

వ్యాక్ష్

3వ భాగం

గతకాలపు సినిమాలు

కౌముది

మీ ముగింపు నాటి వెళ్ళు
www.koumudi.net

ప్రచురణ సంఖ్య: 207

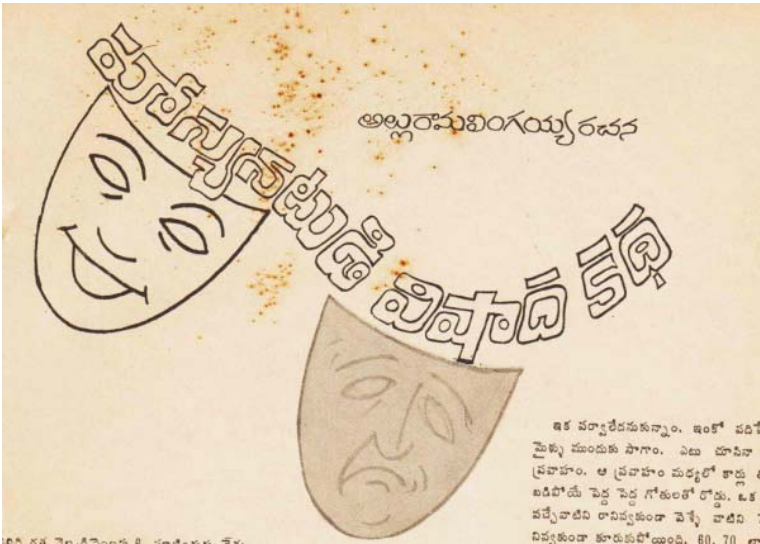
పాఠసినిమాలకు సంబంధించిన విశేషాలు.. నటీనటుల గురించి, సినిమాల గురించి, సాంకేతిక నిపుణుల గురించి..
వగైరా..వగైరా. ప్రతినెలా ఓసారి అలనాటి సినీరంగంలోకి తొంగిచూద్దాం. జనవరి 2019 - జూన్ 2020

క్రమసంఖ్య	పేరు	పేజి
1	అల్లు రామలింగయ్య	3
2	రాజబాబు	5
3	జి.కె.వెంకటేశ్	8
4	గుమ్మడి	10
5	పి.చంద్రశేఖర రెడ్డి	12
6	వి.బి.రాజేంద్రప్రసాద్	15
7	యు.విశ్వేశ్వర రావు	18
8	ఆర్. నటరాజ మొదలియార్	21
9	పినిశెట్టి	23
10	ఘంటసాల రజతోత్సవం	27
11	చిత్రపు నారాయణ మూర్తి	30
12	పుగళేంది	33
13	మధుర గాయకుని విషాద గాథ..	37
14	కొమ్మారెడ్డి సావిత్రి	39
15	బండి కృష్ణారావు	42
16	పింజల సుబ్బారావు	43
17	చక్రపాణి గురించి నాగిరెడ్డి	46
18	వర్ణమాన దర్శకుడు - భరత్	49

హాస్యనటుడి విషాద కథ

అల్లు రామలింగయ్య

(విజయచిత్ర - 1973, జనవరి సంచిక నుంచి)

అది గత నెల డిసెంబరు 6. పూటింగ్ కు వెళ్ళవలసిన రోజు. ఉదయమే ఫోన్ మ్రోగింది. నిద్ర నుంచి లేచాను. అది నా స్వగ్రామమైన పాలకొల్లు నుంచి వచ్చిన ట్రంకాల్. గుండెలు దడదడ కొట్టుకున్నాయి. మనస్సంతా శూన్యమైపోయింది. ఇంట్లో వాళ్లకు హీనస్వరంతో ఆ వార్త చెప్పాను. నా భార్యా పిల్లలు నిశ్చేష్టులై నా దగ్గరకు చేరారు. నేను వినకూడనిదీ, విన్నా భరించలేనిదీ, యిటువంటి రోజు రాకూడదని ఎప్పుడూ తలచేదీ అది వచ్చేసింది. అది మా తల్లిగారి అంతిమ ఘడియల వార్త.

మధ్యాహ్నం సుమారు 1 గం. కు హైద్రాబాద్ ఎక్స్ ప్రెస్, రాత్రి మెయిలు తప్ప మిగతా రైళ్ళన్నీ రద్దయిన రోజు. అంతిమ ఘడియలు ముగియక ముందే 350 మైళ్ళ దూరంలో వున్న మా గ్రామం చేరుకోవాలనీ

ఆమె చివరి మాట వినాలని ఆవిడ కంటి చూపు చూడాలని నా ఆవేదన. కారులో వెళ్ళే రాత్రికే చేరిపోయి అంతిమ దర్శనం చేస్తాననే ఆశ - నిరాశల మధ్యలో, హోరున కురుస్తున్న వర్షంలో నేనూ నా భార్య, నా పెద్ద కుమార్తె బయల్దేరాం. నిట్టూరుస్తూ, చిక్కబట్టుకున్న మనస్సుతో ప్రయాణం ముప్పై మైళ్ళు సాగింది.

మరి కొంత దూరం వెళ్ళేసరికి రోడ్డుకు అడ్డంగా కర్రలు కట్టబడి, ఎదర ఎక్కడో వాగు పొంగిందని దారిలేదని పదిమైళ్ళు వెనక్కు వెళ్ళి, ప్రక్కనున్న పల్లెలు చుట్టి తిరిగి కొంతదూరం వెడితే ట్రంకు రోడ్డు చేరవచ్చునని అక్కడ నుంచి ప్రయాణం చేయవచ్చునని, చెప్పారు. అల్లాగే చుట్టి, మళ్ళా ట్రంకురోడ్డు చేరి పదిమైళ్ళు సాగాము. కొత్తగా కట్టిన బ్రిడ్జి, దాని మీద కారు చెరిసగం కూరుకుపోయే మట్టి, ప్రక్కనున్నది డైవర్షన్ రోడ్డు - తిరగబడిపోయే నీటి ప్రవాహం. మరల నాలో నిరాశ, ఆవేదనతో బయల్దేరిన నాకు దారిలో ఏమిటీ ఆటంకాలు? ఆ కనుచూపు, తుదివాక్కు నేను నోచుకోలేదా? అనే తలంపులతో నిస్వబ్బుడనైపోయాను. నాకు జతగా బయల్దేరిన మిత్రులు కె. సూర్యనారాయణ కారు దిగి వంతెన వద్ద వున్న వర్కర్సును బ్రతిమిలాడి చాలా క్లిష్టమైన పరిస్థితులలో ఆ కార్యక సోదరుల సహాయంతో బ్రిడ్జి దాటించగలిగారు.

ఇక పర్వాలేదనుకున్నాం. ఇంకో పదిహేను మైళ్ళు ముందుకు సాగాం. ఎటు చూసినా నీటి ప్రవాహం. ఆ ప్రవాహం మధ్యలో కార్లు తిరగబడిపోయే పెద్ద పెద్ద గోతులతో రోడ్డు. ఒక లారీ వచ్చేవాటిని రానివ్వకుండా వెళ్ళే వాటిని వెళ్ళనివ్వకుండా కూరుకుపోయింది. 60, 70 లారీలు రోడ్డు మీద నిలబడి పోయినై. 2, 3 లారీలు వాగులో పడిపోయినై. ఇది క్షియరు అయినా చిన్న కారు వెళ్ళటం కష్టం అని కొందరు, పర్వాలేదని కొందరు వూరడిస్తున్నా, నిరాశ - నిస్పృహలతో విషాద మనస్సుడైన నన్ను హాస్యనటునిగా చూడ్డానికి వచ్చిన కార్మకులు, లారీ డ్రైవర్లు కుశలప్రశ్నలు - సినిమా సంగతులు అడగనారంభించారు. కారి దిగి చేతులెత్తి దణ్ణం పెట్టి నా దుస్థితిని చెప్పాను. "మీ కారు ఎత్తి అవతల పెట్టేస్తాం. మీకేం భయం లేదు. యీ లారీలు తప్పుకుని ఎదరకు కారు తీసుకురండి" అన్నారు. లాభం లేదని అనుకుంటున్నా కారును ముందుకు సాగించాను. ఎందుకైనా మంచిదని నా భార్య

బిడ్డలను కారు దిగి పొమ్మన్నాను. మిత్రులు సూర్యనారాయణ స్టీరింగు పట్టుకున్నారు. కొంచెం సాగింది కాదు. ఎదర చక్రాలు రెండూ మట్టిలో కూరుకుపోయాయి. ఎదరకు గానీ, వెనకకు గానీ, కారు కదలటం లేదు. సోదర కార్మికులు “పర్వాలేదు పోనీయండి” అంటూనే వున్నారు. వద్దని సోదరలను వాదించి మరల వెనక్కు తోసివేయమని బ్రతిమిలాడుకున్నాను. ఎల్లాగైతేనేం మట్టిలో కూరుకుపోయిన కారు వెనక్కు వచ్చేసింది.

పుట్టెడు దుఃఖం ముంచుకు వస్తున్న నా కళ్ళలో నుంచి మద్రాసు నుంచి బయల్దేరిన హైద్రాబాద్ ఎక్స్ప్రెస్ వెళ్ళిపోతోంది. అందులో వెళ్ళినా, విజయవాడ చేరి అర్ధరాత్రికైనా పాలకొల్లు చేరేవాణ్ణి అనిపించింది. నిలువెత్తు మనుష్యులు నడుం వరకూ కూరుకుపోయే గోతుల్లోఊచి లారీలు వెళ్ళసాగాయి. కారును డ్రైవరుకు వప్పజెప్పి ఒక లారీలో వెళ్ళిపోతే బాగుంటుందని, లేదా యీ ఎక్స్ప్రెస్ నైనా అందుకోవచ్చునని తలంపుతో ఓ లారీ డ్రైవరునడిగాను. ‘అయ్యోపాపం రండి’ అన్నాడు. నా కుటుంబంతో సహా లారీ డ్రైవరు ప్రక్కన కూర్చుని ‘ఇప్పుడే వెళ్ళిపోయిన ఎక్స్ప్రెస్ గూడూరులో ఆగుతుంది కదా? ఇక్కడకు గూడూరు ఎన్ని మైళ్ళు వుంటుంద’ ని అడిగాను. 35, 40 మైళ్ళు వుంటుందన్నాడు. కాబట్టి ఆ ఎక్స్ప్రెస్నూ దొరకదు. మళ్ళా అంతా దిగిపోయాం. కారులో కూర్చుని తిరిగి మద్రాసు వెళ్ళిపోదామని తలుస్తుండగా అదే మంచినది గూడూరు నుంచి ఎదురు వచ్చిన ఒక సోదరుడు ‘మీరిది దాటినా మిగతా వాగులు దాటలేరు’ అని చెప్పగా మద్రాసు తిరిగి వెళ్ళ నిర్ణయించుకున్నాం.

నేను వినాలనుకున్న వాక్కు వినకుండా చేయాలని, నేను చూడాలనుకున్న చూపు కనిపించకుండా జరగాలని-విధి యిల్లా వుండా అని నా దురదృష్టమునకు చింతిస్తూ తిరిగి మద్రాసు బయల్దేరాను. మిత్రుడు సూర్యనారాయణ మొదటి సారి దాటించిన వాగు ప్రవాహ మధికమైపోయింది. తిరిగి మద్రాసు చేరుకునే అవకాశమూ లేదు. యీ విషాదాన్ని ఎలా దిగమింగాలో తోచలేదు. హోరున కురుస్తున్న వర్షంలో కారు దిగాను. ఆ బ్రిడ్జి కంట్రాక్టరుకు నా స్థితిని వెల్లడించాను. అతను దారి చూపి తన పరివారమైన కార్మిక సోదరులను పిల్చి ఆ ప్రవాహం ప్రక్కనున్న వంతెనపై ఇరువైపులా చెక్కలు వేయించాడు. ధైర్యం చేసి పది గజాలు చెక్కలపై ముందుకు సాగించాం. ఒక వైపు చెక్కలు విరిగిపోయి, మరొకవైపు చెక్కలు తిరగబడి కారు ఎదరకు, వెనక్కు కదలకుండా అడ్డుకుంది. ఎంతమంది తోడ్పడ్డా, బయల్దేరిన పాలకొల్లుగానీ, తిరిగి మద్రాసు గానీ, చేరలేని స్థితిలో సోదరులంతా కారును పైకెత్తి చెక్కలు తీసివేసి మరల వెనక్కి గెంటేశారు.

ఎదరకు వెళ్ళలేని వెనక్కురాలేని యీ స్థితిలో, ఉదయం బయల్దేరిన మేము చూసుకునే సరికి సాయంత్రం అయిదు. మద్రాసు నుండి హౌరా మెయిలు రాత్రి గం. 8.50. కారును అక్కడే వుంచివేయదలిచాం. అన్నీ చక్కబడ్డాక మద్రాసు తీసుకురమ్మన్నాం. వంతెన ప్రక్కనున్న డైవర్షన్ రోడ్డు ముంచివేసి ప్రవహిస్తున్న నీటి తాకిడికి లారీలు, బస్సులు అతిక్లిష్టమైన పరిస్థితులలో దాటటం చూశాం. మదరాసు పోయే ఒక బస్సును కూడా చూశాం. అది బస్సుస్టాండు కాదు. డ్రైవరుకు చేయెత్తి దణ్ణంపెట్టి నా పరిస్థితిని చెప్పాను. అతను మన్నించి బస్సు ఎక్కమన్నాడు. గం. 7.30 లకు మద్రాసు సెంట్రల్ స్టేషన్ ఇంకో మైలు వుందనగా బస్సు స్టాండులో బస్సు ఆగిపోయింది. తడిబట్టలతో నేను, నా కుటుంబం ఫుట్ పాత్ మీద పెట్టె - బేడా పెట్టుకుని టాక్సీ కోసం నిరీక్షిస్తున్నాం. ఖాళీ టాక్సీ ఏమీ కనిపించదు. రిక్షాలో రమ్మని ఓ ప్రక్క రిక్షావాళ్ళు, టాక్సీ తీసుకొస్తాం ఏమిస్తారు అని మరోప్రక్క బ్రోకర్లు అడగసాగారు. ఒక రూపాయిస్తే టాక్సీ తీసుకొస్తానని ఒక బ్రోకరు పరుగెత్తాడు. ఆశతో ఎదురుచూశాం. వెళ్ళిన వాడు రాడు. టాక్సీలు దొరకవు. ఒక జట్కా వాడు వచ్చి మూడు రూపాయలిస్తే సెంట్రల్ స్టేషనులో దింపుతానన్నాడు. తీసుకురమ్మన్నాం.

జట్కాలో కూర్చున్నాం. నడవసాగింది. అనుకోకుండా నా నోటి వెంట సెంట్రల్ స్టేషన్ కు చేరినా యీ రోజు మెయిల్ బయల్దేరడం రద్దయిపోతుందేమోనని వచ్చేసింది. స్టేషనులో దిగాం. మెయిల్ బయల్దేరుతుందని దృఢపర్చుకున్నాం. టిక్కెట్ల క్యూలోకి పరుగెత్తా. యీ క్యూలో ఎప్పుడు టిక్కెట్లు తీసుకోను? నేను వచ్చేవరకు నా తల్లిని కదపవద్దని టెలిగ్రాం ఎప్పుడు యివ్వను? ‘మేం వెళ్ళలేదు. తిరిగి మద్రాసే చేరాం.’ అని స్టేషను నుండి మాయింటికి ఎప్పుడు ఫోన్ చేయను? అలా ఆవేదనలో క్యూ విడిచిపెట్టి కౌంటరు దగ్గర కెళ్ళాను. కౌంటరు దగ్గరగావున్న తెలుగువాళ్ళు సినిమా నటునిగా ఎరిగున్న నన్ను కుశలప్రశ్నలు వేయగా కుశలంగా లేను అని జవాబు చెప్పుతూ విషయం చెప్పి మీరే నాలుగు టిక్కెట్లు తీసుకునివ్వండి అని, 4 టిక్కెట్లు తాడేపల్లిగూడెం కిమ్మని అడుగగా విజయవాడ, రాజమండ్రి తప్ప గూడెంలో బండి ఆగదు అన్నారు. సరే విజయవాడకే యిమ్మన్నాను. యింటికి ఫోన్ చేసి మేము తిరిగి మద్రాసు సెంట్రల్ స్టేషనుకు చేరామని, మెయిల్లో వస్తున్నామని పాలకొల్లు వైరు యిమ్మని చెప్పాను. బయల్దేరి మమ్మల్ని ఒకసారి రమ్మని నా కుమారునికి ఫోన్ లో చెప్పగా వెంటనే వచ్చాడు. విషయాల్ని తొందరగా అతనికి చెప్పుతూండగా బండి సాగింది.

ఉదయం గం. 4.50 కి విజయవాడ చేరింది. గూడెంలో బండి ఆగుతుందని తెలుసుకున్నాం. గూడెంలో దిగాం. బయల్దేరాం. గంటన్నర గడిచింది. పాలకొల్లు సమీపించబోతోంది. నా నిట్టూర్పులు అధికమయ్యాయి. నా గుండెలు బరువెక్కుసాగాయి. కాళ్ళుచేతులు వణక నారంభించాయి. బంధు, స్నేహితుల మధ్య కారాగింది. డోర్ తీసుకుని వెళ్ళాను. తెరచివుంటే చూడాలనుకున్న కళ్ళు మూతపడిపోయాయి. వినాలనుకున్న వాక్కులేదని గ్రహించాను. ముఖం మీద పడి “అమ్మా” అని మూడు కేకలు వేశాను. కళ్ళు తెరవలేదు. నోరు విప్పలేదు. ఏడ్చాను. గుండె బరువుతో అంత్యక్రియలకు బయల్దేరాం. చితిమీద పెట్టారు. అగ్ని ముట్టించారు. ఆఖరి సారిగా మళ్ళీ ముఖం చూడాలనిపించింది. పైనున్న కట్టె తొలగించి, తనివితీరా ఆమె ముఖాన్ని కన్నీటితో నిండినవదనంతో చూశాను. ‘ఇంక రా’ అంటూ చేయిపట్టుకు నన్ను ఎదరకు తీసుకువచ్చారు. అంత్యక్రియలు పూర్తయ్యాయి. యింటికి చేరాం.

మనస్సు నిండా బాధ – బంధుమిత్రులకు చెప్పుకుని బరువు దించుకునే సమయం లేదు. మరుసటి ఉదయం ఘాటింగుకు వెళ్ళితిరాలి. బాధతో, పెల్లుబుకుతున్న దుఃఖంతో కారులో బయల్దేరాను. సాగనంపడానికి కూడా వచ్చిన మిత్రులు మల్లవరాజు, నాగేశ్వరావులతో బాధను చెప్పుకుని భోరున ఏడ్చాను. గూడెం చేరాం. మెయిలులో బయల్దేరి 8వ తేదీ ఉదయానికి మద్రాసు చేరుకున్నాను.

ప్రేమే దైవమైతే మనం వూహించే దైవం కంటే – కన్నుల నిండా ప్రేమే నింపుకుని తనయులే తన తనవుగా భావించే తల్లీ ప్రత్యక్ష దైవమనుకుంటాను. యీ సమ్మికతోటే ఏ శుభకార్యానికి వెళ్ళినా ఆమె పాదాలకు నమస్కరించి బయల్దేరేవాణ్ణి. నా కన్నతల్లి భౌతిక రూపం నాకు యిక లేకపోయినా ఆమె ఎక్కడున్నా ఆమె పాదస్పర్శ నా జన్మంతా నన్ను పులకింపజేస్తూ, “వెళ్ళొస్తానమ్మా” అంటే; “వెళ్ళిరా నాయనా !” అనే ఆ వాక్కు నా చెవుల నిండా నింపుకుంటూనే వుంటాను.

ఆమె తుది కోర్కె ఏమో నాకు తెలియదు గాని – ఆమె ఋణం తీర్చుకొనుటకు ఎన్ని జన్మలైనా ఎంతాలనే కోరికతో కన్నీటితో ఈ విషాద కథ ముగిస్తున్నాను.

అందరూ నవ్వుతూ బ్రతకాలి

రాజబాబు

(విజయచిత్ర – 1975, అక్టోబర్ సంచిక నుంచీ)

డియర్ రీడర్స్ ---

మీ అందరికీ నా చీర్స్ !

ఈ నెల 20 వ తారీఖున – ముప్పైతొమ్మిది సంవత్సరాల క్రితం నేను పుట్టాను! పుట్టినప్పుడు నాకు తెలియదు. పోయేటప్పుడు కూడా నాకు తెలియదేమో – కానీ మీ అందరికీ తెలుస్తుంది. అదే నా అదృష్టం !

అదృష్టం అని ఎందుకన్నానంటే – అందరూ ‘నవ్వుతూ బ్రతకాలి’ అని అనుకుంటారు. ఏడుస్తూ బ్రతకాలని బ్రతకరు. అందుకే అందర్నీ నవ్వించేవాడే చాలా అదృష్టవంతుడు. కానీ నవ్వించేవాడు కూడా ‘నవ్వాలి’ అనుకుంటాడు. ఎప్పుడు? మీ అందరి నవ్వులూ చూసినప్పుడు! మీరలా హాయిగా నవ్వుకుంటూవుంటే ఆ నవ్వులే నా

జీవితానికి తావీజు అనుకుంటాను. అవే నన్ను నవ్వుకోమని చెప్పడానికి మీరిచ్చే తాకిడు కూడా!

పుట్టి బ్రతకడం ఒక గొప్ప కాదు. పుట్టిన ప్రతి మనిషీ ఒక చరిత్ర సృష్టించుకోవాలి. అప్పుడే ఆ మనిషికి, దేశానికీ కూడా గౌరవం పెరుగుతుంది. ఈ మద్రాసు మహానగరంలో ఒకే ఒక మహానటుడికి ఓ పెద్ద శిలావిగ్రహం కట్టించారు. ఆ మహానటుడు సుప్రసిద్ధ తమిళ హాస్యనటుడు శ్రీ యన్. యన్. కృష్ణన్. తెలుగు వారికి కూడా ఆయన అపరిచితుడుకాడు. నేను అంత గొప్పనటుడిని కావాలని అనుకోకపోయినా, ఆయన కీర్తిలో నాలుగవ వంతునా నాకు లభిస్తే, అదే చాలని తృప్తి పడతాను! ఆ ప్రయత్నంలోనే నా కృషిని కొనసాగిస్తాను.

నిజం చెప్పాలంటే – మనిషి బ్రతికి వుండగా ‘మనిషి’ అనిపించుకోవటం గొప్ప కాదు. మనిషి చనిపోయిన తర్వాత మనిషిగా బ్రతకడం చాలా గొప్ప. యన్. యన్. కృష్ణన్ గారు అలాంటి గొప్పను సంపాదించారు. అదీ విశేషం !

నాకు గతం ఎప్పుడూ జ్ఞాపకం ఉంటుంది. ‘గతాన్ని మరచే మనుష్యులు చితి మీద పేర్చబడ్డ శవాలు’ అనుకుంటాను. ఎంచేతంటే గతంలోంచి మనం నేర్చుకునే పాఠాలే మన ముందు జీవితానికి దారి చూపిస్తూ వుంటాయి.

మద్రాసులో యన్. యన్. కృష్ణన్ గారి శిలావిగ్రహం ఉన్న రోడ్డులోనే – ప్రముఖ నటీమణి రాజసులోచనగారి ఇల్లు ఉంది. ఆ ఇంటి మీదుగా ఎప్పుడైనా వెళ్ళినప్పుడు, అక్కడో తోటమాలి జుప్టికి వస్తాడు. (అతనిప్పుడు లేడు! ఉంటే నేను ఆనాటి ‘ఫలానా మనిషి’ ని అని చెప్పి నన్ను నేను పరిచయం చేసుకుని వుండేవాణ్ణి) నేను ఈ సినిమా రంగంలో అడుగుపెట్టడానికి వచ్చిన తొలి రోజుల్లో – ఓ మూడు రోజులు వరసగా నిరాహార దీక్ష చేయవలసి వచ్చింది. ఎవరూ వేషాలు ఇవ్వలేదని కాదు! డబ్బులివ్వనంత మాత్రాన ఈ హోటల్ వాళ్లు భోజనం ఎందుకు పెట్టరు అని వాళ్ళ మీద కోప్పడుతూ – నిరాహార దీక్ష చేశాను. అప్పుడు నాకు మంచినీళ్ళు సరఫరా చేసింది ఆ మహానుభావుడే!

ఆ విధంగానే – నన్ను మద్రాసు పంపిన రాజమండ్రి మిత్రుడు శ్రీ చిట్టిబాబు, నాకు ఆశ్రయమిచ్చిన వారణాసి వారబ్బాయి శ్రీ చిట్టిబాబు, కొల్లూరి శాస్త్రి గారు, బొన్నాయన గారు ... ఇలా అందరూ మంచివారే నాకు స్నేహితులు ఆవులు కావడం, నన్ను క్లిష్ట సమయాల్లో ఆదుకుని నన్ను ముందుకు నడిపించడం నా అదృష్టంగా భావిస్తాను.

నేను సరసాపురంలో పుట్టాను. మండపేటలో కొంచెం పెరిగాను. కొంచెం చదువుకున్నాను. రాజమండ్రిలో ఎక్కువగా చదువుకుని, పెరిగి తిరిగాను. రాజమండ్రి అంటే నాకో ప్రత్యేకమైన అభిమానం ఉంది. నా ‘కామిక్కులు’ – నా మాటలు – నవ్వించగలవన్న ఆత్మ విశ్వాసం నాకు అక్కడే కలిగింది. అక్కడి రిక్షా కార్మికులు కూడా నేనన్నా, నా హాస్యమన్నా చాలా ముచ్చట పడేవారు. నా ‘వేషాలు’ అవీ చూసి – నన్ను సినిమాల్లో ప్రయత్నించమని చెప్పింది అక్కడి మిత్రులే. మద్రాసులో సినిమా అవకాశాల కోసం ప్రయత్నించడంలో ఉపయోగ పడతాయని ‘బాబూ ఫోటో స్టూడియో’ మిత్రులు శ్రీ బాబూరావు, శ్రీ నవాబ్ జాన్ నా ఫోటోలు తీశారు. ఈ సంఘటనలన్నీ నేనెలా మరచి పోగలను?

నేను 1960 ఫిబ్రవరి ఏడవ తారీఖున మద్రాసులో అడుగుపెట్టాను. ఆ మర్నాడే ప్రసిద్ధ సంగీత దర్శకులు శ్రీ రాజేశ్వరరావుగారి బావమరిది గారి పెళ్ళి ఫంక్షన్ లో ‘మిమిక్రీ’ చేశాను. మిమిక్రీ ఛాన్సు సంపాదించినంత తేలిగ్గా సినిమా ఛాన్సు వస్తుందా? రాలేదు, ఎన్నో ప్రయత్నాలు ... ప్రయత్నాల మీద ప్రయత్నాలు చేశాను. నేనాలాగూ అంతకుముందు స్కూలు మాస్టర్ నే కాబట్టి – నటులు, దర్శకులు అయిన శ్రీ అడ్డాల నారాయణ రావుగారి పిల్లలకు కొన్నాళ్ళు ‘ట్యూషన్’ చెప్పాను. వారు డైరెక్టు చేసిన ‘సమాజం’ చిత్రం లోనే నేను తొలిసారి వేషం వేశాను. నిజానికి వాళ్ళ ఇంట్లో ట్యూషన్లు చెప్పే మాస్టారే ఆ చిత్రంలో వేషం వేసినట్లు – అడ్డాల నారాయణ రావుగారికి అప్పట్లో తెలిసి కూడా ఉండదు. అంత చిన్న వేషం – కానీ అదే నేను నటించిన మొదటి చిత్రం!

ఆంధ్రా ఆర్ట్ నాటక సంస్థ స్థాపకులు ప్రముఖ నటులు శ్రీ రావికొండలరావుగారు, కీ. శే. డాక్టర్ రాజారావుగారు – నన్ను నటుడిగా అందరికీ తెలిసేలా చేశారు. కొండలరావుగారి ‘కుక్కపిల్ల దొరికింది’, ‘నాలుగిళ్ళ చావిడి’ నాటకాలు. డాక్టర్ రాజారావుగారు ప్రదర్శించిన ‘అల్లూరి సీతారామరాజు’ నన్ను కొంతవరకూ వెలుగులోకి తెచ్చాయి. (మాట వచ్చింది కాబట్టి చెప్పాలి – నా తొలి నాటకం ‘మొద్దబ్బాయి’ నా ఎనిమిదవ యేటే మండపేటలో వేశాను. అందులో ప్రేక్షకుల మెప్పుకోళ్ళు, మా నాన్న గారి చేత తన్నులూ కూడా తిన్నానుకోండి).

‘సమాజం’ తర్వాత ‘స్వర్ణ గౌరి’, ‘తండ్రులు కొడుకులు’, ‘కులగోత్రాలు’ మొదలైనవి నా ఆరంభ దశలోని చిత్రాలు. ‘తోటలోపిల్ల – కోటలో రాణి’ చిత్రంలో ప్రధాన హాస్యపాత్ర ధరించాను. ప్రసిద్ధ నటి వాణీశ్రీగారి మేకప్ మెన్ శ్రీ మాధవయ్య గారు ‘వరలక్ష్మి వ్రతం’ చిత్రంలో వేషం ఇప్పించడానికి నన్ను సుప్రసిద్ధ నిర్మాత దర్శకుడు శ్రీ విఠలాచార్యగారి దగ్గరకు తీసుకు వెళ్ళారు. అప్పుడు విఠలాచార్యగారు నాకు మూడు వందల ఏబై రూపాయలకు చెక్కు

అడ్వాన్సుగా ఇచ్చారు. అదే నేను తొలిసారిగా తీసుకున్న చెక్కు! చెక్కు తీసుకున్నానే కాని అందులో నేను వేషం వేయనేలేదు! (మరోలా అనుకోకండి! కాల్ పీట్ కుదరకపోవడం వల్ల అలా జరిగింది!) జగపతి అధినేత శ్రీ వి. బి. రాజేంద్రప్రసాద్ గారు ‘అంతస్తులు’ చిత్రంలో నన్ను వేషం వెయ్యమన్నారు. “మరి తమరు వెయ్యి రూపాయలు ఇస్తారా?” అన్నాను. (లోలోపల కాస్త జంకుతూనే!) ఆయన నవ్వుతూ నాకు పదమూడువందల రూపాయలు ఇచ్చారు. అంతే! అప్పటినుంచి ఇక నేను వెనక్కి తిరిగి చూడడం అంటూ జరగలేదు!

నా తొలిరోజుల గురించే నేనెందుకు చెబుతున్నానంటే, ఆనాటి నా జీవితం, నా ఆశలు, నిరాశలు, నా జీవితంలో ప్రవేశించిన హితులు ... సన్నిహితులు ఆ సంఘటనల నుంచి – నన్ను నేను వేరుచేసుకుంటే ... ‘నే నెవర్ని’ అన్న ప్రశ్న నాకు ఎదురుగా ప్రత్యక్షమవుతూ వుంటుంది.

నా జీవితంలో మరో ముఖ్యమైన మలుపు – నా ప్రేమ వివాహం – చి|| లక్ష్మీ అమ్మలతో ... నా జీవితంలో ఆ అద్భుతవేషం ‘65 – డిసెంబర్ 3 వ తేదీన ప్రవేశించింది. మాకు ఇద్దరు చిరంజీవులు నాగేంద్రబాబు, మహేష్ బాబు.

నా సినిమా జీవితంలో నేను ముఖ్యంగా చెప్పుకోవలసిన చిత్రాలు – ‘సర్కార్ ఎక్స్ ప్రెస్’, ‘తిరపతి’, ‘ఎవరికివారే యమునాతీరే’ మొదలైనవి.

‘తిరపతి’, ‘ఎవరికి వారే యమునాతీరే’ చిత్రాలు అనగానే, నాకో విషయం చెప్పాలనిపిస్తూ వుంది. నేను ముందే అన్నాను – మీ నవ్వులే నాకు బలాన్నిచ్చేవి అని! ఆ బలం నాలో ఉన్నంతవరకు మిమ్మల్ని నవ్విస్తూనే ఉంటాను. ఐతే – ఈ మధ్య ఒక పొరబాటు చేశాను. అదే నేను ట్రాజెడీ వేషాలు వేయడం! అలా నా ఆరోగ్యాన్ని కూడా కోల్పోయాను. నన్ను చూసి – మీరు నవ్వుకోవాలని వస్తారు. కానీ నా ట్రాజెడీ వేషం చూసి – కంట తడి పెట్టుకుంటూ వెళ్తారు. మీ కంట తడి నేను చూడలేదు. అందుకే ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఇక పై సాధ్యమైనంతవరకు ట్రాజెడీ వేషాలు వేయకూడదని! మిమ్మల్ని ఎప్పుడూ నవ్విస్తూ, ఆరోగ్యవంతుల్ని చేయాలన్నదే నా కోరిక! నా ఆశ! ఆ ఆశే నా చేత టాబ్లెట్ మింగిస్తుంది ... బలం కోసం

ఇప్పటికి నేను 305 చిత్రాల వరకూ నటించాను. దాదాపు తెలుగు చిత్రసీమలో ఉన్న హాస్య నటీమణులందరితోనూ, తారలందరితోనూ, నటించాను. పద్నాలుగు సంవత్సరాలలో ఇన్ని చిత్రాలు ‘రికార్డ్’ అనుకుంటాను. ఐతే నేను ఇప్పుడు నిజంగా సుఖంగా వున్నానా ? అనుకుంటే సమాధానం సూటిగా నాకేరాదు! బిజీ లైవ్ ... ఒకటే బిజీ ... నన్ను గురించి నేను ఆలోచించుకోడానికి కూడా టైము లేదు! ఒకప్పుడు తక్కువ బియ్యంతో ఆహారం ఎక్కువ ఆరోగ్యకరంగా వుండేది. ఇప్పుడు ... ఎన్ని ఆహారపదార్థాలు, విటమిన్ టాబ్లెట్లు తిన్నా ... ఏం లాభం? అందుకే నేను రాసుకున్నాను. “కష్టంలో సుఖం కనబడుతుంది. ఐతే సుఖంలోనే ఎక్కువ కష్టం కనబడుతుంది. అదే అసలైన మనిషి జీవితం!” అని ! ఐనా నవ్వుతూ, నవ్విస్తూ బ్రతకాలనే నా ఆశలో ఏ మార్పూలేదు – రాదు!

కాలం ఎప్పుడూ ఒకలా ఉండదు. వయసు వృద్ధాప్యాన్ని నా మీదకు అలవంతంగా నెట్టేస్తూంది. డైరీలో పేజీలు తిరిగిపోతున్నాయి. ఆఖరి పేజీ దగ్గర పడిపోతుండేమోనన్న భయం ... ఆ భయంతోనే ఈ మధ్య కాలంలో – మధ్య పేజీల్లో కొన్ని మంచి పనులయినా రాసుకోవాలన్న తపన ఎక్కువైపోతూ వుంది. ఆ తపనే నా చేత రాజ్ బాబు పబ్లిక్ ట్రస్ట్ ఏర్పాటు చేయించింది. నాకు చేతనైన సహాయం చేయాలనీ, కొందరినైనా ఆదుకోవాలనీ నా ఆరాటం. మీ అందరి సలహా సహకారాలతో ట్రస్ట్ – వృద్ధి చెంది, పదిమందికీ సహాయకారి అయితే – నా ఆఖరి పేజీ గురించి నేను భయపడవలసిన అవసరం లేదు!

నా స్నేహితులందరో – బ్రతుకుతో పోటీ పడలేదు, కావాలని ఆఖరి పేజీ వెదుక్కుంటున్నారు. నాకు తెలుసు. నేను అందరికీ సహాయం చేయలేకపోతున్నాననే అలమటిస్తున్నాను. అందరినీ ఆదుకునే శక్తి నాకు లేదు. శక్తి మేరకు సహాయం చేస్తున్నా, ఎందరెందరో చిక్కుకున్నప్పుడు ఏం చేయగలం – బాధలు బరువుగా కనపడవచ్చు – అయితే వాటిని బాధ్యతలుగా తీసుకుంటే అవి తేలికవుతాయి. ‘బేక్ ఇట్ ఈజీ’ అనుకుని బ్రతకాలి మరి!

నేను చాలా చిన్న వాడిని. పెద్దలందరో చేయితనిచ్చి – నన్నీ స్థానంలో నిలబెట్టారు. ఇవాళ నేనీ స్థితిలో ఉన్నానంటే అందుకు కారకులు ఎవరో కాదు మీరే నా నిర్మాతలు నా దర్శకులు ... సాంకేతిక నిపుణులూ ... నా తోటి నటీనటులేనని నాకు తెలుసు. వారందరికీ నేనెప్పుడూ కృతజ్ఞుణ్ణి.

నా పుట్టినరోజు – ఏ ప్రయోజనమూ లేకుండా జరగడం నాకెందుకో అసంతృప్తికరంగా తోచింది. అందుకే ప్రతిసారి కొందరు పెద్దలను సన్మానిస్తున్నాను. కొన్ని నాటక ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా కొత్త నటులు పరిశ్రమలోకి వచ్చే అవకాశాలకు దోహదం – చేస్తున్నాను ...నేను ఈ సినిమా రంగంలో నటుడిగా రావాలనుకోవడానికి ‘పాతాళ భైరవి’ చిత్రంలో ప్రముఖ హాస్యనటులు శ్రీ బాలకృష్ణగారి నటన చాలా ప్రభావాన్ని చూపింది. ఆ

చిత్రం కనీసం నేను తొంభైసార్లన్నా చూసి వుంటాను. వారి పట్ల నా గౌరవం ప్రకటిస్తూ నా పుట్టిన రోజు సందర్భంగా – సన్మానం చేసి కొన్నాళ్ళ క్రితం నా కృతజ్ఞతలు తెలుపుకున్నాను. ఆ విధంగానే మరో ప్రముఖ నటులు డాక్టర్ శివరామకృష్ణయ్య గారిని సన్మానించాను. ఈ సంవత్సరం కూడా నా పుట్టిన రోజు సందర్భంగా కొందరు ప్రముఖులను సన్మానించబోతున్నాను. మూడు రోజుల పాటు – నాటకాలు, నాటికలు ప్రదర్శింపజేయడానికి ఏర్పాట్లు చేస్తున్నాను – నేను ఏం చేసినా నాకంటే అందరిలోనూ ఎక్కువ మంచి ఉందనుకుని చేస్తుంటాను. ఎవరైనా బిరుదులిస్తామంటే వద్దని బ్రతిమాలతాను. ‘బిరుదులిచ్చి – నేను కష్టపడి సంపాదించుకున్న నా పేరును మాత్రం పాడు చేయకండి’ అంటాను! నేను కోరికలకు బానిసను కాకపోయినా నాకు కొన్ని కోరికలున్నాయి. ప్రపంచ పర్యటన చేయకపోయినా – జపాన్, అమెరికా, రష్యాలు కొంతవరకూ చూశాను. తక్కిన దేశాలూ చూస్తాననుకుంటాను.

భవిష్యత్తులో ఎప్పుడైనా నా కథను – నేనే డైరెక్టు చేయాలని వుంది. అలా చేసినా చేయకపోయినా బాబ్ అండ్ బాబ్ రిక్రియేషన్స్ పేరుతో నా కథలు ‘మనిషి రోడ్డున పడ్డాడు’, ‘సరస్వతీ – లక్ష్మి – బ్రహ్మ’ ‘సంఘం చేసిన బొమ్మలు’ – చిత్రాలుగా నిర్మించాలన్న ఉద్దేశం ఉన్నది.

జీవితంలో అవకాశాలు వచ్చినా, రాకపోయినా నేను ఆశయాలు మాత్రం ధైర్యంగా పెంచుకుంటూ ముందుకుపోతాను. నాకు అంతగా భయం లేదు. మిత్రులతో నేను అంటూ వుంటాను – ‘రోజూ భయపడుతూ బ్రతకవద్దు. బ్రతకాలని ధైర్యంగా బ్రతుకు ... అప్పుడు నీదీ ఒక బ్రతుకవుతుంది!’

మరి ఈ ఉత్తరం ఇక విరమించేస్తాను. ఐతే మిమ్మల్ని కలుసుకోడానికి దోహదం చేసే ఈ పరిశ్రమనుండి మాత్రం నేనప్పుడే విరమించను. టాటా ! మరోసారి మీ అందరికీ నా ఛీర్స్!

ఉంటాను మరి ...

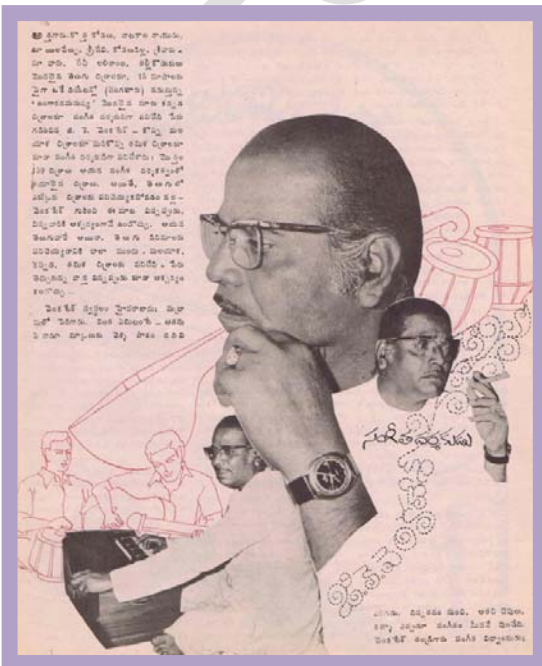
మీ

రాజబాబు

జి.కె.వెంకటేశ్

(విజయచిత్ర – 1973, సెప్టెంబర్ సంచిక నుంచి)

అత్తగారు – కొత్త కోడలు, నాటకాల రాయుడు, మా యిలవేల్పు, శ్రీదేవి, కోడలుపిల్ల, శ్రీవారు – మా వారు, దేవీ లలితాంబ, తల్లీ కొడుకులు మొదలైన తెలుగు చిత్రాలకూ, 15 మాసాలకు పైగా ఒకే థియేటర్లో (బెంగళూరు) నడుస్తున్న ‘బంగారదమనుష్య’ మొదలైన నూరు కన్నడ చిత్రాలకూ సంగీత దర్శకునిగా పనిచేసి పేరు గడించిన జి.కె.వెంకటేశ్ – కొన్ని మలయాళ చిత్రాలకూ మరికొన్ని తమిళ చిత్రాలకూ కూడా సంగీత దర్శకుడిగా పనిచేశారు ! మొత్తం 150 చిత్రాలు ఆయన సంగీత దర్శకత్వంలో తయారైన చిత్రాలు. అయితే, తెలుగులో ఎక్కువ చిత్రాలకు పనిచెయ్యకపోవడం వల్ల – వెంకటేశ్ గురించి ఈ మాట విన్నప్పుడు, విన్నవారికి ఆశ్చర్యంగానే ఉండొచ్చు, ఆయన తెలుగువారే అయినా, తెలుగు సినిమాలకు పనిచెయ్యడానికి చాలా ముందు – మలయాళ, కన్నడ తమిళ చిత్రాలకు పనిచేసి – పేరు తెచ్చుకున్న వార్త విన్నప్పుడు కూడా ఆశ్చర్యం కలగొచ్చు ...

వెంకటేశ్ స్వస్థలం హైదరాబాదు; మద్రాసులో పెరిగాడు. వింత ఏమిటంటే – అతను ఏ నాడూ స్కూలుకు వెళ్ళి పాఠం చదివి ఎరగడు. చిన్నతనం నుంచి, అతని చెవులు, కళ్ళూ ఎప్పుడూ సంగీతం మీదనే వుండేవి. వెంకటేశ్ తండ్రిగారు సంగీత విద్వాంసుడు; రంగస్థల నటుడు. ఆయన ఐదుగురు అబ్బాయిలకూ సంగీతం అలవడింది. ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క వాద్యంలో కృషి చేశారు. వెంకటేశ్ పెద్దన్నయ్యగారైన సీతాపతిగారు, వెంకటేశు సంగీతం నేర్పారు. తన ఆరవ ఏటనే వెంకటేశ్ వీణ వాయిచడం నేర్చుకున్నాడు.

1938 వ సంవత్సరంలో, తన పదకొండవ ఏట వెంకటేశ్ మద్రాసు వచ్చేసి, స్థిర వాసం ఏర్పరచుకున్నాడు. అంతకు ముందు అతను తండ్రిగారి ప్రోత్సాహంతో నాటకాల్లో వేషాలు కూడా వేశారు. ఆ ఉత్సాహంతో అతను సినిమా ఉత్సాహం పెంచుకుని, మద్రాసులో స్థిరపడితే, 'సినిమా అవకాశాలు మాత్రం రావా' అనుకున్నాడు. అతని ఊహ ఫలించింది. జూపిటర్ సంస్థ వాళ్ళు అతన్ని తమ సంస్థలో జేర్చుకున్నారు. బస, భోజనాలు వాళ్ళే ఏర్పాటు చేసి, నెలకు 'మూడు రూపాయలు' జీతం ఇచ్చే వారు. వెంకటేశ్ పిల్లల వేషాలు వేస్తూ వచ్చాడు. తమిళ భాష అప్పటికి అంతగా తెలియకపోయినా, ఎలా చెబుతే అలా చెప్పడం అలవాటు చేసుకుని – కణ్ణి, కుబేర కుచేల, మహామాయ, భక్త మీరా మొదలైన చిత్రాల్లో వేషాలు వేశాడు. నేటి ప్రసిద్ధ సంగీత దర్శకుడు యమ్. యస్. విశ్వనాథన్ కూ మైత్రి ఏర్పడింది. అప్పుడే ఆ అబ్బాయిలు జూపిటర్ సంస్థ – ఏ పని చెబుతే ఆ పని చెయ్యాలి. కేవలం వేషాలు వెయ్యడమే కాకుండా, ఆర్కెస్ట్రాలో పాల్గొనడం, కోరస్ పాటల్లో పాడడం కూడా చేసేవారు. కడారు నాగభూషణం గారు తమిళంలో 'హరిశ్చంద్ర' తీశారు. అందులో ఇద్దరూ లోహితాస్కుడి స్నేహితులుగా వేషాలు వేశారు. ఆ తర్వాత, వెంకటేశ్ నటించలేదు. సంగీత శాఖలోనే కృషి చెయ్యసాగాడు.

కె. వి. నాయుడు అనే ఆయనకు ఆర్కెస్ట్రా వుండేది. వెంకటేశ్ అందులో జేరి, చిత్రాలకు పని చెయ్యసాగాడు. కె.వి నాయుడు ద్వారా, వెంకటేశ్ కు సంగీత దర్శకుడు యస్. వెంకటరామన్ పరిచయం ఏర్పడింది. ఆయన దగ్గర సహాయకుడిగా పని చేసే అవకాశం కలిగింది – వెంకటేశ్ కు. తర్వాత, సి. ఆర్. సుబ్బరామన్ తో పరిచయం ఏర్పడి, ఆయన ద్వారా కోయంబత్తూరు పక్షి రాజా స్టూడియోలో జేరి, రెండేళ్ళ పాటు సుబ్బరామన్ సంగీత దర్శకత్వంలో ఆర్కెస్ట్రాలో పని చేశారు.

వెంకటేశ్ కృషి, ముందుకు రావాలన్న అతని తపనా పరిశ్రమకు తెలియసాగాయి. టి. జానకి రామ్ అనే ఆయన 'చేచి' అన్న మలయాళ చిత్రం ఆరంభిస్తూ కొత్త సంగీత దర్శకునికి అవకాశం ఇవ్వాలనుకుని, వెంకటేశ్ కు ఇచ్చారు. సంగీత దర్శకునిగా అతని తొలి చిత్రం అది. ఆ తర్వాత, సేలంలో కొంత కాలం వుండి, ఇంకో రెండు మలయాళ చిత్రాలకు సంగీత దర్శకుడిగా పని చేశారు. 1953 లో మద్రాసు వచ్చి, విశ్వనాథన్, రామూర్తి బృందంలో జేరి, వాళ్ళతో కలిసి చాలా చిత్రాలకు పని చేశారు. వాళ్ళతో కలిసి పని చేస్తూనే బయటి చిత్రాలకు కూడా సొంతంగా పని చేశారు. 54లో ఆయన 'సోదరి' అనే కన్నడ చిత్రానికి సంగీత దర్శకుడైనారు. నాటి నుంచి, నూరు కన్నడ చిత్రాలకు పని చేశారు. ఎన్నో సార్లు 'ఉత్తమ సంగీత దర్శకుడు' బహుమతులు కూడా పుచ్చుకున్నారు. వెంకటేశ్, సంగీత దర్శకుడైన తర్వాత, కొన్ని చిత్రాల్లో పాటలు కూడా పాడారు – పని చేసిన అన్ని భాషా చిత్రాల్లోనూ. తెలుగులో 'సంతోషం', 'శ్రీదేవి' మొదలైన చిత్రాల్లో పాడారు.

హరి అనే మిత్రుని ద్వారా, కల్పన చిత్ర నిర్మాత బాబూరావుతో వెంకటేశ్ కు పరిచయం ఏర్పడింది. అప్పుడే అతను బాబూరావు తీసిన 'అత్తగారు – కొత్త కోడలు' చిత్రానికి – తొలిసారిగా తెలుగు చిత్రానికి – సంగీత దర్శకుడైనారు. 'అత్తగారు – కొత్త కోడలు' చిత్రాల్లోని పాటలు, ప్రజలను ఆకట్టుకోవడంతో వెంకటేశ్, తొలి చిత్రంతోనే తెలుగు ప్రేక్షకులకు బాగా తెలిసిపోయారు ! ప్రస్తుతం ఆయన ఆరు కన్నడ చిత్రాలకూ రెండు తమిళ చిత్రాలకూ పనిచేస్తున్నారు. గౌరీశంకర్, బి. యస్. నారాయణ, యమ్. మల్లికార్జునరావులు త్వరలో ఆరంభించే తెలుగు చిత్రాలకు పని చేస్తారు. ఆయన సంగీత దర్శకత్వంలో తయారైన 'పసి హృదయాలు' త్వరలో విడుదల కాబోతున్నది.

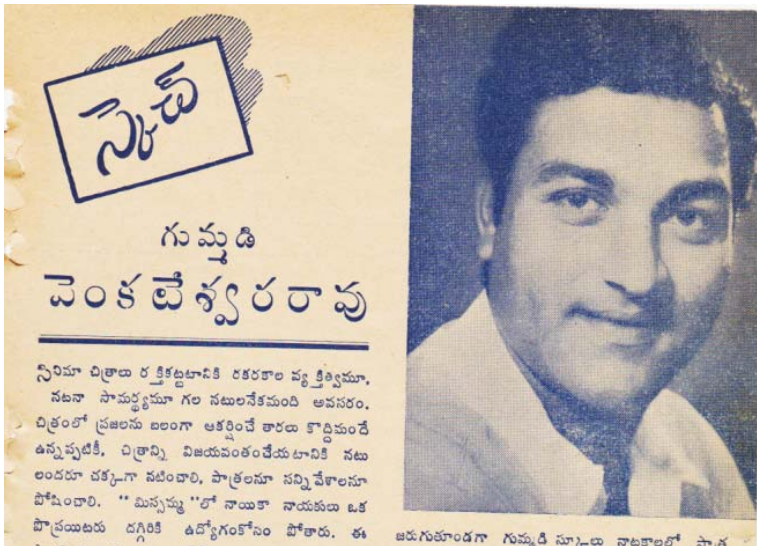
“సినిమా సంగీత దర్శకులు ఒక భాషలో హిట్టయిన పాటల్ని ఎందుకు కాపీ కొడతారు?” అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం ఇస్తూ – “సినిమాలకు సినిమాలే కాపీలే కొట్టగా, బాగున్న ట్యూన్ ను తీసుకుంటే తప్పా? ఆ వరస ఇక్కడి సన్నివేశానికి అమరగలదనుకుంటే, కుదుర్చుకోవచ్చు. అయితే, ఇలా కాపీ చెయ్యడానికి కారకుడు నూరువంతులూ సంగీత దర్శకుడే కాదు. దర్శక నిర్మాతలు కూడా కారకులే అవుతారు. వారి ప్రోద్బలం లేనిదే, ఏ సంగీత దర్శకుడూ ముందుగానే, “కాపీ చేస్తాను” అని అనడు !” అన్నాడు వెంకటేశ్.

“ప్రతి సంగీత దర్శకుడూ – సన్నివేశానికి అనుగుణంగా మంచి వరసను కుదర్చడానికే ఆలోచిస్తాడు. కాని, ఇవాళ చాలా మంది నిర్మాతలు వ్యవధి ఇవ్వడం లేదు. మూడు రోజులుండనగా, రికార్డింగ్ కు తేదీ నిర్ణయం చేసి, స్టూడియో ‘బుక్’ చేసి – అప్పుడు పాట విషయం ఆలోచించమంటారు. లేకపోతే ఫలానా హిందీ చిత్రంలోని ఫలానా పాటను తీసుకోమంటారు. ఒక చిత్రానికి సంగీత దర్శకుని నిర్ణయం చేసుకున్న తర్వాత, అతనికి ఎలాంటి సూచనలు, సలహాలూ తదితరులు ఇచ్చినా – తుది నిర్ణయం మాత్రం సంగీత దర్శకుడికే వదిలిపెట్టాలి. అలా వదిలిపెట్టడం లేదు – అదే దురదృష్టం. ‘సంగీత దర్శకుడు’ అన్న తర్వాత కనీసం, ఆ పేరుకైనా గౌరవం ఇవ్వాలి గదా. లేకపోతే ‘సంగీతపు మేస్త్రీ’ అనో, ‘మ్యూజిక్ ఎడిటర్’ అనో పేరు పేట్టి, గ్రామఫోన్ రికార్డులు ఇచ్చి చెయ్యమంటే బాగుంటుంది ! ఒకరికి ఇబ్బంది కలిగించాలనే ఉద్దేశంతో నేను – ఈ విషయాలు చెప్పడం లేదు. ‘చిత్ర పరిశ్రమ అభివృద్ధి’ కే చెబుతున్నాను.

సన్నివేశం అనుమతిస్తే వీలైనంతవరకూ శాస్త్రీయ ధోరణిలో పాట చెయ్యడమే బావుంటుందని నా ఉద్దేశం. ఆ పాట చాలా కాలం నిలుస్తుంది. ‘సన్నివేశం బాగున్నప్పుడే పాట ప్రచారంలోకి వస్తుంది.’ అని కొందరు అంటారు. కాని ఇది పూర్తిగా నిజం కాదు. పాటలో కూడా కొంత వుండాలి. సాహిత్యం, సంగీతం రెండూ ఆ సన్నివేశానికి తోడ్పడాలి. సంగీత సాహిత్యాలలో 75 శాతం సాహిత్యం, 25 శాతం సంగీతం వుండాలని నా అభిప్రాయం. ఉంటే, అది ప్రజాదరణ పొందగలుగుతుంది. అయితే ఇంకోటుంది – ప్రజాదరణ పొందాలని, ‘పాపులర్’ కావాలని అనుకుని పాట చెయ్యకూడదు. మనం చేసేది మనం చెయ్యాలి. అన్నీ కలిసి వచ్చి, అది రాణిస్తే ప్రజాదరణ పొందుతుంది. ముందే ‘పాపులర్’ కావాలని బయల్దేరితే, అది సన్నివేశానికి అతక్క, ఇంకోలా తయారయ్యే ప్రమాదం వుంది. ఏమైనా, పాట రాణించడానికి ఒక్క సంగీతమే ఎప్పుడూ కారణం కాదు. ఎన్నో కారణాలుంటాయి. ముఖ్యంగా సాహిత్యం బాగుండాలి. సాహిత్యం భర్త, సంగీతం భార్య. ఈ రెండూ కలిసి మెలిసి సరిగ్గా కాపురం చేసేనే మంచి ‘సంతానం’ కలుగుతుంది” అన్నారు వెంకటేశ్.

గుమ్మడి

(కినిమా – 1955, మార్చి సంచిక నుంచి)

సినిమా చిత్రాలు రక్తి కట్టటానికి రకరకాల వ్యక్తిత్వమూ, నటనా సామర్థ్యమూ గల నటులనేకమంది అవసరం. చిత్రంలో ప్రజలను బలంగా ఆకర్షించే తారలు కొద్దిమందే ఉన్నప్పటికీ, చిత్రాన్ని విజయవంతం చేయటానికి నటులందరూ చక్కగా నటించాలి, పాత్రలనూ సన్నివేశాలనూ పోషించాలి. “మిస్సమ్మ” లో నాయికా నాయకులు ఒక ప్రొఫ్రయిటరు దగ్గరికి ఉద్యోగం కోసం పోతారు. ఈ పాత్ర ఈ ఒక్క ఘట్టంలోనే కనిపిస్తుంది. కాని చిత్రం చూసినవారెవరూ ఈ పాత్రను మరిచిపోలేదు. ఈ పాత్రను రక్తికట్టించినవాడు గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావు.

గుమ్మడి సినిమా ప్రేక్షకులకు కొత్తవాడు కాదు. అతను 1950 నుంచి సినిమాలలో నటిస్తున్నాడు. “మిస్సమ్మ” తరువాత విడుదలయిన “అర్థాంగి”లో అతను ధరించిన జమీందారు పాత్ర అందర్నీ ఆకర్షించింది.

అతను ధరించిన ఏ పాత్రను బట్టి అతని వయసు ఊహించటం సాధ్యం కాదు _ అతను 1927 జూలై 9 న పుట్టాడు.

గుమ్మడి స్వగ్రామం తెనాలి తాలూకాలోని రావికంపాడు. తండ్రి బసవయ్య గారు మధ్యతరగతి రైతు. వెంకటేశ్వరరావుకు ముగ్గురు తమ్ములూ, ఒక చెల్లెలూ ఉన్నారు. వారంతా చదువుకుంటున్నారు.

గుమ్మడి హైస్కూలు చదువు 4 వ క్లాసునుంచి స్కూలు ఫైనల్ దాకా కొల్లూరులోనే సాగింది. రావికంపాడుకు కొల్లూరు మూడు మైళ్ళుంటుంది. 4వ ఫారం జరుగుతుండగా గుమ్మడి స్కూలు నాటకాలలో పాత్రధారణ ప్రారంభించాడు. ఆ ఏడే (1942) “రైతు బిడ్డ” అనే నాటికలో రైతుగా మొదటి బహుమానం కొట్టాడు.

అతను 1944 లో స్కూలు చదువు పూర్తిచేసి, ఇంటర్ చదవటానికి గుంటూరు వెళ్ళి హిందూ కాలేజీలో ప్రవేశించాడు. ఈ ఏడు అతని వివాహం కూడా అయింది. కాలేజీలో చేరాక అతనికి చదువుమీద రక్తి తగ్గింది. రాజకీయాలు అతన్ని బలంగా ఆకర్షించాయి. ఆ ధోరణిలో అతను రాజకీయాలలో ప్రవేశించినా అతను రాణించి ఉండేవాడేనేమో ! ఎందుకంటే వక్రత్వంలో అతని కాలేజీకి అతనే ఫస్టు. ఆ కారణం చేతనే ఇంటర్ కాలేజీ వక్రత్వ పోటీకి హిందూ కాలేజీ తరపున అతనే పంపబడ్డాడు. నాటకాలు ఉండనే వున్నాయి. కాలేజీలో చదివిన కాలంలో అతను మూడు నాటకాలలో పాల్గొన్నాడు. అందులో ఒకటి విశ్వవిద్యాలయ నాటకపోటీలో ఆడినది. 1946లో ఇంటర్ కొద్దిగా పాసై గుమ్మడి చదువుకు వీడ్కోలు చెప్పి స్వగ్రామం చేరాడు.

ఇక్కడ అతను 1948 దాకా ఉన్నాడు. ఈ రెండేళ్ళలోనూ అతను చేసిన పని స్థానిక నాట్యమండలి ఒకటి నెలకొల్పి, నటులను తయారు చేసి, నాటకాలాడించటం. ఈ నాటక సమాజం వారు “వీరాభిమన్యు”, “ఖిల్జీ రాజ్య పతనం”, “నాయకురాలు” నాటకాలాడారు. అందులో దుర్యోధనుడు, గవూర్ ఖాన్, బ్రహ్మనాయుడు పాత్రలను గుమ్మడి ధరించాడు.

ఈ విధంగా రెండేళ్ళు వెళ్ళబుచ్చి గుమ్మడి తెనాలి చేరి, మరి ఇద్దరి భాగస్వాములతో అక్కడ రేడియో, ఎలెక్ట్రికల్ సామాగ్రి దుకాణం ఒకటి పెట్టాడు. కాని ఈ దుకాణం అతని జీవితాశయ సాఫల్యంగా కనిపించలేదు. సినిమా నటుడు కావాలనే కాంక్ష తరుముతోంది. డైరెక్టర్ ప్రసాద్ గారికి, చక్రపాణి గారికి, అప్పుడప్పుడే సినిమా రంగంలోకి అడుగుపెట్టిన ఎన్.టి.రామారావుకూ ఉత్తరాలు వ్రాశాడు. అవకాశం ఉంటే తెలియజేస్తామని మొదటి ఇద్దరూ సమాధానాలు రాశారు. తనకే యింకా స్థావరం చిక్కలేదని ఎన్.టి.రామారావు రాశాడు.

ఇలా వుండగా “శ్రీ లక్ష్మమ్మ కథ” లో శేషమాంబను బుక్ చేయటానికి డి.ఎల్. నారాయణ గారు తెనాలి వచ్చారు. శేషమాంబ భర్త, గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావును బాగా ఎరుగును. ఆయన డి.ఎల్.గారిని అతని దుకాణానికి తీసుకువచ్చాడు. డి.ఎల్. గారు గుమ్మడి ఫోటోలు కొన్ని తీసుకుని మద్రాసుకు తిరిగి వెళ్ళారు.

ఈ ఫోటోలు వృథాపోలేదు. సౌందరరాజన్ అయ్యంగారు డి.ఎల్.తో తాను కొత్త నటీనటులతో తెలుగు పిక్చరు తీయ సంకల్పించినట్లు చెప్పారు. డి.ఎల్. గారు గుమ్మడి ఇచ్చిన ఫోటోలను సౌందర రాజన్ అయ్యంగారికిచ్చారు. వెంటనే మద్రాసుకు బయలుదేరి రావలిసినదని సౌందరరాజన్ అయ్యంగారు గుమ్మడికి తంతి ఇచ్చారు. ఆ తంతి ఇచ్చిన వ్యక్తి ఎవరో కూడా గుమ్మడికి తెలియదు. అయినా అతను బయలుదేరి మద్రాసు చేరాడు. చేరిన రోజునే ఎగ్రిమెంట్ పై సంతకం కూడా అయిపోయింది.

సౌందరరాజన్ అయ్యంగార్ తీసిన చిత్రం “అదృష్టదీపుడు”. అందులో గుమ్మడి ఒక సేనా నాయకుడి పాత్ర. చిన్న పాత్ర నటించాడు. “అదృష్ట దీపుడు” పూర్తి అవుతునే అయ్యంగారు “నవ్వితే నవరత్నాలు” ప్రారంభించి అందులో గుమ్మడికి కథానాయిక తండ్రి పాత్ర ఇచ్చారు. ఆ పాత్రను గుమ్మడి తృప్తికరంగా నిర్వహించాడు.

ఇప్పుడు గుమ్మడికి మద్రాసులో ఉన్న ఆత్మీయులలో ఎన్.టి.రామారావు, గోపీచంద్ గారూ ఉన్నారు. గోపీచంద్ గారిని అతను తెనాలిలోనే ఎరుగును. గోపీచంద్ గారు గుమ్మడిని తమ మూడు చిత్రాలలో “పేరంటాలు”, “ప్రియురాలు”, “పాలేరు” లలో బుక్ చేశారు. “పేరంటాలు” లో గుమ్మడి ధరించిన పాత్ర చాలా చిన్నది. “ప్రియురాలు” లో అతను మళ్ళీ కథానాయిక తండ్రిగా వృద్ధ పాత్ర ధరించాడు. “పాలేరు” లో గుమ్మడి ధరించిన పాత్ర జమీందారు పాత్ర చాలా ముఖ్యమైనది. కాని దురదృష్టవశాత్తూ ఈ చిత్రం పూర్తికాలేదు.

ఈ సమయంలో ఎన్.టి.రామారావు ఆప్తవర్గం కొందరు కలిసి “పిచ్చి పుల్లయ్య” చిత్రం ప్రారంభించారు. ఈ చిత్రంలో గుమ్మడికి మొదటిసారిగా ఒక బలమైన, బరువైన పాత్ర విలన్ భూపాలరావు పాత్ర దొరికింది. ఈ పాత్రను గుమ్మడి విజయవంతంగా నిర్వహించి మంచిపేరు తెచ్చుకున్నాడు.

ఈ చిత్రం అనంతరం రాయలసీమ క్షామ నివారణకుగాను ఎన్.టి.రామారావు ఒక ట్రూప్ తీసుకుని ఆంధ్ర పర్యటనకు బయలుదేరాడు. ఈ ట్రూప్ లో గుమ్మడికూడా ఉన్నాడు. వీరు ఆంధ్రలో వుండగా హెచ్.ఎం.రెడ్డిగారు గుమ్మడికి ఒక తంతి పంపించారు. “ప్రతిజ్ఞ” లో ఒక పాత్ర ధరించమని.

“ప్రియురాలు” షూటింగ్ రోహిణి స్టూడియోలో జరిగినప్పుడు హెచ్.ఎం.రెడ్డిగారు గుమ్మడిని వృద్ధపాత్రలో చూసి వున్నారు. అతని నటన ఆయనకు నచ్చింది; తంతి ఇచ్చారు. అయితే ఈ తంతి గుమ్మడికి అందలేదు. ట్రూప్ మద్రాసుకు తిరిగివచ్చాకే, తనకు “ప్రతిజ్ఞ”లో ఒక పాత్ర వున్న సంగతి గుమ్మడికి తెలిసింది.

దీని తరువాత గుమ్మడి నటించినది “తోడు దొంగలు” లో లోకనాథం. దుర్మార్గమూ, హాస్యమూ మిళితమై ఉన్న ఈ పాత్రను గుమ్మడి చాలా జాతీయంగా, సహజంగా, రక్తిగా నిర్వహించాడు. “తోడు దొంగలు” తరువాత అతను నటించిన “మిన్నమ్మ”, “అర్ధాంగి” చిత్రాలు ఇంకా ఆంధ్రలో నడుస్తూనే వున్నాయి.

నటుడుగా గుమ్మడికి అనేక రకాల మనస్తత్వాలను చిత్రించగల నేర్పూ అనేక వయస్సులను స్ఫురింపజేయగల చాక చాక్కమూ ఉన్నాయి. తాను ధరించే పాత్రను పూర్తిగా అర్థం చేసుకుని నటించేటప్పుడు అందులో పూర్తిగా లీనమై, తన వ్యక్తిత్వాన్ని ఎంత మాత్రమూ బయటపడనివ్వకుండా నటించే అపూర్వ సామర్థ్యం చాలా కొద్దిమంది నటులకే ఉంది. వారిలో నిస్సందేహంగా గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావు ఒకడు.

ప్రస్తుతం గుమ్మడి “విజయగౌరి”లో వీరసింహుడు విలన్ గానూ, “బీదల ఆస్తి” లో జమీందారుగానూ, నేషనల్ ఆర్ట్ వారి చిత్రంలో రణధీర్ అనే కుంటి మాజీ సాయిగానూ నటిస్తున్నాడు. “వదినె”, “బాల సన్యాసమ్మ కథ”, “చాయ” చిత్రాలలో కూడా గుమ్మడికి వేషం ఉంది.

*** పి.చంద్రశేఖర రెడ్డి

(విజయచిత్ర – 1973, జనవరి సంచిక నుంచి)

జీవితాలు తమాషాగా వుంటాయి. జీవితంలో అనుకొన్నదేదీ అనుకున్నట్లు జరగదు. అందుకే ‘తానొకటి తలిస్తే దైవమొకటి తలుస్తుంది.’ అన్నారు. పెద్దయితే, కలెక్టర్ అవాలనుకుని కృషి చేసే వ్యక్తి – కలెక్టర్ గుమస్తా కూడా కాకపోవచ్చును; ఇంజనీర్ అవుదామనుకున్న వ్యక్తి డాక్టర్ కావచ్చును; డాక్టర్ అవుదామనుకున్న యాక్టర్ కావచ్చును; యాక్టర్ అవుదామనుకుంటే సినిమా డైరెక్టర్ కావచ్చును. అలాగే – లాయర్ కావాలని వూహించుకున్న చంద్రశేఖరరెడ్డి – సినిమా దర్శకుడయ్యారు! లాయర్ కావాలన్న ఆ వూహ అతనిదొక్కడిదే కాదు – అతని తండ్రిగారిది కూడా! తండ్రిగారిదే కాదు – జ్యోతిష్యానిది కూడా! అతను పెద్ద న్యాయవాది అవుతాడన్న జోస్యాన్ని కూడా దైవం తారుమారు చేసి – సినిమా దర్శకుడిని చేసింది! అయితే ఇలాంటివి అపూర్వాలూ, ఆశ్చర్యాలూ కావు. మనిషి జీవిత చరిత్రలో తరచు జరిగేవే.

అయితే పి.సి. రెడ్డి చిన్నతనం నుంచీ కళాభిమాని. నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యడానికి ఉత్సాహం చూపడం; సాహిత్యం మీద ఉత్సాహం చూపడం – చేసేవాడు. నెల్లూరు జిల్లాలోని అనుమసముద్రం గ్రామంలో చంద్రశేఖరరెడ్డి బాల్యం గడుస్తున్నప్పుడు అతని వూహలు ఎలా వుండేవోగాని – పట్నం చేరిన తర్వాత మాత్రం కళ మీద అతనికి వున్న అభిమానం బయట పడింది.

చంద్రశేఖరరెడ్డి అన్నగారైన బలరామరెడ్డి – మద్రాసులో వ్యాపారం చేస్తూ వుండేవారు. అంచేత అతను నాలుగో ఫారం నుంచి మద్రాసులోనే చదవసాగాడు. అప్పట్నుంచే అతనికి కథల మీదా, కథలు రాయడం మీదా ఒక విధమైన ఉత్సాహం ఏర్పడింది. పత్రికల్లో కథలు రాయాలని ఊహిస్తూ వుండేవాడు. స్కూలు ఫైనల్ కు వచ్చేసరికి, అతని వూహలకు రెక్కలాచ్చాయి. చెల్లెలు మాలతీదేవీ, అతనూ కలిసి ‘మాలతీ కృష్ణ’ అన్న పేరుతో కథలు రాయడం మొదలు పెట్టారు. అసలు చంద్రశేఖరరెడ్డి పేరు అది కాదు – బాలకృష్ణారెడ్డి, ఆంధ్రప్రభ, ఆంధ్రపత్రిక వార పత్రికల్లో ఆ కథలు అచ్చయినాయి. ఏవో కారణాలవల్ల పేరు చంద్రశేఖరరెడ్డిగా మారింది. తర్వాత అతని చెల్లెలు ఎస్. మాలతీదేవి అన్న పేరుతో కథలు రాయడం మొదలుపెట్టారు. ఇటీవల విడుదలైన “ఇల్లు-ఇల్లాలూ” కథ ఆమెదే, అలాగే రాసున్న “జీవితం” చిత్ర కథకు ఇతివృత్తం కూడా ఆమెదే. ఈ కథలు అప్పట్లో ఆమె రాసిన కథలే.

కథల మీద నుంచి చంద్రశేఖరరెడ్డి ఉత్సాహం నెమ్మదిగా నాటకాల మీదికి కూడా మళ్ళింది. మద్రాసు పబ్లిషింగ్ కాలేజీలో చదువుతున్నప్పుడు, అతనికి నేటి దర్శకుడు – రామచంద్రరావుతో పరిచయమైంది. రామచంద్రరావు కూడా అదే కాలేజీలో చదువుతూ వుండేవారు. నాటకాల పట్ల ఎక్కువగా ఉత్సాహం చూపిస్తూవుండేవారు. ‘గుమస్తా’ ‘ఓటు నీకే’ ‘ఎవరు దొంగ?’ మొదలైన నాటకాల్లో చంద్రశేఖరరెడ్డి నటించారు. కొంత కాలానికి ఈ నటన మరో పై మెట్టు కూడా ఎక్కింది. ముదిగొండ లింగమూర్తి రాసిన ‘పెళ్ళి చూపులు’ నాటికలో నటించి – రెడ్డి ‘ఉత్తమ నటుడు’ బహుమతి కూడా పుచ్చుకొన్నాడు.

డాక్టర్ గోవిందరాజుల సుబ్బారావు చేతుల మీదుగా ఆ బహుమతి పుచ్చుకొంటున్నప్పుడు – ప్రేక్షకుల్లో వున్న సాటి విద్యార్థులంతా కరతాళ ధ్వనుల చేస్తున్నప్పుడు – చంద్రశేఖరరెడ్డి ఒళ్ళు పులకరించింది! తనూ ఒక నటుడిగా నిలబడగలిగానన్న ధైర్యం, నటించగలనన్న ధీమా ఏర్పడ్డాయి. అయితే, ఆ 'ధీమా ధైర్యాలు' – అతన్ని సినిమాల వైపు వెళ్ళమని మాత్రం ప్రోత్సహించలేదు! నాటకాల మీద అతనికి ఉత్సాహం కలగడానికి అతని అన్నగారి ఉత్సాహం కూడా కొంత కారణం. ఆయన పద్యాల నాటకాల అభిమాని. చిన్నతనం నుంచి, పద్య నాటకాలు చూడడం అంటే మహోత్సాహం చూపేవారు. వీలైనప్పుడల్లా – తమ్ముడిని కూడా వెంటబెట్టుకుని వెళ్తూ వుండేవారు.

1958 లో చంద్రశేఖరరెడ్డి బి. ఏ. డిగ్రీ తీసుకున్నారు. ఎమ్. ఏ. లో చేరి – చదువుతూ – కారణాంతరాలవల్ల మానేశారు. న్యాయవాది కావాలని ఆశపడ్డ అతని తండ్రిగారు – ఇంకో ఆశ కూడా పడ్డారు – తన కొడుకును పోలీస్ ఆఫీసర్ గా చూడాలని. అదీ కుదరలేదు. సబ్ ఇన్స్ పెక్టర్ ఉద్యోగానికి 'ఇంటర్వ్యూ' వస్తే – రాలేదని అబద్ధం చెప్పి వెళ్ళకుండా వూరుకున్నాడు రెడ్డి. వెళ్ళి వుంటే – అతని జీవితం ఇంకో దారి పట్టి – అలా సాగిపోయేది. ఆ దారిగుండా వెళ్ళకుండా ఆగిన అతని జీవితం – ఇంకో దారి కనిపిస్తే ఆ దారి పట్టింది. ఆ దారి సినిమా ప్రపంచానికి దారి. ఆ దార్లోకి వెళ్ళడానికి కారణం – అంతకు ముందే అతను ఇంకో చిన్న దోపగుండా వెళ్ళి – 'సినిమా దారి' చూడడం!

ఇంటర్ మీడియేట్ తర్వాత అతనికి మూడు సంవత్సరాల పాటు – విరామం దొరికింది. ఆ సమయంలో అతను విజయవాడలో ప్రభాత్ పిక్చర్స్ అనే డిస్ట్రిబ్యూషన్ ఆఫీసులో కొంత కాలం ఉద్యోగం చేశాడు. ఆ టైమ్ లో అతను ప్రతి రోజూ సినిమాలు చూస్తూ వచ్చాడు. అలా సినిమాలు చూడడంలో అతనికి తెలియకుండానే అతని ఊహలు ఆ సినిమా కథల మీద, సినిమాల మీదా చర్చలు చెయ్యసాగాయి. అలా అతని వూహ నెమ్మదిగా సినిమా ప్రపంచంలో విహరించింది.

మద్రాసులో బి. ఏ. చదువుతున్నప్పుడు వల్లం నరిసింహారావుతో పరిచయమైంది. అతని ద్వారా దర్శకుడు జగన్నాథ్ పరిచయం కావడం – సినిమాల్లో పనిచెయ్యాలన్న ఉత్సాహం తనకు వున్నట్టు ఆయనతో చెప్పడం – ఆయన సరేననడం జరిగాయి. ఒక వేపు చదువుకుంటూనే – అతను సినిమాల్లో ప్రవేశించాడు. 'ధర్మ విజయం' అనే కన్నడ చిత్రంలో దర్శకత్వ శాఖలో. జీతం వ్యవహారాలేమీ లేవు; పైగా షూటింగ్ లేనప్పుడే కాలేజీకి వెళ్ళడం! సినిమా దర్శకత్వం అన్నది – అసలు షూటింగ్ ఎలా చేస్తారన్నదీ కూడా అతనికి తెలీదు.

చాలా కాలం క్రితం, శోభనాచల స్టూడియోలో షూటింగ్ జరుగుతున్నదని విని, ఒక మిత్రుడితో కలిసి చూడాలని వెళ్ళాడు. అప్పుడు 'మాయలమారి' చిత్రం షూటింగ్ లో వుంది. దాదాపు మూడు గంటల పాటు బయట నిరీక్షించిన తర్వాత, షూటింగ్ చూడానికి వీలేదని అందర్నీ బయటకి వెళ్ళమన్నారు. అంతే ! అప్పుడైనా అతను షూటింగ్ వాతావరణం చూడగలిగాడేగాని, షూటింగ్ మాత్రం చూడలేదు !

చంద్రశేఖరరెడ్డిని జగన్నాథ్ 'శ్రీ కృష్ణరాయభారం' చిత్రానికి ప్రధమ సహాయకుడిగా తీసుకున్నారు! అప్పటికి అతనికి అనుభవం ఏమీ లేదనే చెప్పాలి. ఉత్సాహం మాత్రం కొండంత వుంది. అదే అతనికి అనుభవం కంటే గొప్పగా సహాయపడింది.

చంద్రశేఖరరెడ్డి నటుడిగా సినిమాల్లో ప్రవేశిస్తాడని అతని మిత్రులు చాలా మంది ఆశించారు. ఎంచేతంటే – అతను వల్లం, మిక్కిలినేని, పెరుమాళ్ళు మొదలైన వాళ్ళతో కలిసి నాటకాల్లో వేషాలు వేశాడు. పోతుగడ్డ, కులం లేని పిల్ల, అన్నా చెల్లెలు మొదలైన నాటకాల్లో అతన్ని చూసిన చాలా మంది, సినిమాల్లో వేషాలకు ప్రయత్నించమని సలహాలు ఇచ్చారు. అయితే ఎందుకనో రెడ్డి ఆ మార్గంలోకి వెళ్ళలేదు.

'శ్రీ కృష్ణరాయభారం' జరుగుతూవుండగానే – వి. మధుసూదనరావు చంద్రశేఖరరెడ్డిని జగపతి సంస్థలో జేర్పారు. అక్కడ నుంచీ అతను జగపతిలో వుంటూ 'అన్నపూర్ణ' నుంచి 'అదృష్టవంతులు' వరకూ సహకార దర్శకుడిగా పని చేశాడు. ఇవేకాకుండా – లక్ష్మణాధికారి, జమీందారు, టాక్సీరాముడు, మనుషులు మారాలి చిత్రాలకు కూడా వి. మధుసూదనరావు దగ్గరే పని చేశాడు. మధ్యలో అన్నపూర్ణ సంస్థలో 'పూలరంగడు' చిత్రానికి ఆదుర్తి దగ్గర కూడా పని చేశాడు.

"ఇలాంటి దర్శకుల దగ్గర పని చెయ్యడం; క్రమశిక్షణ, పద్ధతీ పాటించే పెద్ద సంస్థలో పని చెయ్యడం – నా ప్రగతికి బాగా తోడ్పడ్డాయి." అంటారు చంద్రశేఖరరెడ్డి.

'మనుషులు మారాలి' జరుగుతున్న కాలంలో – అతని మిత్రుడు యస్. వి. ప్రభాకరరెడ్డి సొంతంగా చిత్రం తియ్యాలనుకుని, చంద్రశేఖరరెడ్డిని దర్శకుని చెయ్యాలనుకున్నారు. జగపతి అధిపతి రాజేంద్రప్రసాద్ ప్రోత్సాహం లభించింది; వి. మధుసూదనరావు బలపరిచారు. ఆ ప్రోత్సాహ బలాలతో

ఆయన దర్శకుడు కాగలిగాడు. తొలిచిత్రం : 'అనురాధ'. ఆ చిత్రం నిర్మాణంలో వుండగానే నందిని వారి 'అత్తలూ కోడళ్ళూ' చిత్రం వచ్చింది. అయితే ముందుగా విడుదలైన చిత్రం - 'అత్తలు కోడళ్ళూ'. ఈ చిత్రం తర్వాత, 'విచిత్ర దాంపత్యం', 'మానవుడు దానవుడు' 'బడిపంతులు' 'ఇల్లు ఇల్లాలు' చిత్రాలు డైరెక్టు చేశారు. వీటిల్లో 'మానవుడు దానవుడు' కొత్తరకం చిత్రంగా ప్రశంసింపబడి, శతదినోత్సవం చేసుకున్నది. తక్కిన చిత్రాలు కూడా ఆర్థికంగా విజయవంతమైనవే. 'మానవుడు దానవుడు' తమిళంలోనూ, హిందీలోనూ నిర్మింపబడుతున్నాయి.

చంద్రశేఖరరెడ్డి ప్రస్తుతం - కృష్ణకిశోర్, గౌరీ శంకర్, శ్రీవాణి కంబైన్స్, నందినీ కంబైన్స్ మున్నగు సంస్థల చిత్రాలను డైరెక్టు చేస్తున్నారు. వీటిల్లో కృష్ణ కిశోర్, గౌరీ శంకర్ సంస్థల చిత్రాలు షూటింగ్ కార్యక్రమాల్లో వున్నాయి.

“సెట్టు మీద - ఒకేసారి రెండు చిత్రాల కంటే ఎక్కువ చిత్రాలు వుండడం నేను అంగీకరించను.” అన్నారు రెడ్డి - తన విధానం గురించి మాట్లాడుతూ.

వ్యక్తిగతంగా ఆయనకు మంచి కుటుంబగాధలు అంటే ఇష్టం. అన్నీ కలిసి వస్తే ఏదైనా ప్రయోగాత్మకమైన చిత్రం తియ్యాలన్న ఆకాంక్ష కూడా వుంది.

“నిజంగా, పెద్ద దర్శకుల దగ్గర, పెద్ద సంస్థలలోనూ, పని చెయ్యడమే గొప్ప అనుభవంగా నేను భావిస్తాను. అక్కడ నేను నేర్చుకున్న పాఠాలు అన్నీ ఇన్నీ కాదు. ఆ పాఠాలు తర్వాత ఉపయోగపడతాయని, అప్పట్లో నాకు తెలిసిరాకపోయినా, ఇవాళ నేను వెనక్కి చూసుకుంటే - నాడు నేర్చుకున్నవన్నీ నేడు ఎంతగానో ఉపయోగపడుతున్నందుకు నేనెంతో ఆనందపడుతూ వుంటాను. అది నా అదృష్టంగా భావిస్తూ వుంటాను.

చిత్రాలు నిర్మించాలనునే వారికి, అన్ని విషయాలూ కాకపోయినా కొన్నయినా తెలిసి ఉండడం అవసరం అని నా అభిప్రాయం. దాని వల్ల - అన్నింటికీ, దర్శకుడి పైసో, తక్కిన వారి పైసో ఆధారపడవలసిన అవసరం వుండదు.” అన్నారు ఆయన.

ఆయన ప్రస్తుతం దర్శకత్వం వహిస్తున్న రెండు చిత్రాలకు నిర్మాతలే కథా రచయితలు. అలా - నిర్మాతలే కథకులు కావడం వల్ల చిత్ర దర్శకుడికి ఎలాంటి సదుపాయాలు వున్నాయి? మంచిదా ? కాదా ? - అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం చెబుతూ ఆయన - “అందులో కొంత లాభమూ వుంది; నష్టమూ వుంది. చిత్ర నిర్మాతే కథకుడు కాబట్టి - కథలో ఏదైనా కొత్తదనం వంటిది వుంటే - 'నిర్మాత ఏమంటారో' అన్న ఆలోచన ఉండదు. డైర్యంగా ప్రయోగం చెయ్యవచ్చు. 'మానవుడు దానవుడు' చిత్రానికి అదే జరిగింది. ఆ చిత్ర నిర్మాతే శ్రీ చిన్నపరెడ్డి ఆ చిత్రానికి కథకులు, ఆయనే నిర్మాత కాబట్టి - డైర్యంగా ముందుకు పోగలిగారు. అలా - చిత్రానికి మంచి సహాయం జరిగింది. నిర్మాతే కథకుడైతే దర్శకుడే నిర్ణయాలు చెయ్యవలసి వస్తుంది. సినిమా కథ చర్చ చెయ్యడానికి సాధారణంగా కూర్చునే నలుగురిలోనూ (దర్శకుడు, నిర్మాత, కథకుడు, రచయిత) ఒకరు తగ్గిపోతారు. ఏమైనా నిర్మాతే కథకుడు కూడా అయితే, ఒక విధంగా మంచిదేనని నా అభిప్రాయం. ఇప్పుడు నేను దర్శకత్వం వహిస్తున్న శ్రీ వాణి కంబైన్స్, కృష్ణ కిశోర్ చిత్రాలకు ఆయా నిర్మాతలే కథకులు. కథకుడే నిర్మాతయినప్పుడు, నిర్మాణ దృష్ట్యా కూడా కథను మలచుకోడానికి వీలుంటుంది” అన్నారు.

నేటి చిత్ర నిర్మాణం గురించి చెబుతూ - “నేను సహాయ, సహకార దర్శకుడిగా వున్న రోజుల్లో వున్న నటీనటుల సహకారం ఇవాళ లభించడం లేదు. అందుకని, అనుకున్నది అనుకున్నట్టు, తియ్యదలచుకున్నది తలచుకొన్నట్టు తియ్యలేకపోతున్నాము. ఇవాళ సెట్లో వున్న దర్శకుడికి, సహాయకులకీ, తప్ప తక్కిన వాళ్ళెవరికీ ఆశ్రయం, ఆలోచనా లేవు. నటీనటుల కాల్చీట్స్ దొరకడం కష్టంగా వున్న రోజులు. అయినా వాళ్ళెప్పుడు వస్తారో ఎవరికీ తెలియదు గాని, ఎప్పుడు వెళ్ళిపోవాలో ఆ బైమ్ తెలుస్తుంది. వాళ్ళు చాలా బిజీ. వాళ్ళు సెట్లో వున్నంతలోనే - అనుకున్నది తియ్యాలి వస్తుంది. ఆ వ్యవధిలో దర్శకుడు అనుకున్నది అనుకున్నట్టు తియ్యలేకపోతున్నాడు. చిత్ర నిర్మాణం పథకాల ప్రకారం జరగాలి. కాని, పథకాలు వెయ్యడానికి అవకాశమే లేకుండా పోతున్నది. ప్రతి ఆర్టిస్ట్ నూ 'ఎడ్జస్ట్' చెయ్యవలసి వస్తున్నది. దాంతో అనుకున్నవి తారుమారవుతున్నవి” అన్నారు చంద్రశేఖరరెడ్డి.

“సినిమాకు అవసరమైనది మంచి కథ. మంచి కథ కావాలంటే మంచి రచయితలు రాయాలి. నవలలను సినిమాలుగా తియ్యాలనుకుంటే - నవల నవలగా ఉండడం లేదు; అది సినిమాలాగే వుంటున్నది.

ఉన్న చిత్రాన్ని, తిరిగి చిత్రంగా తియ్యడంలో స్వేచ్ఛ వుండదు. సొంతంగా చిత్రం తీస్తున్నప్పుడు మంచి ఉత్సాహం వుంటుంది; స్వేచ్ఛ వుంటుంది. ఉన్నదాన్ని, బాగా 'డ్రెమలైజ్' చేసి చెప్పడానికి అవకాశం వుంటుంది. ముఖ్యంగా 'ఏదో చెయ్యగలుగుతున్నాం - చేస్తున్నాం' అన్న తృప్తి మిగుల్తుంది. ఎవరు కోరుకున్నదైనా ఆ తృప్తి !” అన్నారు చంద్రశేఖరరెడ్డి. ❀❀❀

వి.బి.రాజేంద్రప్రసాద్

(విజయచిత్ర - 1971, ఫిబ్రవరి సంచిక నుంచి)

ముందు కథ

దక్షత గల నిర్మాత అనిపించుకోవడం; మంచి దర్శకుడు అనిపించుకోవడం సినిమా పరిశ్రమలో చాలా కష్టమైనవి. రెండింటికీ, ఓర్పు, శ్రమ, పథకాలు, పద్ధతులు, నిష్ఠా వంటివన్నీ కావాలి. ఇవన్నీ గల వ్యక్తి కాబట్టే, జగపతి సంస్థ అధినేత వీరమాచనేని బాబూ రాజేంద్రప్రసాద్, పైన చెప్పిన రెండూ సాధించగలిగాడు; రెండూ అనిపించుకోగలిగాడు. 'దసరాబుల్లోడు' చూసిన పరిశ్రమలోని పెద్దలు - 'కొత్తగా దర్శకత్వం చేపట్టిన వ్యక్తి దర్శకత్వం చేసినట్టుగా అనిపించలేదు!' అని రాజేంద్రప్రసాద్ ను అభినందించారు.

ఈ అభినందనలు పొందడానికీ గట్టివాడనిపించుకోడానికి వెనక ఎంతో అనుభవం కనిపిస్తుంది. ఐనా రాజేంద్రప్రసాద్ గట్టి మనిషి మాత్రం కాదు - మెత్తని మనిషి! ఒకరికి బాధ కలిగించకుండా, ఒకరిని నొప్పించకుండా ఉండడం అన్నది ఆయనకు తెలిసిన విద్య. ఈ విద్య నేర్చుకుంటున్న రోజుల్లోనే, ఆయనకు కళ మీద ఆసక్తి కలిగింది. గన్నవరంలో ఒకటో ఫారం వరకూ చదివిన రోజుల్లో - నాటకాలు, సినిమాలూ చూడడంలోనే ఆయనకు ఉత్సాహం ఉండేది. మచిలీపట్నంలో స్కూల్ ఫైనల్ వరకూ చదివినప్పుడు, ఆ ఉత్సాహం ఎక్కువై, నాటకాలు వెయ్యడానికి పురిగొల్పింది. కాకినాడ పి.ఆర్. కాలేజీలో బి.యస్. సి. వరకూ చదివినప్పుడు, ఆ ఉత్సాహం రాజేంద్రప్రసాద్ కు, నాటకాల్లో బహుమతులిప్పించింది!

అంతకు ముందు కథ

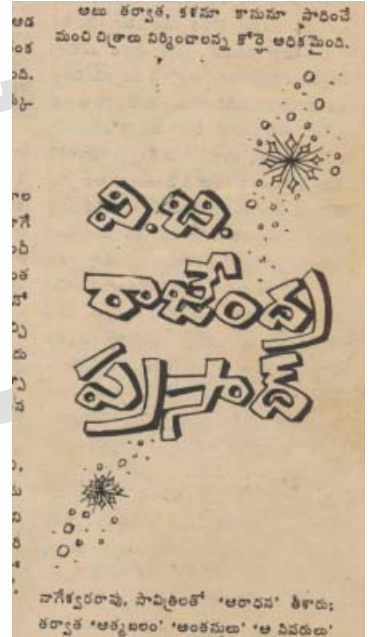
రాజేంద్రప్రసాద్ వూరు గుడివాడ తాలూకాలోని డోకిపర్రు. ఆయన తండ్రి గారు జగపతిరావు గారు భూస్వామి. శ్రీమంతుల కుటుంబం. 11.11.1932 రాజేంద్రప్రసాద్ జన్మదినం. చిన్నతనంలో అతనికి ఏ విధమైన కళాభిమానమూ లేదు. ఆటల్లో ఉత్సాహం తప్పితే, తక్కిన ఉత్సాహమేమీ లేవు. చదువు మీద శ్రద్ధ తప్పితే, తక్కిన వేటి మీదా శ్రద్ధ లేదు! గన్నవరం నుంచి, మచిలీపట్నానికీ, అక్కడి నుంచి కాకినాడకూ చదువుల విషయంలో మారుతున్నప్పుడప్పుడో - నాటక కళ మీద ఉత్సాహం పుట్టి వుండాలి. పి.ఆర్. కాలేజీ యూనియన్ అధ్యక్షుడుగా వున్నప్పుడు నాటక కళకు సేవ చెయ్యడానికి ఆయనకు మరింత అవకాశం కలిగింది.

నాటకాల ఉత్సాహం

ఆంధ్రనాటక కళాపరిషత్తు మచిలీపట్నంలో జరిగిన సంవత్సరంలో కాకినాడ నుంచి వెళ్ళిన సమాజం 'వరప్రసాదం' నాటిక వేశారు. అందులో రాజేంద్రప్రసాద్ పాల్గొన్నారు; అదే సమాజం హైదరాబాదులో ఆంధ్రనాటక కళాపరిషత్తు జరిగినప్పుడు 'చెప్పుకింద పూలు' నాటిక ప్రదర్శించింది. అందులోనూ ఆయన పాల్గొన్నారు. అంతర్ కళాశాల నాటక పోటీలు ఆంధ్రా యూనివర్సిటీలో జరిగినప్పుడు కాలేజీ తరపున వెళ్ళిన సమాజంలో కూడా రాజేంద్రప్రసాద్ పాల్గొన్నారు. కొన్ని నాటకాల్లో ఆయన ఆడవేషాలు వేశారు. 'కప్పలు' నాటకంలోని పంకజమ్మ వేషానికి అతనికి చాలా మంచి పేరొచ్చింది. ఆ ప్రోత్సాహం పురస్కరించుకుని ఆయన ఎక్కువగా స్త్రీ పాత్రలు కూడా ధరించసాగారు.

సినిమా ఉత్సాహం

రాజేంద్రప్రసాద్ కు ఉన్నట్టుండి సినిమాల మీదికి ఉత్సాహం మళ్ళింది. అక్కినేని నాగేశ్వరరావుగారితో, అతనికి చిన్ననాటి నుంచీ ఉన్న పరిచయం ఆ ఉత్సాహానికి కొంత దోహదం చేసింది. 'దేవదాసు' చిత్రం శతదినోత్సవ సందర్భంలో నాగేశ్వరరావు కాకినాడ వచ్చినప్పుడు, రాజేంద్రప్రసాద్ ఆ బృందానికి విందు ఇచ్చారు. ఆ సందర్భంలోనే తన సినిమా ఉత్సాహాన్ని నాగేశ్వరరావుగారి చెవిని వేశారు. ఆయన 'అలాగే' అన్నారు.

చదువు మీద ఉత్సాహాన్ని తగ్గించేసుకుని, ఒకనాడు బయల్దేరి రాజేంద్రప్రసాద్ మద్రాసు చేరుకున్నారు. ఆయన ఉత్సాహం, ఆశ - సినిమాల్లో పాత్రలు ధరించాలని, నాగేశ్వరరావుగారి ఇంట్లోనే కొంతకాలం వున్నారు - 'సినిమాల్లో వేషాల కోసం ప్రయత్నం చెయ్యడం ఎలా?' అన్న విషయం ఆలోచిస్తూ.

“నువ్వు వేషాలు వెయ్యొచ్చు. కాని, చదువు మధ్యలో ఆపి రావడం ఎందుకు? బాగా చదువుకుని, డిగ్రీ తెచ్చుకున్నాక రావచ్చుగా. డిగ్రీ లేకపోతే ఎలా వుంటుంది - డిగ్రీలు లేనివాడిని, నాకు తెలుసు. అందువల్ల వెళ్ళి బాగా చదువుకో.” అని నాగేశ్వరరావు సలహా ఇచ్చారు. తిరిగి, రాజేంద్రప్రసాద్ కాకినాడ వచ్చి, చదువు పూర్తి చేసి, బి.యస్.సి డిగ్రీ తీసుకుని, తిరిగి 1957 లో మద్రాసు చేరారు. ఈసారి వచ్చినప్పుడు అతని ఉత్సాహం 'నటన' మీద నుంచి 'వ్యాపారం' మీదకు మళ్ళింది. ఏదైనా ఒక సినిమా తీసుకుని తెలుగులోకి 'డబ్' చెయ్యాలనుకున్నారు. ఆ దృష్టితో కొన్ని చిత్రాలు చూశారు. వ్యాపార విషయాలూ అవీ మాట్లాడుకున్నారు. ఐతే, అంతలో స్ట్రెయిట్ చిత్రమే తియ్యవచ్చునన్న ఆశ కలిగింది. కీ.శే. బి. రంగారావుతో కలిసి, తన తండ్రి గారి పేరిట 'జగపతి' సంస్థ నెలకొల్పారు. 'అన్నపూర్ణ' చిత్రం నిర్మించారు. 1960 లో ఆ చిత్రం విడుదలయింది. జమున, జగ్గయ్య, నటించారు; వి. మధుసూధనరావు డైరెక్టు చేశారు.

స్థిరత్వం

అటు తర్వాత, కళనూ కాసునూ సాధించే మంచి చిత్రాలు నిర్మించాలన్న కోర్కె అధికమైంది. నాగేశ్వరరావు, సావిత్రిలతో 'ఆరాధన' తీశారు; తర్వాత 'ఆత్మబలం' 'అంతస్తులు' 'ఆస్తిపరులు' 'అదృష్టవంతులు' 'అక్కా చెల్లెలు' 'దసరా బుల్లోడు' చిత్రాలు నిర్మించారు. ఈ పదేళ్ళకాలం రాజేంద్రప్రసాద్ ను మంచి నిర్మాతగా నిలబెట్టింది. వీటిల్లో ఎక్కువ చిత్రాలు వి. మధుసూధనరావు డైరెక్టు చేశారు; సంజీవి 'అక్కాచెల్లెలు' డైరెక్టు చేశారు; రాజేంద్రప్రసాద్ 'దసరా బుల్లోడు' కు మొదటిసారిగా దర్శకత్వం కూడా వహించారు.

“నేను నటుడిని అవుదామని మద్రాసు చేరాను. కాని, నిర్మాతగా మారాను. చిత్రాలు నిర్మించాలన్న కోరిక మొదట్లో లేదు. అలాగే, చిత్రం డైరెక్టు చెయ్యాలన్న కోరిక కూడా నాకెన్నడూ లేదు. అసలు, ఆ ఉత్సాహమే లేదు. మా చిత్రాలు షూటింగ్ జరిగేటప్పుడు, సెట్లోకి వెళ్ళేవాడిని కాదు. నా పనేదో నేను బయట కూచునే, చేసుకునేవాడిని. కాని, ఈ చిత్రాన్ని డైరెక్టు చెయ్యమని ఎక్కువగా నన్ను ప్రోత్సహించినవారు - అన్నపూర్ణా అధినేత దుక్కిపాటి మధుసూధనరావుగారూ, అక్కినేని నాగేశ్వరరావుగారూ, వారి సతీమణి అన్నపూర్ణమ్మగారూ.

కథకుడు: దర్శకుడు:

మూడు సంవత్సరాల క్రిందట - ఒకనాడు, ఒక్కణ్ణి తిరుపతి కొండ ఎక్కుతూ వుంటే, గ్రామీణ వాతావరణంతో, ఒక చిత్రం ఎందుకు నిర్మించకూడదు? అన్న ఆలోచన వచ్చింది. చిన్న కథ మెదడులో మెరిసింది. ఆనాటి నుంచి, ఆ కథ గురించి ఆలోచిస్తూనే వున్నాను. కొంతవరకూ, కథకు రూపం రాగానే, నాగేశ్వరరావుగారితో చెప్పాను. ఆయన 'బాగానే వుంటుంది' అన్నారు. ఆ మాట తీసుకుని, రచయితతో కథ మీద చర్చ చెయ్యడం సాగించాము. కథ తెర మీద ఎలా చెప్పాలి - అన్నది నిర్ణయమైంది. విన్నవారందరూ పెద్ద కథ కాకపోయినా వినోదంగా వుందనీ, మంచి సంఘటనలు వున్నాయనీ అన్నారు. ఇక - దర్శకుడి సమస్య వచ్చింది. నాకు నమ్మకం వున్న దర్శకుల దగ్గరకు వెళ్ళి, ఈ కథను డైరెక్టు చెయ్యవలసిందిగా కోరాను. కాని, వారందరూ చాలా బిజీగా వున్నామని, కొంతకాలం టైమ్ కావాలనీ అన్నారు. అప్పటికప్పుడే, 'అదృష్టవంతులు' విడుదలై చాలా రోజులైంది. వెంటనే ఏదైనా ప్రారంభించాలి. ఆ ఊహతో 'దసరా బుల్లోడు' ఆపి, 'అక్కా చెల్లెలు' ప్రారంభించాను. 'అక్కా చెల్లెలు' తర్వాత కూడా, నేను కోరుకున్న దర్శకులు బిజీగానే వున్నారు. అప్పుడు నా శ్రేయోభిలాషుల దగ్గరుంచి మరింత ప్రోద్బలం వచ్చింది. “నీ కథ మీద నీకు నమ్మకం వుంది. నీకు అనుభవం వుంది. వర్కులో నీకేం భయం లేదు. సెట్లో నేను వుంటాను - వెంకటరత్నం (ఛాయాగ్రాహకుడు) వుంటాడు. నువ్వే డైరెక్టు చెయ్యి.” అన్నారు నాగేశ్వరరావుగారు. అలా, చాలామంది పెద్దలు నన్ను ప్రోత్సహించారు; ప్రోద్బలమూ చేశారు. అవన్నీ ఆసరాగా తీసుకుని, నేనే డైరెక్టు చెయ్యడానికి నిర్ణయించుకున్నాను. ఈ విధంగా నేను దర్శకుడిగా మారాను గాని, ఆ వూహ నాకు మొదట్నుంచేకాదు, ఎన్నడూ లేదు. ఆత్మ విశ్వాసంతో, అందరి ప్రోత్సాహంతో చిత్రం ప్రారంభించాను. చిత్రంలో నటించే నటీనటులు గాని, తక్కిన టెక్నిషియన్లు గాని, డిస్ట్రిబ్యూటర్లుగాని, ఎవ్వరూ నన్ను ఏ మాత్రం నిరుత్సాహపరచలేదు. అందరూ బాగా ఉత్సాహమే చూపించారు. సాధారణంగా, 'కొత్త దర్శకుడు' అంటే - ఎవరైనా కొంత నిరుత్సాహం చూపడం అన్నది సహజం. నా అదృష్టం కొద్ది అలాంటిది నాకు సంభవించలేదు. ఏ కొద్ది నిరుత్సాహం కనిపించినా నేను నిరుత్సాహ పడిపోయేవాడిని. ఒక్కసారి, ఎవరైనా నిరుత్సాహపరిస్తే చాలు - ఉన్న ఆత్మ

విశ్వాసం, ఉత్సాహం అన్నీ తగ్గిపోతాయి. అలాంటిదేదీ, జరగకపోవడంతో, మరింత ఉత్సాహం తెచ్చుకుని చిత్రం డైరెక్టు చేశాను. కాదు — అందరి ప్రోత్సాహాలమే నాచేత డైరెక్టు చేయించింది.

సినిమా నిర్మాణం అన్నది ఏ ఒక్క వ్యక్తి మీదా ఆధారపడినది కాదు. ఇంకే పరిశ్రమలోనైనా కావచ్చునేమో గాని, సినిమా పరిశ్రమలో అందరూ సహకరిస్తేగాని, సినిమా పూర్తి కాదు; విజయవంతమూ కాదు. ఆఫీసు బాయ్ మొదలుకును, ధియేటర్లోని ప్రొజెక్టర్ ఆపరేటర్ వరకూ మధ్య పని చేసే వ్యక్తులందరూ చిత్ర విజయానికి భాద్యులే.

ఐతే, నేను మళ్ళీ దర్శకత్వం చేస్తానా — చెయ్యనా అన్నది ఇప్పుడే చెప్పలేను. అసలు ఆ ఊహే నాకు లేదు. 'దసరాబుల్లోడు' కథలో గాని, డైరెక్షన్ లో గాని తప్పులు లేవనీ, లోపాలు లేవనీ నేను చెప్పడం లేదు. చాలా తప్పులు ఉండొచ్చు. ఆ కథను ఇంకా బాగా, ఇంకా చక్కగా చెప్పడానికి అవకాశాలు ఉన్నాయి. మా శక్తిమేరకు, తృప్తి మేరకూ మేము దాన్ని తెర మీదికి మలిచాము. అందరు టెక్నిషియన్లూ, నటీనటులూ, తక్కినవారూ అందరూ ఎంతగా నాతో సహకరించారో, చెప్పడానికి మాటలు లేవు. ఆ సహకార బలమే లభించి ఉండకపోతే — ఆ చిత్రం అలా తయారయి వుండేది కాదు!

ప్రేక్షకులు ఎప్పుడూ 'కొత్తదనం' కోరుతూ వుంటారు — కథలోనూ, పాత్రల సృష్టిలోనూ. 'దసరాబుల్లోడు' లో కొంత కొత్తదనం వుంది. వాతావరణం, హీరో దుస్తులు, పాత్ర పోషణ మొదలైనవి. ఇప్పుడు మళ్ళీ అలాంటి వాతావరణంతోనే ఇంకో చిత్రం తీస్తే బాగుండదు. తర్వాత ఏం తియ్యాలి ? అన్నది సమస్యే. కథ బాగా కుదిరితే, 'జేమ్స్ బాండ్ టైమ్' లో ఒక చిత్రం ఆరంభించాలని అనుకుంటున్నాను — లోగడ అనుకున్న 'బంగారు బాబు' చిత్రానికి కొంత టైమ్ పట్టవచ్చు కాబట్టి !

మేము మొదట్నుంచి 'ఆ' గాని, 'ఆ' గాని మొదటి అక్షరంగా వచ్చేట్టుగా చిత్రాలకు పేర్లు పెడుతున్నామనీ, ఈ చిత్రానికి ఎందుకు మార్చామనీ చాలా మంది అడుగుతున్నారు. 'అ' గాని 'ఆ' గాని వచ్చి తీరాలన్న నిబంధనేమీ లేదు మాకు. కుదిరితే ఫర్వాలేదు గానీ, దానికోసంగా ప్రయత్నించి, ఏదో పేరు పెట్టే అలవాటు లేదు. 'అ' మొదట వున్న పేరు, కథకు సరిపోతే సరేసరి, లేకపోతే లేదు. అంతే.

ప్రభుత్వ ప్రోత్సాహం కావాలి

వర్ణ చిత్రాలు ఏ భాషలోనైనా సరే, కన్నుల పండువుగా, ఆహ్లాదంగా వుంటాయి. కాని, తెలుగు సినిమా పరిశ్రమ దురదృష్టం వల్ల, ఎక్కువగా వర్ణ చిత్రాల నిర్మాణానికి ఆస్కారం లేకుండా వుంటున్నది. తెలుగు చిత్రాలు విదేశీయ మారక ద్రవ్యాన్ని ఆర్జించవన్న దృష్టితో — ప్రభుత్వం తెలుగు చిత్రాలకు ఎక్కువగా కలర్ ఫిల్మ్ కేటాయించడం లేదు. ఐతే, విదేశీయ మారకద్రవ్యం ఆర్జించలేదని అనుకోవడేమేనా ? దానికి చెయ్యవలసిన ప్రయత్నం ఏమైనా వున్నదా ? నిజానికి ఆ ప్రయత్నం మనం చెయ్యడం లేదు. ప్రభుత్వం తెలుగు చిత్రాలను కూడా విదేశాలకు పంపే ఏర్పాట్లు చెయ్యాలి. ఏ దేశీయులకైనా, వారి భాష ఏదైనా సరే, అది పరభాషే గదా ! అటువంటప్పుడు తెలుగు భాషా చిత్రం ఎందుకని విదేశంలో ఆడకూడదో నాకు అర్థం కాదు. ఏ పరిశ్రమయినా, పదికాలాలపాటు మనడానికీ, అభివృద్ధి చెందడానికీ ప్రభుత్వం కూడా కారణమవుతుంది. కాని, మన సినిమా పరిశ్రమకు మాత్రం సరైన ప్రభుత్వ సహాయం ఏమీ లభించడం లేదు. ఆ మధ్య కొందరు పారిశ్రామికులను విదేశాలకు పంపడానికి ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. సినిమా పరిశ్రమకు సంబంధించిన వారిలో నన్ను ఎన్నిక చేసుకుని, ఆహ్వానించారు. నేను చాలా సంతోషించాను — సినిమా పరిశ్రమకు కూడా మిగతా పరిశ్రమలతో పాటు ఒక గుర్తింపు కలిగిందని. కాని, ఆ తర్వాత, ఆ యాత్ర నుంచి నన్ను మాత్రమే ప్రభుత్వం తప్పించింది — కారణం సినిమా పరిశ్రమ — గుర్తింపబడ్డ పరిశ్రమకాదని! ఏటా, ఎన్నో కోట్ల రూపాయలతో, ఎందరో వ్యక్తులతో పరిభ్రమిస్తున్న పరిశ్రమ — పరిశ్రమ కాదా? — అని ప్రశ్నించారు 'దసరాబుల్లోడు' కథకుడు, దర్శకుడు, నిర్మాతా ఐన రాజేంద్రప్రసాద్.

యు.విశ్వేశ్వర రావు

(విజయచిత్ర - 1975, అక్టోబర్ సంచిక నుంచి)

“ఏ చిత్ర నిర్మాతయినా డబ్బుకోసమే చిత్ర నిర్మాణం చేస్తాడు; చెయ్యాలి. సినిమాలు తియ్యడం అనేది వ్యాపారం. కాబట్టి వ్యాపారంలో లాభాలు ఆశించడం సహజం. అయితే, ఈ వ్యాపార ధోరణి నుంచి కనీసం ఒక్కసారైనా బయటపడి, కొత్తరహాగా, వ్యాపార దృష్టి లేకుండా చైతన్యవంతమైన చిత్రం తియ్యడం-ఇవాళ్టి రోజుల్లో అవసరం, విధాయకం. అందువల్లనే నేను, కేవలం వ్యాపార చిత్రాల్లాంటి భారీ చిత్రాలు తీసినా, ఇవాళ ‘తీర్పు’ లాంటి చిత్రమూ తీశాను. ఈ విధానంలో పరిశ్రమలో అప్పుడప్పుడు ఇలాంటి చిత్రాలు వస్తూ వుంటే, పరిస్థితి మారడానికి అవకాశం వుంటుంది.” అన్నారు యు. విశ్వేశ్వరరావు.

“అయితే వ్యాపార చిత్రాలూ నీతినీ సందేశాన్నీ చెబుతాయి; ఆ ధోరణిలో లేని చిత్రాలూ చెబుతాయి. చిత్ర కథనంలోనూ, చెప్పడంలోనూ తేడా వుంటుంది. అంతే!

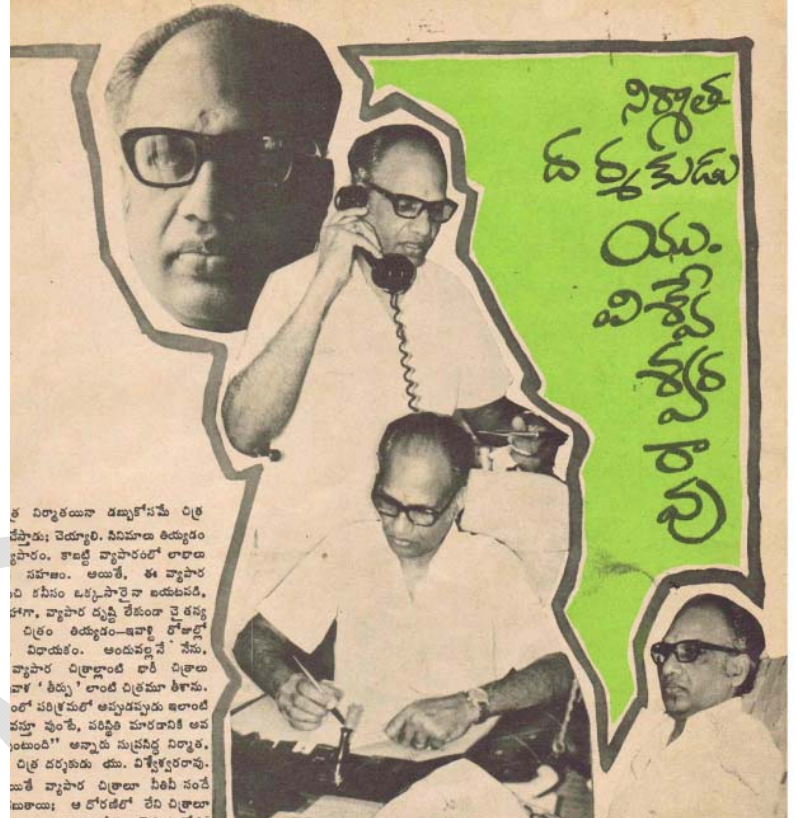
కాని, ప్రతి నిర్మాతా ఎప్పుడూ ఇదే ధోరణిలో చిత్రాలు తీస్తూ వుంటే పరిశ్రమకు మనుగడ వుండదు. ఎంచేతంటే, ఈ రకమైన చిత్రాలు బాక్స్ ఆఫీస్ దగ్గర ‘హిచే’ కాలేవు. అందువల్ల సామాన్య ప్రేక్షకులను దృష్టిలో వుంచుకుని, పుష్టిగా వినోదం కల్పిస్తూ, ఆ ధోరణిలోనూ చిత్రాలు తీస్తూ వుంటే - మధ్య మధ్యలో ఇలాంటివి తియ్యడానికి ఆస్కారం, అవకాశం వుంటాయి.

ఈ విధానం ఇవాళ మనకు చాలా గొప్పగా, కొత్తగా కనిపించవచ్చు. కాని, తక్కిన చాలా దేశాలవాళ్ళకి పాతదే. వాళ్ళు ఆ ధోరణిలోనే ఎక్కువగా చిత్ర నిర్మాణం చేస్తున్నారు. ఈ మధ్య నేను దాదాపు 80 విదేశీయ చిత్రాలు చూడడం తటస్థించింది. అవి చూసినప్పుడు నాకు అదే అనిపించింది - మనం ఎక్కడున్నాం? ఎక్కడికి పయనిస్తున్నాం?

కాని, ఒక్కసారే మన ధోరణి నుంచి బయట పడలేము; పదాలనుకోడం కూడా పొరపాటు. నిదానంగా అలవాటు పడాలి. మామూలు ‘ఫార్ములా’ ధోరణిని క్రమక్రమేణా మార్చడానికి ప్రయత్నించాలి. ఈ విధానం ఒకరు చెబితే వచ్చేదికాదు, దానంతట అది రావాలి; ఎవరికి వారికి తెలియాలి.” అన్నారు ఆయన.

కంచుకోట, నిలుపుదోపిడి, పెత్తందార్లు, దేశోద్ధారకులు, దాదాపు 15 (తెలుగు, తమిళం) డబ్బింగ్ చిత్రాలూ నిర్మించిన విశ్వేశ్వరరావు అభిప్రాయాలు, అభిరుచులూ గట్టివి. అలాంటి ఆత్మవిశ్వాసం మరీ గట్టిది. అలాంటి ఆత్మవిశ్వాసం ఏర్పడడానికి ముందు - ఆయనకు సినిమా పరిశ్రమ మీద ఏ మాత్రమూ ఉత్సాహం లేదు; నమ్మకమూ లేదు. కాని, విశ్వేశ్వరరావు బావగారైన దావులూరి రామచంద్రరావుగారు మాత్రం అతని మీద మంచి నమ్మకంతో వుండేవారు. ఆయన ప్రోద్బలమూ, ప్రోత్సాహమూ లేకపోతే - విశ్వేశ్వరరావుకు సినిమా పరిశ్రమ చాలా దూరంలో వుండేది.

విశ్వేశ్వరరావు కుటుంబం సంపన్నుల కుటుంబం. అయినా, పరిస్థితుల ప్రాబల్యం వల్ల విశ్వేశ్వరరావు బాల్య జీవితం అదోలా గడిచింది. తండ్రిగారు విశ్వేశ్వరరావుకు మూడో ఏడు నడుస్తున్నప్పుడే పోవటంతో, మేనమామగారే దగ్గరకు తీసుకుని పెంచారు. అతనికి ఎనిమిదో ఏడు వచ్చేవరకూ

అక్షరాభ్యాసమే కాలేదు. మూడేళ్ళపాటు అలా సాగిన ఆ చదువు 'వానాకాలం చదువు' లాగా, అగిపోయింది. ఆ పదకొండేళ్ళ అబ్బాయి, కష్టపడి పనిచేస్తూ వ్యవసాయం చూసుకోవడం ఆరంభించాడు.

కాని బావగారు అతనిచేత బాగా చదివించాలని, 14వ ఏటనుంచి తిరిగి చదువులో ప్రవేశపెట్టారు. గోగినంపాడు నుంచి చదువు – ముదినేపల్లికి మారింది. ముదునేపల్లినుంచి, గుడివాడకూ (హైస్కూలు) గుడివాడనుంచి ఏలూరు, విజయనగరంలో బి. యస్. సి. పూర్తి చేసిన తర్వాత, గుడివాడ హైస్కూల్లో టీచర్ ఉద్యోగానికి వచ్చారాయన. తనకు చదువు చెప్పిన టీచర్ల పక్కనే తానూ ఒక 'సహోపాధ్యాయుడి' గా పనిచెయ్యటం వింతగా కనిపించింది. నేటి చిత్ర నిర్మాతలు ఎ.పూర్ణచంద్రరావు (దేవుడు చేసిన పెళ్ళి) రాఘవరావు (శారద) అప్పుడు ఆయన దగ్గర శిష్యులు.

విద్యార్థులకు పాఠాలు చెప్పడం, విద్య బోధించడంలో ఆయనకు 'థ్రిల్' కనిపించింది. ఇంకా బాగా చెప్పవచ్చునన్న ఆశయంతో జనతా ట్యూటోరియల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ అన్న పేరిట గుడివాడలో ప్రైవేట్ కాలేజీ నడిపారు. తనదగ్గర చదువుకున్న వాళ్ళకు మంచి మార్కులు రావాలనీ, అందరూ ఉత్తీర్ణులు కావాలనీ ఆయన ఇరవైనాలుగు గంటలూ విద్యార్థులకు చదువు చెప్పడం సాగించడంతో – ఆయన ఆరోగ్యం దెబ్బ తిన్నది – అందువల్ల పెద్దలు కల్పించుకుని ఆ ఉద్యోగాన్ని, ఆపుజేయించవలసి వచ్చింది.

విశ్వేశ్వరరావుకు పై చదువులు చదువుకోవాలనీ, విదేశాలు వెళ్లాలనీ కోరికగా వుండేది; కాని మేనమామగారు నందమూరి నాగయ్యగారు (ఆయనే తర్వాత 'బావగారు' తర్వాత మామగారు కూడా అయ్యారు) 'సినిమా లైన్' లో విశ్వేశ్వరరావును పెట్టాలని ఆశించారు. అందుకు కారణం – వారి దగ్గర బంధువులైన కాజ వెంకట్రామయ్యగారు మొదలైన వారు సినిమా పరిశ్రమకు దగ్గరగా వుండడం.

విశ్వేశ్వరరావుకు సినిమాల మీద ఏ మాత్రం ఉత్సాహం లేదు. అతను సినిమాలు చూడడం కూడా చాలా అరుదు. సినిమాల మీద ఒక అభిప్రాయమూ, ఆలోచనాకూడా అతనికి లేవు. అంచేత 'ఆ ఫీల్డు నాకొద్దు' అనేవారు. కాని బావగారు ఒప్పుకోలేదు. విశ్వేశ్వరరావు జాతకంలో అతను కళలకు సంబంధించిన ఫీల్డులో రాణిస్తాడనివుందనీ, అందువల్ల సినిమాలకే పంపాలనీ ఆయన నిశ్చయించుకున్నారు. విశ్వేశ్వరరావును – పి. పుల్లయ్య గారు 'కన్యాశుల్కం' తీస్తున్న కాలంలో మద్రాసు తీసుకొచ్చి, ఆయన దగ్గర అసిస్టెంట్ జేర్చారు. కాని, ఆయనకేమీ ఉత్సాహం కనిపించలేదు. అంతా ఏదో గంద్రగోళంగా, తికమకగా వున్నట్టు కనిపించింది. 'కన్యాశుల్కం' అయిపోగానే, ఆ మాటే పుల్లయ్యగారితో చెప్పేసి – తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. మళ్ళీ తనవూరు, తన వ్యవసాయం మొదలైనాయి.

అయితే విశ్వేశ్వరరావు మేనకోడలు పద్మిని "మామయ్యా – మీరు సినిమాలు తియ్యాలి; మంచి సినిమాలు తియ్యాలి" అంటూ వుండేది. అలాగే ఒక కథ కూడా ఇచ్చి 'ఇలాంటి కథలే సినిమాలు తియ్యాలి' అంటూ వుండేది. విశ్వేశ్వరరావు చిరునవ్వు నవ్వుకుని పూరుకునేవారు.

ఒకరోజు పత్రికలో ఒక ప్రకటన వచ్చింది – ఆంధ్రప్రభుత్వం సమాచార శాఖలో వుద్యోగాలున్నాయని. విశ్వేశ్వరరావు దానికి దరఖాస్తుచేసి, కర్నూలులో ఇంటర్వ్యూ వస్తే వెళ్ళారు. అప్పుడు గోపీచంద్ ఆ శాఖ డైరెక్టర్ గా పదవి నిర్వహిస్తున్నారు. తన టర్న్ రాగానే విశ్వేశ్వరరావు. ఆయన్ని చూసి – తన దగ్గర వున్న సర్టిఫికేట్లు చూపారు. అందులో ఒక సర్టిఫికేట్ పుల్లయ్యగారు ఇచ్చినది. గోపీచంద్ అది చూసి – "నిన్ను నేను ఎన్నిక చెయ్యను" అన్నారు. విశ్వేశ్వరరావుకు అర్థం కాలేదు. "నువ్వు కష్టపడి పనిచేసేవాడివి – నీకు చిత్తశుద్ధి వుంది. లేకపోతే పుల్లయ్యగారంతటి వ్యక్తి నీ గురించి ఇలా రాయరు. నువ్వు వెళ్ళి సినిమాల్లోనే పని చెయ్యి" అని పంపేశారు – గోపీచంద్. అయితే, విశ్వేశ్వరరావు సినిమాలకి వెళ్ళలేదు; తిరిగి వ్యవసాయంలోకే వెళ్ళారు. వ్యవసాయంలో కష్టపడి, 'బాగా పండించాడు' అన్న పేరు తెచ్చుకున్నారు. అయితే దురదృష్టవశాత్తూ, ఆ సంవత్సరం గాలివానలు రావడమూ, అద్భుతమైన ఫలితాలు చూపిన విశ్వేశ్వరరావు పంట – నాశనమై పోవడమూ సంభవించాయి. దాంతో ఆయనకి ఒక విరక్తిలాంటిది ఏర్పడింది. మరి, ఏం చెయ్యాలి తను? –

వాసిరెడ్డి నారాయణరావుగారు, ప్రతిభాశాస్త్రిగారు కలిసి పుల్లయ్యగారి దర్శకత్వంలో 'జయభేరి' ప్రారంభిస్తున్నారు. బావగారికి ముగ్గురూ బాగా తెలుసు. అంచేత, ఎలాగైనా పట్టుబట్టి బావమరిదిని మళ్ళీ పంపాలని నిర్ణయించుకున్నారు రామచంద్రరావుగారు. పుల్లయ్యగారిచేత 'టెలిగ్రామ్' ఇప్పించి, బావమరిదిని మళ్ళీ మద్రాసు పంపారు.

‘జయభేరి’ తెలుగు, తమిళ భాషల్లో నిర్మాణంలో వున్నది. విశ్వేశ్వరరావు ఇదివరకు తనకున్న అనుభవానికి, చిత్రశుద్ధి కూడా జోడించి పనిచేశాడు. పుల్లయ్యగారు చాలా సంతోషించారు. “పోనీ, కొంతకాలం చెయ్యవయ్యా” అని ప్రోత్సహించారు. ఆయన ప్రారంభించిన ‘వెంకటేశ్వర మహాత్మ్యం’ చిత్రానికి కూడా పని చేశారు విశ్వేశ్వరరావు.

అలా పనిచేస్తున్నా, విశ్వేశ్వరరావు వేరే ఏదైనా వ్యాపారం చెయ్యాలనిపించి, ‘రియల్ ఎస్టేట్’ మీదికి మనసు మళ్ళించారు. బావగారు ఒప్పుకోకపోవడంతో అది సాగలేదు.

సంగీత దర్శకుడు టి. వి. రాజు నిర్వహణలో ‘బాలనాగమ్మ’ చిత్రం జరుగుతున్న రోజులవి. విశ్వేశ్వరరావు ఉత్సాహం, వ్యాపారం మీద వున్న శ్రద్ధా చూసి – రాజుగారు ఆ చిత్రాన్ని తమిళం ‘డబ్బింగ్’ కు తీసుకోమని అడిగారు. ఈ వ్యాపారానికైతే బావగారి ప్రోత్సాహం లభిస్తుంది గనక, విశ్వేశ్వరరావు సరేనన్నారు. మేనమామ గారు డబ్బు ఇచ్చారు. అయితే ఆ చిత్ర నిర్మాణానికి మధ్యలో అంతరాయం కలగడం, విశ్వేశ్వరరావు తన పెట్టుబడికి నష్టం జరగకుండా వుండడానికి, తానే నిర్మాణ వ్యవహారాలు చేపట్టవలసి రావడం – జరిగాయి. అలా, ఆయన నిర్మాణ రంగంలో కాలుపెట్టారు; అనుభవం సంపాదించారు.

ఆ చిత్రం విడుదలై, లాభాలు తీసుకొచ్చింది. అందువల్ల, ఆయన అలా డబ్బింగ్ చిత్రాలు కొనసాగించాలనుకున్నాడు. తన సంస్థకు, ‘విశ్వశాంతి’ అన్న పేరు పెట్టడానికి ఒక కారణం వుంది. ఆయన మేనకోడలు పద్మిని, విశ్వేశ్వరరావుగారి వివాహ సందర్భంలో పావురం బొమ్మ గల ఫలకాన్ని బహుమతి ఇస్తూ “మీరు ఎప్పుడు కంపెనీ పెట్టినా – దీన్ని చిహ్నంగా వాడాలి సుమండీ” అన్నారు.

ఆమె కోరిక ప్రకారమే – విశ్వశాంతిని కోరే పావురాన్ని చిహ్నంగా ఉపయోగిస్తూ ‘విశ్వశాంతి’ అన్న పేరును తన సంస్థకు పెట్టారు.

విశ్వశాంతి ప్రారంభమైన తర్వాత తెలుగు, తమిళ భాషల్లో 15 డబ్బింగ్ చిత్రాలు తీశారు – విశ్వేశ్వరరావు, వీటిల్లో దాదాపు అన్నీ విజయవంతమైనవే.

ఈ డబ్బింగ్ చిత్రాల విజయం తర్వాత, విశ్వేశ్వరరావుకు ‘స్థిరత్వం’ ఏర్పడింది; మనో ధైర్యం, ఉత్సాహం కలిగాయి. తనకు ఇష్టం లేకపోయినా ఎలాగూ – ఈ పరిశ్రమలో స్థిరపడ్డారు కాబట్టి – ఇందులోనే కృషి చెయ్యాలన్న నిర్ణయానికొచ్చాడు.

తర్వాత కంచుకోట, నిలువుదోపిడి, పెత్తందార్లు, దేశోద్ధారకులు మొదలైన భారీ చిత్రాలు నిర్మించి, నిర్మాతగా ప్రాముఖ్యం సంపాదించారు. అయితే ఆయన ఆశయాలు మాత్రం మారలేదు. అయితే ఆయన ఆశయాలు మాత్రం మారలేదు. సహజీవనం, సమజీవనం తొలినుంచీ ఆయన ఆశయాలు. నవనమాజు నిర్మాణానికి నడుంకట్టడం ఆయన కోరిక. ఈ కోరికలు తీరే రోజుకోసం, ఆ ఆశయాలు సిద్ధింపజేసే కథలు గల చిత్ర నిర్మాణం కోసం ఆయన ఎదురుచూస్తూనే వున్నారు; పథకాలూ వేస్తున్నారు.

విశ్వేశ్వరరావుగారి మేనకోడలు పద్మినిరాజన్ ఇచ్చిన కథలో ఆయన ఆశించే ఆశయాలు ఉన్నాయి కాబట్టి, దాని మీదే బాగా కృషి చేసి, ఆ కథను సినిమాకు తగ్గట్టుగా మలిచారు. తనకుగా దర్శకత్వం వహించాలన్న కోరికలేదు. ఎవరిచేతనైనా చేయించాలి. కాని, వ్యాపార ధోరణిలో కనిపించని చిత్రం కాబట్టి, వ్యాపారాత్మకంగా అటూ ఇటూ అయితే, ఆ దర్శకుడి మనుగడకు అవాంతరం వాటిల్ల వచ్చునేమో – అని తానే అయితే, అపఖ్యాతి తానే భరించవచ్చు. తను ఎలాగూ దర్శకుడు కాదు; తను తక్కిన వారి చిత్రాలు డైరెక్టు చెయ్యబోయేదీలేదు; అందుకనే తానే దర్శకుడైనారు. శ్రీశ్రీకి తన కథ చెప్పారు; చర్చించారు; స్క్రిప్టు తయారు చేశారు. ఇందులోని పాటలన్నీ కూడా విశ్వేశ్వరరావు రాశారు.

“నాకు ఈ చిత్ర నిర్మాణం ఒక పాఠశాలలా కనిపించింది. కొత్త వాళ్లను పెట్టడంతో, వారి ప్రశ్నలకు సమాధానాలు ఇవ్వడంతో, వారికి శిక్షణ ఇవ్వడంతో ఎన్నో విషయాలు తెలిశాయి” అన్నారు.

ఆయనకు ‘గ్రహ బలం’ మీదా ‘ప్రాప్తం’ మీదా నమ్మకం ఎక్కువ. ఆ గ్రహబలమే తనను ఇవాళ పరిశ్రమలో నిలబెట్టిందనీ, ‘ప్రాప్తం’ ఎలా వుంటే అలా జరుగుతుందనీ ఆయన విశ్వాసం.

‘తీర్పు’ చిత్రం – తెలుగు పరిశ్రమలో కొంత సంచలనం కలిగించింది. విడుదల కాకముందే పేరు తెచ్చుకున్నది; విడుదలకు ముందే పలుదేశాల మన్ననలు పొందింది; పలుదేశాలకు పయనించింది; ఆంధ్రప్రభుత్వం చేత వినోదపు పన్ను రద్దు చేయించుకున్నది. విడుదలకు ముందే రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బహుమతిని పొందింది.

“ఈ విధానం భారతదేశంలోనే కొత్త. వినోదపు పన్ను రద్దు అంటే – కేవలం పన్నును మాత్రమే రద్దు చెయ్యడం కాదు. కింది తరగతి తప్ప, తతిమ్మా తరగతులన్నీ ‘ఒక్క రూపాయి’ తోనే చూడవచ్చును. కింది తరగతి అర్ధరూపాయితో చూడవచ్చును. ఈ విధానానికి ‘తీర్పు’ చిత్రమే భారతదేశంలోనే దారి చూసింది” అన్నారాయన.

‘తీర్పు’ లాంటి చిత్రాలు ఇంకా రావాలనీ, వస్తాయనీ, ఆయన గాఢంగా నమ్ముతారు. కంచుకాగడా, దశావతారాలు మొదలైన, భారీ చిత్రాలకు ‘స్క్రిప్టులు’ ఆయన దగ్గర సిద్ధంగానే వున్నా, ‘కోర్తి, కాంత- కనకం’ వంటి ప్రయోజనాత్మక చిత్రాలకు కూడా కథలు ఆయన దగ్గర సిద్ధమయ్యే వున్నాయి. ‘వ్యాపారమూ వుండాలి; కళా వుండాలి. రెండూ కలిస్తేనే సినిమా’ అన్న అభిప్రాయం గల విశ్వేశ్వరరావు నిర్మాతల సంఘంలో కూడా ప్రముఖంగా కృషి చేస్తున్నారు...

ఆర్. నటరాజ మొదలియార్

(విజయచిత్ర – 1971, ఫిబ్రవరి సంచిక నుంచి)

దక్షిణ భారత దేశంలో తొలిసారిగా మూకీ చిత్రం నిర్మించిన పునత గల మహనీయుడు ఆర్. నటరాజమొదలియార్ 1918 లో ఆయన “కీచకవధ” నిర్మించారు. ఆయన ప్రస్తుతం మద్రాసులోనే వుంటున్నారు. ఆయన జీవితసంగ్రహాన్నీ, ఆయనతో జరిపిన ‘ఇంటర్వ్యూ’ నూ ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము :

“రవి అస్తమించని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలో ఒక భాగంగా భారతదేశం వున్న రోజుల్లో, బ్రిటిష్ వారు భారతీయుల్ని బానిసలుగా చూస్తున్న రోజుల్లో – ఒక భారతీయుడు ఒక బ్రిటిష్ వనితకు తన చిత్రంలో వేషం యిచ్చి, (ఆ వేషానికి ద్రౌపది అని పేరు పెట్టి) ఆమె వలువల్ని

పూడదీయించాడంటే, ఆ భారతీయుడికి ఎన్ని గుండెలు కావాలి? ఆ భారతీయుడిని గౌరవించే భాగ్యం నాకు కలిగినందుకు నేనెంతో గర్విస్తున్నాను –“

ఆ మధ్య చిత్రసీమలోని నిష్ఠాతులను నన్నానించడానికి ఏర్పాటైన ఒక సభలో తమిళనాడు ముఖ్యమంత్రి కరుణానిధి అన్న మాటలు ఇవి.

ఆ భారతీయుడు ఆర్. నటరాజమొదలియార్. ఆ బ్రిటిష్ వనిత ‘మిసెస్ వైలెట్ బేరీ’; ఆ చిత్రం – ‘ద్రౌపదీ వస్త్రాపహరణం’. అది అర్ధ శతాబ్దం క్రిందటి మాట.

1885 జనవరి 26 న వెల్లూరు (రాయవెల్లూరు) లో నీతి నిజాయితీలకు పేరు పడ్డ, వ్యాపారస్తుల కుటుంబంలో ఆర్. నటరాజమొదలియార్ జన్మించారు. తండ్రి రంగస్వామి మొదలియార్. నటరాజ మొదలియార్ మెట్రిక్యులేషన్ వరకూ చదువు అక్కడే సాగించారు. తండ్రిగారివలె తానూ వ్యాపారం చెయ్యాలని – తన పెత్తల్లి కొడుకు ధర్మలింగ మొదలియార్ తో కలిసి, మదరాస్ లో ‘వాట్స్ న్ అండ్ కో’ అనే వ్యాపార సంస్థ స్థాపించారు. అయిదారు సంవత్సరాలపాటు సైకిళ్ళను దిగుమతి చేసి అమ్ముతూ వుండేవారు.

ఆ తర్వాత వారు ‘రోమార్ డాన్ అండ్ కో’ అనే ఒక సంస్థను కొన్నారు. ఈ సంస్థ మోటార్ కార్లను దిగుమతి చేసి అమ్మేది. దక్షిణ భారత దేశంలో ఈ వ్యాపారం చేసే రెండు సంస్థల్లో ఇదీ ఒకటి. వ్యాపారం బాగా సాగుతున్నది. మంచి వ్యాపారిగా నటరాజమొదలియార్ కు మంచి పేరు వచ్చింది. కాని, ఆ జీవితం ఆయన కంత నచ్చలేదు. ఏదో కొరతగానూ, నిర్జీవంగానూ కనిపించింది. స్వతహాగా ఆయనకు చిత్రాలన్నా, చిత్రకళ అన్నా అభిరుచి వుంది. ఏదైనా సృజనాత్మకమైన వ్యాపారం గాని, వృత్తి గాని చేయాలని కోరిక కలిగింది.

అప్పుడే, భారత దేశంలో తయారైన తొలి మూకీ 'రాజా హరిశ్చంద్ర' విడుదలయింది. ఆ చిత్రానికి సంబంధించిన కరపత్రాలు చూశారు. ఆ చిత్రాన్ని చూశారు. ఆ చిత్రం ఆయన కెంతో విచిత్రంగా కనిపించింది. అలాంటి చిత్రాలు తీయాలని కోరిక పుట్టింది. కాని, చిత్రాలు తీయడం ఎలా? ఎక్కడ నేర్చుతారు? ఎవరు నేర్పుతారు? ఇవే ఆలోచనలు.

స్టూవర్ట్ అనే బ్రిటిష్ కెమెరామెన్ పూనాలో వున్నాడనీ, ఆయనకు అక్కడ ఒక సినిమాహాలు కూడా వుందనీ తెలిసింది. వైస్రాయ్ ఢిల్లీ దర్బారును చిత్రీకరించబోయే ప్రత్యేక ఛాయాగ్రాహకుడు కూడా ఆయనే అని తెలిసే సరికి, తన ఆశలు ఫలిస్తాయని నటరాజమొదలియార్ కు నమ్మకం కలిగింది. వెంటనే పూనా వెళ్ళారు. ఫోటోగ్రఫీ, ప్రాసెసింగ్, ప్రింటింగ్ మొదలైన విద్యలన్నీ స్టూవర్ట్ వద్ద అభ్యసించారు. మొదలియార్ స్వయంగా కొన్ని దృశ్యాలు షూట్ చేశారు. ప్రాసెస్ చేసి, ప్రింట్ చేసి ఆయన గురువుగారి ధియేటర్లోనే గురువుగారికి చూపించారు. ఫలితాలు గురువుగారికి కూడా సంతృప్తికరంగా వున్నాయి.

గురుకులవాసం పూర్తి చేసి 1915 లో నటరాజమొదలియార్ మదరాస్ తిరిగి వచ్చారు. 1917 లో 'ఇండియన్ ఫిలిం కంపెనీ' అనే సంస్థను స్థాపించారు. ఒక 'విలియమ్స్' కెమెరా, ఒక ప్రింటర్ తిరువయ్యూర్ లో మూపనార్ అనే ఆయన వద్ద అమ్మకానికి వున్నాయని తెలిసింది. వెంటనే వెళ్ళి 1,800/- ఇచ్చి ఆ రెండూ కొన్నారు. ఆయనకు చేదోడుగా మరొకరు వుంటే మేలని తోచింది. ఆయన మిత్రుడు జగన్నాథ ఆచారి అనే అర్థిస్తును స్టూవర్ట్ వద్దకు పంపారు. ఫోటోగ్రఫీ, డెవలిపింగ్, ప్రింటింగ్ వగైరాలన్నీ నేర్పించారు. ఆయన తిరిగి రాగానే చిత్ర నిర్మాణం ప్రారంభించారు. మిల్లర్స్ రోడ్ లోని ఒక బంగళా తీసుకున్నారు. ఆ కాంపౌండ్ లోనే ఒక పెద్ద షెడ్డు వేశారు. ఆ షెడ్డుకు కప్పుగా ఒక తెల్లటి గుడ్డను కప్పారు. అంచేత షూటింగుకు అవసరమయ్యే సూర్యకాంతి సెట్ లో పడుతుంది. సూర్యకాంతి తీక్షణంగా కూడా వుండదు. (ఆ రోజుల్లో) షూటింగుకు సూర్యకాంతినే తప్ప, ఈ రోజుల్లోలా లైట్లు పువయోగించే వారు కాదు.) ఈ విధంగా మదరాసులో - మదరాసులో అనేమిటి - దక్షిణ భారత దేశంలోనే తొలి స్టూడియో వెలిసింది.

ఇక కథను సిద్ధం చేయాలి. నటీనటుల్ని ఎన్నిక చేయాలి. వారికి శిక్షణ ఇవ్వాలి. రా ఫిలింను లండన్ నుంచి దిగుమతి చేసుకోవాలి - ఇవన్నీ సమస్యలే.

నాటకరంగం పైన పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించిన రంగవడివేలు అనే న్యాయవాది, నటరాజ మొదలియార్ కు చేదోడుగా వుండడానికి అంగీకరించారు. తిరు వెంకటస్వామి అనే మరో న్యాయవాది స్క్రిప్టు రచనలో మొదలియార్ కు సహాయపడుతున్నారు. 'కీచకవధ' ను కథావస్తువుగా నిర్ణయించారు. కాని, కొందరు మిత్రులు - "శుభమా అని చిత్రం తీస్తూ, యిదేం కథ? దురాలోచనలూ, హత్యలూ, రక్తపాతం" అని నిరుత్సాహ పరిచారు. కాని, మొదలియార్ ఒకసారి నిర్ణయిస్తే, ఆ నిర్ణయానికి తిరుగులేదు. ఆ చిత్రం తీసి తీరాలనుకున్నారు. రాజు మొదలియార్ అనే రంగస్థల నటుణ్ణి కీచక పాత్రకూ, జీవరత్నం అనే ఆమెను సైరంధ్రీ పాత్రకూ తీసుకున్నారు. ఎక్కువగా అవుట్ డోర్ లోనే చిత్రీకరణ జరిగింది. నటరాజ మొదలియార్ డైరెక్టు చేశారు. ఫోటోగ్రఫీ, ప్రాసెసింగ్, ప్రింటింగ్ అన్నీ ఆయనే స్వయంగా చూసుకున్నారు. కళాదర్శకుడంటూ, ప్రత్యేకంగా లేరు. మొదలియార్ - రవివర్మ పద్ధతిలో - పాత్రలకూ, సెట్స్ కూ రూపకల్పన చేశారు. షణ్ముగం అనే ఒక అర్థిస్తు, స్కూల్ ఆఫ్ ఆర్ట్ లో పనిచేసే మీనన్ అనే ఆయనా ఆయనకు సహాయపడ్డారు. చిత్రం నిడివి ఆరు వేల అడుగులు మాత్రమే. కొన్ని ముఖ్యదృశ్యాలను వివరిస్తూ, చిత్రం పైన 'సబ్ టైటిల్స్' తమిళంలోనూ, హిందీలోనూ చూపించారు. తమిళ టైటిల్స్ రాయడానికి నటరాజ మొదలియార్ కు, ఆయన మేనమామ డాక్టర్ గురుస్వామి మొదలియార్, తిరువెంకటస్వామి మొదలియార్ సహాయపడ్డారు. హిందీ టైటిల్స్ దేవదాస్ గాంధీ (మహాత్మా గాంధీ కొడుకు) రాశారు.

ఆ విధంగా దక్షిణ భారత దేశంలో - తొలి చిత్రం 'కీచక వధ' నిర్మింపబడింది. నిర్మాణానికి అయిదు మాసాలు పట్టింది. 35 వేల రూపాయలు ఖర్చయింది. (ఆయన కొన్న కెమెరా, ప్రింటర్, స్టూడియో, నటీనటుల కిరాయిలు, రా ఫిలిం, సెట్స్ వగైరా ఖర్చులు అన్నీ కలిపి) 1918 వ సంవత్సరంలో మదరాస్ ఎలిఫిన్ స్ట్రీ (నేటి న్యూ ఎలిఫిన్ స్ట్రీ) టాకీస్ లో ఆ చిత్రం విడుదలైంది. రెండు వారాలు ప్రదర్శింపబడింది. రోజూ రెండు ఆటలు - శని ఆదివారాల్లో మ్యూటనీలు వుండేవి. సబ్ టైటిల్స్ వచ్చినప్పుడు హాలులో కొందరు వ్యాఖ్యాతలు - ఆయా దృశ్యాలను ప్రాంతీయ భాషల్లో విశదీకరించేవారు. ఆ తర్వాత ఆ చిత్రం భారతదేశంలో చాలా చోట్ల ప్రదర్శింపబడింది. రంగూన్, కరాచీ నగరాల్లో కూడా ప్రదర్శింపబడింది.

ఆ చిత్రం ఏబైవేల రూపాయలు వసూలు చేసింది. వచ్చిన లాభంతో మొదలియార్ కు ఉత్సాహం పెరిగింది. వెంటనే ద్వితీయ చిత్రం ప్రారంభించారు. 'ద్రౌపది వస్త్రాపహరణం' తీయడానికి నిర్ణయించారు. కాని - ద్రౌపది పాత్రకు భారతీయ వనితలు ఎవరూ అంగీకరించలేదు. చివరకు

'వైలెట్ బేరీ' అనే బ్రిటిష్ వనితను ఒప్పించారు. ఆమెకు తమిళం రాదు. ఆమె పక్కన నటించవలసిన దుశ్శాసనుడికి ఆంగ్లం రాదు. అంచేత ఇంగ్లీషు తెలిసిన దొరస్వామి పిళ్ళైను తీసుకున్నారు. రాజు మొదలియార్ కూడా నటించారు. తొలి చిత్రం కన్న ఖర్చు తక్కువే అయింది. చిత్రం విడుదలయింది. 75 వేల రూపాయలు వసూలు చేసింది. 1919 వ సంవత్సరంలో విడుదలైన చిత్రాల్లో ఇదే ఘనవిజయం సాధించింది.

ఆ తర్వాత 'లవకుశ' నిర్మించారు. గోవిందస్వామి నాయుడు అనే ఆయన రాముడుగా నటించారు. ఈ సంవత్సరంలోనే ఆయన నాల్గవ చిత్రం 'రుక్మిణి - సత్యభామ' ప్రారంభించారు. జానకి అనే ఒక బ్రాహ్మణ యువతి రుక్మిణి పాత్ర ధరించింది. జీవరత్నం సత్యభామగానూ, నటేశనాయుడు కృష్ణుడుగానూ నటించారు.

ఆయన అయిదవ చిత్రం 'మార్కండేయ', సుబ్రహ్మణ్యంనాయుడు యముడుగా నటించారు. ఆ సుబ్రహ్మణ్యంనాయుడుతోనే 'మైరావణ' కూడా నిర్మించారు.

నటరాజమొదలియార్ ఆరు చిత్రాలు నిర్మించారు. అన్నీ మూకీలే - అన్నీ పౌరాణికాలే. వాటి సగటు నిడివి ఏడువేల అడుగులు. సగటు వెల పదిహేనువేలు మాత్రమే! ఒకే సెట్ ను కొద్ది మార్పులు చేసి రెండేసి చిత్రాలకు కావలసిన దృశ్యాలను ఒకేసారి షూట్ చేసేవారు. 'రుక్మిణి - సత్యభామ' చిత్రాన్ని నెల రోజుల్లోనే పూర్తి చేశారు.

'నటీనటులకు నెలజీతాలే యిచ్చేవాణ్ణి. ఏబైకి తక్కువ కాకుండానూ 150కి మించకుండానూ వారి జీతాలు వుండేవి. అంతా రిక్షాలోనే స్టూడియోకి వచ్చేవారు. అందరిచేతా క్షుణ్ణంగా రిహార్సల్స్ చేయించేవాళ్ళం. ఆ రోజులు వేరు. ఆ రోజుల్లో సినిమాలో నటించడానికి స్త్రీలు ముందుకు వచ్చేవారు కారు. వాళ్ళను ఒప్పించాలంటే చాలా కష్టంగా వుండేది. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, ఈ టాకీలకన్న మూకీలు తీయడమే కష్టం. చెప్పదల్చుకున్నది ఒక్క మాటలో చెప్పవచ్చు. కాని, మాటను భావంలో చూపాలి. అదేకదా నటనకు గీటురాయి. ఆ రోజుల్లో ప్రచారం కూడా చాలా నిరాడంబరంగా వుండేది. వాల్ పోస్టర్లు, కరపత్రాలే మాకు సాధనాలుగా వుండేవి. కథావస్తువును మాత్రమే ఎక్కువగా ప్రచారం చేసేవాళ్ళం - " అన్నారు నటరాజ మొదలియార్ గతాన్నంతా ఒక్కసారి గుర్తుకు తెచ్చుకుంటూ, ప్రస్తుతాన్ని గురించి మాట్లాడుతూ - " టెక్నిక్ చాలా పెరిగింది. ఎన్నో సౌకర్యాలు వచ్చాయి. పరిశ్రమ చాలా వృద్ధి చెందింది. పరిశ్రమకూ, పరిశ్రమలోని వారికి గౌరవం పెరిగింది. ప్రభుత్వం కూడా గుర్తించింది. కాని, గత పదేళ్ళుగా నేను ఏ చిత్రమూ చూడలేదు. నా వృద్ధాప్యం మూలంగా ఎక్కడకూ కదలేకపోతున్నాను. కాని, వార్తా పత్రికల్లోని వార్తలూ, రోడ్డు పక్కన వున్న పెద్ద పెద్ద బోర్డులూ చూస్తుంటే నేటి సినిమా పురోగతి అర్థమవుతుంది." అన్నారు.

"తొలి మూకీ తీసిన మీరు, తొలి టాకీ ఎందుకు తీయలేదు?" అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం ఇస్తూ -

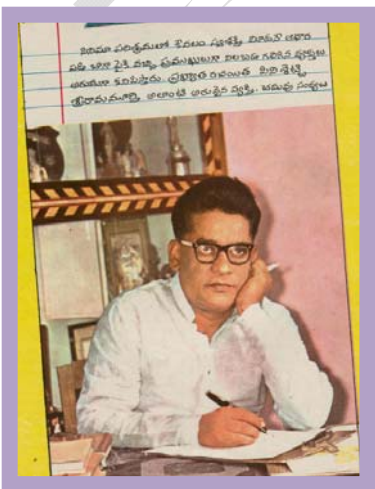
"అదే విధి అంటే, నేను నమ్మినవాళ్ళు నన్ను నమ్మలేదు. క్రమశిక్షణ తగ్గింది. స్వార్థం పెరిగింది. నన్ను అనేక రకాలుగా యిబ్బంది పెట్టారు. వీటిన్నిటినీ మించి, నేను సినిమాలు తీయడం ఆ భగవంతుడికే ఇష్టం లేదేమో! - లేకపోతే, నా స్టూడియో కాలిపోతుందా? నా చేతికి అందివచ్చిన ఒక్కగానొక్క కొడుకూ నాకు దూరమవుతాడా ? అందుకే నేను పరిశ్రమకు దూరమైపోయాను." అన్నారు - 85 ఏళ్ళ వయోవృద్ధు నటరాజ మొదలియార్.

పినినెట్టి

(విజయచిత్ర - 1969, జాన్ సంచక నుంచీ)

సినిమా పరిశ్రమలో కేవలం స్వకృతి మీదనే ఆధారపడి బాగా ప్రముఖులుగా నిలబడ గలిగిన వ్యక్తులు అరుదుగా కనిపిస్తారు. ప్రఖ్యాత రచయిత పినినెట్టి శ్రీరామమూర్తి అలాంటి అరుదైన వ్యక్తి. చదువు సంధ్యలు లేకుండా చక్కని రచయితగా నిలబడగలగడం, రంగస్థలం మీద పెద్ద కృషి చెయ్యకుండానే నటుడిగా రాజించగలగడం, చిన్నతనంలో ఏ కథా చదవకుండానే అద్భుతమైన కథా రచయితగా రూపొందగలగడం అన్న విషయాలు మామూలు విషయాలు కావు. కేవలం - కృషి చేసే, పట్టుదల పట్టి, కష్టపడి, ఆయన రచయితగా నిలబడ్డారు. ఇతర భాషా

రచయితల రచనలను ఏ మాత్రం చదవలేని పినిశెట్టి రచనలను, ఇవాళ ఇతర భాషా రచయితలే అనుసరిస్తున్నారంటే అందులో ఘనమైన ఘనత వున్నది. కృషి, ఓరిమి, పట్టుదల, శ్రద్ధ, ద్యేయం మనిషికి ఎంత అవసరమో పినిశెట్టి జీవితం చెబుతుంది.

1920 వ సంవత్సరంలో నరసాపురంలో శ్రీరామమూర్తి పుట్టినప్పుడు, జాతక రీత్యా అతను 'గొప్పవాడు' అయ్యే సూచనలు వున్నా - ఎలా అవుతాడో మాత్రం ఎవరికీ అర్థం కాలేదు! ఎంచేతంటే, అక్షరాభ్యాసం అయిన మర్నాటి నుంచీ, అతను అక్షరాలు దిద్దటానికి పలకా, బలపం ముట్టుకునేవాడు కాదు. చదువుకోమని పెద్దలు ఎంత చెప్పినా అతను పెడ చెవిని పెట్టి, ఆటల మీద శ్రద్ధ చూపించేవాడు. అయితే శ్రీరామమూర్తి బడిలో ఎలా వున్నాడో వాళ్ళకేం తెలుసు ?- ఇంటి దగ్గర పలక మీద అక్షరం రాయకపోయినా, బడిలో మాత్రం శ్రద్ధగా బుద్ధిగా పాఠాలు పప్పజెప్పేసే వాడు. అతనికి 'ఏకసంతగ్రాహ్యం' వున్నదని బడిలో ఉపాధ్యాయులు అభిప్రాయపడేవారు. ఆశక్తితో అతను మళ్ళీ చదవాల్సిన అవసరమే లేకపోయేది. అతన్ని ఈనాడు ఇంతటి రచయితగా నిలబెట్టడానికి ఆశక్తి కూడా చాలా మట్టుకు దోహదం చేసి వుండాలి !

తనకు రెండో ఏడు నడుస్తూ వుండగానే, శ్రీరామమూర్తి తల్లిని పొగొట్టుకున్నాడు. తండ్రి గారు రెండో పెళ్ళి చేసుకున్నారు. శ్రీరామమూర్తి బాల్యం అంతా సవతి తల్లి దగ్గరే గడిచింది. తండ్రి గారు దైవభక్తుడు. ఉన్న కాస్త ఆస్తిని అమ్మేసి, పైగా అప్పులు కూడా చేసి ఆయన దేవాలయం కట్టించాడు! ఆ మనిషి దేవుడికి ఆలయం కట్టించాడు కాని, ఆ దేవుడు మాత్రం ఆ మనిషికి 'ఉనికి' లేకుండా చేశాడు! విధిని తలచుకుంటూ ఆ కుటుంబం వీధిన పడిపోయింది ! ఆర్థిక బాధల వల్ల ఆ కుటుంబం అయిదారు వూళ్ళు తిరిగింది - అప్పటికి శ్రీరామమూర్తికి ఎనిమిదో ఏడు ! అంతవరకూ అతనికి సరిగా చదువే లేదు. పూట గడవటానికి తండ్రిగారు పడే అవస్థలో - ఆయన ఈ కొడుకు చదువు విషయం ఏం పట్టించుకుంటాడు ? అయినా, శ్రీరామమూర్తి క్లాసులో ఘస్టుగానే వచ్చేవాడు.

పీచుపాలెం బడిలో ఒకనాడు పినిశెట్టి చదువుకోడానికి వెళ్ళాడు.

“ఏ క్లాసులో జేరతావు?” అన్నారు మాస్టర్లు.

“ఒకటి” అన్నాడు పినిశెట్టి.

పరీక్ష జరిపితే అతను మూడో క్లాసు చదువుకు సరిగ్గా వున్నాడు. దాంతో మూడో క్లాసులో వేశారు అతన్ని.

“మీవాడు బాగా చదువుతాడు. పైచదువులు బాగా చదివించండి. గొప్పవాడు అవుతాడు.” అని ఆ మాస్టర్లు పినిశెట్టి తండ్రిగారితో అంటే - ఆయన నిస్పృహతో ఓ చిరినవ్వు నవ్వి వూరుకునేవారు.

ఐదో తరగతిలో పినిశెట్టికి - నారాయణ స్వామి జమీందారుగారి అబ్బాయి నీలకంఠంతో మైత్రి ఏర్పడింది. 'అమ్మ' అంటే ఏమిటో తెలియని శ్రీరామమూర్తి తన ఐదవ ఏటనే బుల్లిబుల్లి భావాలతో 'అమ్మ' అని ఒక కథ రాశాడు. ఆ కథ చదివినవాళ్ళు ఆశ్చర్యపోయారు. జమీందారుగారు అబ్బురపడి, ఆశీర్వాదించారు.

అలా అలా, అతని చదువు రెండో ఫారం వరకూ వచ్చి అక్కడ ఆగిపోయింది. అప్పటికి తండ్రి గారు రిటైరు అయినారు. కుటుంబం పరిగింది. ఆర్థిక ఇబ్బందలూ పెరిగాయి. చదువుకు స్వస్తి చెప్పి, తనూ ఉద్యోగం చేసి అంతో ఇంతో సంపాదించాల్సిన బాధ్యత శ్రీరామమూర్తి నెత్తిన పడింది. దాంతో అతను కష్టపడి పని చెయ్యడం మొదలెట్టాడు. ఒక వృత్తి అని లేదు; ఒక పని అనీ లేదు. తను చెయ్యగలిగే పనల్లా చేశాడు. అప్పుడే అతనికీ జీవితం అర్థమైంది. జీవితంలో వుండే మజాకన్న బాధ అర్థమైంది. ఆ జీవితానుభవాలే అతనికి పాఠాలయినై, చదువులయినై; తర్వాత తర్వాత రచనలయినై, ఈనాడు ఆయన రానే సినిమా కథలలోని కరుణరసఘట్టాలకు అప్పుడే వున్నాదులు పడ్డాయి. కొంతకాలం పొలంపని, కొంత కాలం కుట్టుపని, మరి కొంత కాలం గుమాస్తాపని - ఇలా రకరకాల పన్ను చేశాడు అతను. తీరిక వేళల్లో అతని దృష్టి సాహిత్యం మీదకు మళ్ళుతూ, చక్కని గ్రంథాలు చదవడానికి ప్రోత్సాహించింది. పుస్తకాలూ, పురాణాలూ, గ్రంథాలూ, ప్రబంధాలూ చవడం సాగించాడు - వాటికి అర్థాలు తెలిసినా తెలియకపోయినా.

జమీందారుగారింట్లోనే గుమాస్తా వుద్యోగంలో వుండగా - జమీందారుగారు ఆ ఉద్యోగం అతనికి తగదని మానిపించేసి - పుస్తకాలు రాయమని ప్రోత్సాహించారు. వాళ్ళబ్యాబాయి నీలకంఠం మరీనూ.

పినిశెట్టి సంస్కృతం నేర్చుకుందామని ప్రయత్నం చేశాడు గాని - కుదరలేదు. స్వశక్తితోనే, స్వయంగానే అతను చదువు నేర్చుకోవడం ఆరంభించాడు ! పాటలూ, పద్యాలూ, కథలూ, రాయడం ఆరంభించాడు. ఆ ఉత్సాహం అలా వున్నా దానికితగ్గ ప్రోత్సాహం - పొట్టనిండితే మరింతగా

కనిపించేది. పదహారో ఏటనే అతనికి తండ్రిగారు వివాహం చేశారు. ఆర్థికమైన ఇబ్బందులు తండ్రిగారినీ, శ్రీరామమూర్తిని తలకిందులు చేశాయి. తండ్రి గారు మంచాన వుండి - అలాగే కన్నుమూశాడు.

శ్రీరామమూర్తికి కన్ను తెలియలేదు; దిక్కుతోచలేదు. నిరాశాలూ నిస్పృహలూ ఆవరించాయి. జీవితం మీద విరక్తి కలిగింది. జీవితం అంటే కష్టమూ సుఖమూ కలగాలి గాని, కేవలం కష్టాలే అయితే అది జీవితం ఎలా అనిపించుకుంటుంది? అనుకున్నాడు. ఎవరికీ చెప్పకుండా, ఒక ఆశ్రమం చేరుకుని, తనకు మంత్రోపదేశం చేసి, సంసార విముక్తుడిని చెయ్యమన్నాడు. “నీకు మంచి భవిష్యత్తు వుంది. సన్యసించడానికి నీకు హక్కు లేదు” వెళ్ళమన్నారు ఆ ఆశ్రమవాసి. ఆ భవిష్యత్తు ఏమిటో, ఎక్కడుందో పినిశెట్టికి అర్థం కాలేదు. అతను ఇంటికి తిరిగొచ్చాడు.

అలా వుంటూనే అతను, ‘ప్రతిమ’ అనే నాటకంలో రైతు పాత్ర ధరించాడు; ‘భారతి’ పత్రికలో ‘నిష్పత్తి’ అనే కథానికి రాశాడు. ఆ రెండు అనుభవాలనూ పురస్కరించుకుని అతను నాటకం రాయాలనుకున్నాడు.

పాలకొల్లులోని శ్రీ రామ్ మోహన్ రాయ్ క్లబ్ గ్రంథాలయాన్ని నిర్వహిస్తున్న లక్ష్మీపతిగారు - పినిశెట్టి కథ చదివి, ముచ్చటపడి, అతనికి ‘లైబ్రేరియన్’ ఉద్యోగం ఇచ్చారు. ఆ లైబ్రరీలో చేరి అతను చాలా చదువుకున్నాడు; జీర్ణం చేసుకున్నాడు, ఉత్సాహం పెల్లుబికింది; ప్రోత్సాహం కనిపిస్తున్నది; అప్పుడే అతను ‘ఆదర్శజ్యోతి’ అనే నాటకాన్ని రాసి, ఆదర్శ నాట్యమండలిని స్థాపించాడు. 1946 లో జరిగిన ఆంధ్ర నాటక కళాపరిషత్తులో ఆదర్శనాట్యమండలివారు ప్రదర్శించిన ‘ఆదర్శజ్యోతి’ నాటకానికి యోగ్యతాపత్రం లభించింది.

ఒక మిత్రుడు బొంబాయిలో తెలుగు సినిమా మొదలెడుతున్నాననీ, దానికి సంభాషణలు రాయమనీ పినిశెట్టిని పిలిపించాడు. కొన్ని నెలలు ఆయన అక్కడ వున్నాడే గాని, ఆ చిత్రనిర్మాణ సూచనలేమీ కనిపించలేదు. తిరిగి ఆయన పాలకొల్లు వచ్చి, ఆదర్శనాట్యమండలిని పటిష్టం చేస్తూ, కొన్ని నాటకాలు రాశారు. అప్పుడే ‘కులంలేని పిల్ల’, ‘పల్లెపడుచు’, ‘అన్నాచెల్లెలు’ నాటకాలు వెలువడ్డాయి. ఆదర్శనాట్యమండలి వారు ఈ నాటకాలను ప్రదర్శించారు. నాటకాలకూ, పినిశెట్టికీ, మంచి పేరు ప్రఖ్యాతులు లభించాయి. అనేక చోట్ల ఆ నాటక ప్రదర్శనలు జరిగాయి. ప్రేక్షకులు విరగబడ్డారు. ఆయన నాటకాలను మంచి గిరాకీ కలిగింది. ఆదర్శనాట్యమండలి అనేకమంది నటీనటులను తయారుచేసింది. చలం, చుండ్రు సూర్యనారాయణ, హేమలత, నిర్మల, తిలకం, మొదలైన వారు ఆదర్శనాట్యమండలి నుంచి వచ్చినవారే.

ఆంధ్ర నాటక కళాపరిషత్తులో ‘పల్లెపడుచు’ నాటకానికి మొదటి బహుమతి లభించింది. ఆ ప్రదర్శనను చూసిన వాళ్ళందరూ పినిశెట్టిని బాగా అభినందించారు. ఆనాడు ప్రత్యేకంగా వచ్చిన ప్రముఖ హిందీ నటుడు పృథ్వీరాజ్ కపూర్ మరీనూ. ఆయన పినిశెట్టిని కావలించుకుని, చాలా గొప్పగా అభినందించారు. ఆ నాటకంలో ముఖ్యమైన పాత్ర ధరించిన పినిశెట్టికి నటుడిగా కూడా ఖ్యాతి లభించింది. అప్పుడే పృథ్వీరాజ్, బాల నటుడు చలాన్ని (నేటి హాస్యనటుడు చలం) చూసి - ‘అరె దిలీప్ కుమార్ లా వున్నాడే’ అని, ‘ఆంధ్రా దిలీప్’ అన్నారు. అతనికి ఆ పేరు అప్పుడు అలా వచ్చింది.

నల్లరామ్మూర్తి అడపా దడపా పినిశెట్టి నాటకాల రిహార్సల్సుకు వెళ్ళావుండేవాడు. ఒకనాడు అతను - “గురూజీ, మీరు సినిమాలకు రాయాలి” అని పట్టుబట్టాడు. అది ఎలాగో శ్రీరామమూర్తికి అర్థం కాలేదు. “నేను చెబుతాగా. బి.ఎ. సుబ్బారావుగారితో మాట్లాడి, మీకు చెబుతాను.” అన్నాడు నల్లరామ్మూర్తి.

నల్లరామ్మూర్తి అన్నట్టే జరిగింది. 1951 లో బి.ఎ. సుబ్బారావుగారు పినిశెట్టిని పిలిపించారు. ‘పల్లె పడుచు’ ను చిత్రంగా తియ్యాలని సుబ్బారావుగారు భావించారు. కాని, ఎందుకనో అది తొందరగా కుదరలేదు. పినిశెట్టి మద్రాసులో వున్నారు. రోజులు, నెలలూ గడిచిపోతున్నాయి.

పినిశెట్టి లేకపోవడంతో అక్కడ, ఆదర్శనాట్యమండలికి అంతరాయం కలిగింది. నాటకాలకు గిరాకీ కలుగుతోంది. కాని, శ్రీరామమూర్తి లేకపోవడంతో అవన్నీ జారవిడుచుకోవలసి వస్తున్నది. చలం వాళ్ళూ వుత్తరాలు రాయడం సాగించారు. “మీరు వెళ్ళి అక్కడ కూచున్నారు. ఇక్కడేమో మా పరిస్థితులు ఇలా వున్నాయి. నాటకాలు పోతున్నాయి. వీలైతే, మద్రాసులో మన నాటక ప్రదర్శనం ఏర్పాటు చెయ్యండి. దాని ద్వారా మాకు కూడా ఏదైనా లాభం వుండొచ్చు” అని.

సరేనని, పినిశెట్టి ఆర్. ఆర్. సభలో నాటకం ఏర్పాటు చేశారు. సినిమా ప్రముఖుల కందరికీ ఆహ్వానాలు పంపారు.

నాటక ప్రదర్శనం చూడడానికి ప్రముఖులందరూ వచ్చారు. కీ.శే. హెచ్. యం. రెడ్డి గారు ఆ ప్రదర్శనకు అధ్యక్షులు. నాటకం బాగా జరిగింది. ప్రేక్షకులందరూ బాగా మెచ్చుకున్నారు. స్వర్ణీయ డా॥ గోవిందరాజుల సుబ్బారావుగారు ఆఖరి దృశ్యం ముందు స్టేజీలోకి వెళ్ళి పినిశెట్టిని కావలించుకుని,

గొప్ప నటుడనీ, గొప్ప రచయితనీ అభినందించారు. తెలుగుదనం, తెలుగు వాతావరణం నాటకంలో కనిపించిందని శ్లాఘించారు. అంతా అయిన తర్వాత – “నాయనా ! కలక్షనెంత వచ్చింది?” అన్నారు.

“కలక్షన్ ఎలా వస్తుందండీ – అందరూ ఆహ్వానితులేగా. తొంభై రూపాయలు మాత్రం వచ్చింది”

“ఖర్చు?”

“పదమూడు వందలు”

ఆ మాట వినగానే సుబ్బారావుగారిలో ఆవేశం హెచ్చింది. నాటకం పూర్తి అవగానే ఆయన రంగస్థలం మీదకు ఉరికి – “మనలను ఇంతగా రంజింపజేసిన ఈ నాటక సమితిని గౌరవించవలసిన భాద్యత మనకు లేదా?” అని గట్టిగా అడిగారు. దాంతో పెద్దలందరూ నూటపదహార్లు చదివించడం ఆరంభించారు. కాస్సేపయిన తర్వాత, పినిశెట్టి రంగస్థలం మీదికొచ్చి చదివింపులు ఆపుజేయవలసిందని కోరుతూ, తమ ఖర్చులకు మించిన డబ్బు చేరిందని కృతజ్ఞతలు తెలుయజేశారు!

ఆ ప్రదర్శన పినిశెట్టిని రచయితగానూ, చలాన్ని నటునిగానూ నిలబెట్టింది ! హెచ్. యం. రెడ్డిగారు పినిశెట్టిని నటుడిగా తన సంస్థలో పని చెయ్యమని, నెలజీతం ఇస్తాననీ చెప్పారు. కాని, పినిశెట్టికి, రచయితగా రావాలని వున్నది. అంచేత అతను అంత ఉత్సాహం చూపించలేదు.

పద్మరాజుతో కలిసి, రచయితగా పనిచెయ్యమని తన వాహిని సంస్థలో బి. యస్. రెడ్డి అవకాశం ఇచ్చారు. చిత్ర రచన, కథ, మంచి చెడ్డలు – మొదలైన విషయాలన్నీ పినిశెట్టి బి.యస్. దగ్గర తెలుసుకున్నారు.

రచయితగా పినిశెట్టిని మొదటిసారిగా పరిచయం చేసి, వెలుగులోకి తీసుకొచ్చినది – బి. ఏ. సుబ్బారావు. బి.యస్. దగ్గర వుంటూ వుండగానే – సంతానం, పరివర్తన చిత్రాలకు రచన చేసే అవకాశం వచ్చింది పినిశెట్టికి. అవి చేస్తూవుండగా బి. ఏ. సుబ్బారావుగారి ‘రాజు పేదా’ వచ్చింది. అయితే ముందుగా విడుదలయిన చిత్రం ‘రాజు పేదా’. ఆయన రాసిన ‘అన్నా చెల్లెలు’ నాటకం ఆధారంగా ‘పరివర్తన’ చిత్రానికి కథ కూడా రాశారు. తాతినేని ప్రకాశరావు ఈ చిత్రానికి దర్శకుడు. ‘సంతానం’ చిత్రంతో దర్శకుడు ప్రసాద్ గారితో పరిచయం కలిగింది. ఆ పరిచయమే ప్రసాద్ గారు తీసిన ‘ఇలవేలుపు’ చిత్రానికి పినిశెట్టి రచయిత కావడానికి కారణమైంది.

“అటువంటి ప్రముఖులతో పని చేసే భాగ్యం కలగడం వల్ల నాకు మొదట్లోనే సినిమా పద్ధతులు అలవడ్డాయి. ఎన్నో విషయాలు వారు నాకు నేర్పారు.” అంటారు శ్రీరామమూర్తి కృతజ్ఞతాభావంతో.

ఆంధ్ర పత్రికలో ‘దత్తత’ అనే సీరియల్ నవల రాయడం ద్వారా పినిశెట్టి శ్రీరామమూర్తి పేరు అందరికీ ఇంకా బాగా తెలిసి, చక్కని కథా రచయితగా కూడా అతనికి మంచి స్థానం వచ్చింది.

అనుపమావారి ‘అత్తా ఒక ఇంటి కోడలే’ ‘ఈడూ జోడూ’ మొదలైన చిత్రాలకు కథలూ సంభాషణలూ రాశారు. ఇంతవరకూ ఆయన 30 చిత్రాలకు రచనలు చేశారు. అందులో పది చిత్రాలు తన సొంత కథలు గలవి.

విశేషమైన అనుభవాన్ని పుంజుకున్న తర్వాత, పినిశెట్టి ‘రవుతూ పిక్చర్స్’ అనే సంస్థను స్థాపించి – ‘నిత్య కల్యాణం – పచ్చతోరణం’ చిత్రాన్ని తీశారు. ఈ చిత్రానికి ఆయన దర్శకుడు, నిర్మాత. అందులో చలాన్ని హీరోను చేశారు; రామకృష్ణను రెండో నాయకుడిగా పరిచయం చేశారు. ‘నిత్య కల్యాణం పచ్చతోరణం’ మంచి పేరు తెచ్చి పెట్టింది. ఆ కథకు మంచి బలం వున్నదనీ, సర్వమానవ సమైక్యతను ప్రబోధిస్తున్నదనీ అందరూ కొనియాడారు. దర్శకుడిగా కూడా పినిశెట్టికి మంచి పేరొచ్చింది. ఆ చిత్రాన్నే ప్రసాద్ గారు తమిళంలోనూ (తాయిల్లా పిళ్ళై) హిందీలోనూ (దాదిమా) తీశారు.

ఆ విధంగా పినిశెట్టి రాసిన చాలా కథలు ఉత్తరాదికి పరిచయమైనాయి. కథ సార్వజనీకంగా వుండడం, కథలో కరుణరసం ప్రధానంగా వుంటూ హృదయాలను హత్తుకొనడం వంటివే ఆయన కథలు ఇతర భాషలకు కూడా వెళ్ళడానికి కారణాలు.

‘నిత్య కల్యాణం – పచ్చతోరణం’ చిత్రానికి కేంద్రప్రభుత్వం ఇచ్చే బహుమతి వస్తుందని అందరూ ఆశించారు. వచ్చిందనే అనుకున్నారు. కాని, చిత్రాన్ని ‘రీ ఎడిట్’ చేసి, అవార్డ్స్ కమిటీకి చూపడం వల్ల – అది అనర్హమైంది. ఆ విధంగా నిరాశ కలగడంతో పినిశెట్టి మానసికంగా కృంగిపోయి, మంచం కూడా పట్టారు. దర్శకత్వం చెయ్యాలన్న వాంఛ తగ్గిపోయింది !

తర్వాత ఆయన కొన్ని చిత్రాలకు కథలూ, మాటలూ రాశారు. ‘పంజరంలో పక్షులు’ అనే నాటకం రాసి, అందులో తాను కూడా ఒక హాస్యపాత్ర ధరించడంతో –పినిశెట్టికి ‘చిలకా గోరింకా’ లో ఒక హాస్యపాత్ర లభించింది.

శ్రీ సారధి స్టూడియోస్ వారి ‘ఆత్మీయులు’ ప్రసాద్ ఆర్ట్ వారి ‘సత్తెకాలపు సత్తెయ్య’ నాగవళీ వారి ‘జరిగిన కథ’ చిత్రాలు త్వరలో విడుదల కానున్న, ఆయన సంభాషణలు రాసిన చిత్రాలు. ప్రస్తుతం, పినిశెట్టి శ్రీ రామమూర్తి రవీంద్ర, శ్రీకాంత్, రెడ్డి అండ్ కో, గిరిధర్ ప్రొడక్షన్స్, బాబూ పిక్చర్స్ సంస్థలు నిర్మిస్తున్న సాంఘిక చిత్రాలకు మాటలు రాస్తున్నారు.

“సొంత కథలను సినీమాలుగా తియ్యడానికి ఇప్పుడు నిర్మాతలు జంకుతున్నారు – కథ తమకు బాగున్నా, ప్రేక్షకులు ఎలా ఆదరిస్తారోనన్న భయంతో, అందుకనే ‘అసలు’ కథలు నేడు రావడం లేదు. ఒక భాషలో బాగా పోయిన చిత్ర కథను తీసుకోవడంలో గ్యారంటీ ముందుగానే కనిపిస్తున్నది. అందుకని – ఆ కథలను తీసుకునో, వాటి ఆధారంగానో మనకు చిత్రాలు వస్తున్నాయి. ఇప్పుడు సొంత కథలకు ఆర్థికంగా కూడా అంత లాభం లేకపోతున్నది. కథ తయారు చెయ్యడంలో వున్న శ్రమకు తగ్గ ఫలితం దక్కడం లేదు. అందుకని నేను, మాటలు మాత్రమే రాస్తున్నాను. అయినా నా దగ్గర మంచి కథలున్నాయి. ఆ కథలను పుస్తక రూపంలో ప్రచురించాలనుకుంటున్నాను. మన దేశంలో సొంత కథలు తయారు చేయగల శక్తివంతులు వున్నారు. కాని వారు తయారు చేసే కథలు సద్వినియోగం కావడం లేదు.” అన్నారు పినిశెట్టి.

ఘంటసాల రజతోత్సవం

(విజయచిత్ర – 1970, ఫిబ్రవరి సంచిక నుంచీ)

గత యిరవై యేళ్ళలో, 1950 నుంచి 1970 వరకూ, కనీసం పది తెలుగు సినీమాలైనా చూసి వున్న వారికి ఘంటసాల పేరు తెలియకుండా వుండటం అసంభవం. ఈ రెండు దశాబ్దాలలో విడుదలైన కొన్ని వందల తెలుగు చిత్రాలలో ఘంటసాల పాట లేని చిత్రాలు పాతికకకు తక్కువే వుంటాయంటే నమ్మటం సులభం. ఇన్నేళ్ళుగా ఘంటసాల పాడిన వేల పాటలలో చిత్రం విడుదలైనప్పుడు సగానికి పైగా ప్రజలకు నచ్చేవనీ, వాటిలో పదేళ్ళు దాటినా శ్రోతలకు విన వేడుక అనిపించే పాటలు యాభై పై చిలుకే వుంటాయనీ, అందులో దాదాపు పది పాటలు పండిత, పామర, సర్వజనరంజకంగా యెప్పటికీ వుండేవనీ అంటే అది అభినందన సమయంలో అందరూ చెప్పే అతిశయోక్తి కాదు. ఆది దేవుడైనా అధిక్షేపించలేని పరమ సత్యం.

ఇన్నేళ్ళుగా తెలుగు చిత్ర పరిశ్రమలో అంతర్భాగమై వుంటున్న ఘంటసాల గురించి ఏది వ్రాసినా చర్చిత చర్చణమే అవుతుంది. కాబట్టి యిక్కడ వారి గురించి అందరికీ తెలిసిన విషయాల గురించి తక్కువగాను, అంతగా తెలియని విషయాల గురించి ఎక్కువగానూ తెలియజేస్తాను.

నేపథ్య గాయకుడు

కీర్తిశేషులు సముద్రాల రాఘవాచార్యుల ప్రోత్సాహంతో మద్రాసు చేరుకొన్న ఘంటసాల మొట్ట మొదట చిన్న చిన్న వేషాలు వేశారు. బృందగానాలలో గొంతు కలిపారు. తానుగా పాటపాడే అవకాశం బి.ఎన్.రెడ్డి నిర్మించిన వాహినీ వారి “స్వర్ణసీమ” (1945) లో కలిగింది. ఆ పాట సి.హెచ్. నారాయణరావుకి నేపథ్యం “గాజుల పిల్ల” అనే నృత్య నాటికకు భానుమతితో పాడిన యుగళ గీతం. ‘ఓ నా చిట్టి చిలకా ఎంతలసీ పోతివే అయ్యో’ అన్నదీనాడు విన్నా, ఘంటసాల కంఠంలో ‘కంచు’దనం కమ్మదనం ఆ నాటినుంచే కలసి వున్నాయన్న సంగతి తెలుస్తుంది.

ఆ నాటికే కొందరు నేపథ్య గాయకులు వున్నారు. కాని సినిమాలలో చాలా మట్టుకు పాటలు పాత్రధారులే పాడేవారు. ముఖ్య పాత్రధారుల పాటలన్నీ నేపథ్య కంఠాలలోనే వుండడం 1950 తర్వాత కాని జరగలేదు. ఆ సంవత్సరం విడుదలైన 'స్వప్న సుందరి' చిత్రం మధుర గీత మంజరిగా చూచిన వారి అభిమానాన్నీ, చూడని వారి అభిమానాన్నీ చూరగొన్నదనటం నిస్సంశయం. అమృతోపమేయమూ, అజరామరమూ అయిన ఆ సంగీతం సృజించింది కీర్తి శేషులు సి.ఆర్.సుబ్బరామన్. దీనితో ఘంటసాల నేపథ్య గాయకునిగా స్థిరపడినట్టే అని చెప్పుకోవాలి. ఆర్.బాలసరస్వతీదేవితో పాడిన యుగళ గీతాలు 'ఈ సీమ వెలసిన హాయి', 'కానగనైతినిగా', తానే పాడిన 'సాగుమా సాహిణీ ఆగని వేగమే జీవితము' యీనాటికీ విన్నవారిపట్ల మలయానిల వీవనలు.

1951 లో విడుదలైన "మల్లీశ్వరి", దానికి రెండేళ్ళ తరువాత వచ్చిన "దేవదాసు" చిత్ర గాయకునిగా ఘంటసాల కెదురేలేదన్న విషయం ఋజువు పరిచాయి. నేపథ్య గాయకునిగా ఆనాడే ఘంటసాల సాధనా, ప్రతిష్ఠా పతాక స్థాయి నందుకున్నవని చెప్పుకోవచ్చు. ఆ తరువాత పాడిన పాటలతో అంతకు పైమెట్టు ఎక్కలేమా అంటే (జాను తెనుగుకూ జాతిఘనతకు శ్రీ మల్లాది రామ కృష్ణశాస్త్రి, కర్ణాట, లలిత సంగీత శాస్త్రాలకు పెండ్యాలా మ్రోయించిన "జయభేరి" తక్క) దానికి కొంత కారణం బుద్బుద్ ప్రాయమైన కలగలపు సంగీతము, నానాటికీ క్షీణిస్తున్న ప్రజల అభిరుచి, తన కంఠం పట్ల ఘంటసాల చూపిన నిరాదరణ, నిర్లక్ష్యమూ ! కంఠ మార్దవం దైవదత్తం. సాధన మానవ ప్రయత్న సాధ్యం. ఆ రెంటి కలయిక వలన సిద్ధించిన మధురస్వనాన్ని కఠోర నియమాలతో కాపాడుకోక పోవటమే ఘంటసాల చేసిన లోపం. ఇదే జరగకుండా వుంటే అసలు కొత్త గాయకులు ప్రవేశించటానికి అవకాశం కలిగేది కాదేమో!

సంగీత దర్శకుడు

సినిమాల కోసం ఘంటసాల మొట్ట మొదట వరస చేసిన పాట "రత్నమాల" (1947)లో వినిపించింది. కీర్తి శేషులు సి.ఎస్.ఆర్. పాడిన 'ఆగవే మరదలా' అన్నదాపాట. ఆ చిత్రంలోనే మరొకొన్ని పాటలు -('అందగాడ ఓబలేశా, దారి తెలియదాయె') తానే చేసినా, ఆ వరసల ఘనత తక్కిన పాటలు చేసిన సుబ్బరామన్ కే దక్కింది. అలానే 'బాలరాజు' (1948) లో నాలుగైదు పాటలు ('నవోదయం, తేలి చూడుము హాయి' యిత్యాది) చేసినా, చిత్రంలో సహాయ సంగీత దర్శకునిగా వేసినా, ఆ చిత్రంలో అన్ని పాటలూ ఎస్.వరలక్ష్మి మృధు మధుర గానంతో బ్రహ్మాండంగా ప్రజాదరణ పొందినా, ఆ ఘనత కూడా అప్పటికే పేరు ప్రతిష్ఠలార్జించుకొన్న గాలిపెంచలకే దక్కింది. ఆ చిత్రంలో వీరిద్దరు చేసిన పాటలే కాక సుబ్బరామన్ వీ వుండటం ఒక విశేషం.

ఘంటసాల సంగీత దర్శకునిగా నియమించబడిన మొదటి చిత్రం మహతీ వారి 'లక్ష్మమ్మ'. నాలుగు కంపెనీలు మారి యీ చిత్రం 1950 లో విడుదల కాకమునుపే 'మనదేశం' 'కీలుగుర్రం' చిత్రాలు 1949 లో వచ్చాయి. 'లక్ష్మమ్మ' కోసం చేసిన వరసలు విన్న నాయిక పాత్రధారిణి, తన స్వంత చిత్రం 'మనదేశం' కోసం ఆయనను బుక్ చేయటం, ఆ పాటలు విన్న మీర్జాపురం రాజావారు 'కీలుగుర్రం' సంగీతపు కళ్యాణం ఘంటసాల చేతికివ్వటం జరిగింది. అంత విజయవంతంగా నడవని కారణాన 'లక్ష్మమ్మ' పాటలు యీనాడు ఎవ్వరికీ గుర్తులేవు. కాని 'మనదేశం' లో రెండు యుగళ గీతాలూ, కృష్ణవేణి, ఎం.ఎస్.రామారావు పాడిన 'ఎందుకో ఈ అనుబంధం' 'చలో చలో రాజా' ఆనాడు 'హిట్' గీతాలు. ఈ నాటికీ నిత్య నూతనత్వంతో తొణికిసలాడే యువగీతాలు. ఇక 'కీలుగుర్రం' లోని 'కాదుసుమా కల కాదు సుమా' ప్రజలనెలా వెర్రెక్కించిందో ఆనాటి ప్రేక్షకులకు తెలుసు. ఈ చిత్రంలోని 'అమ్మ గావుమమ్మ' 'దిక్కు తెలియదేమి సేతు' పాటలతోనే పి.లీల ప్రథమ శ్రేణి నేపథ్య గాయనిగా పదేళ్ళు నిలబడింది. ఇప్పుడు వింటే 'కాదు సుమా' కొంత పాత ఫక్కిలో వుంటుంది కాని, 'ఎంత కృపామతివే' 'తెలియవశమా' పాటలు, యెన్నో కొత్త పాటలకంటే మెత్తగా వుంటాయి. ఇప్పటికీ ఘంటసాల కచ్చేరీలలో పాడే తత్వం 'ఎవరు చేసిన ఖర్చు' ఆ చిత్రంలోనిదే !

విజయా వారి 'షావుకారు' (1950) సాంఘిక చిత్రాలలో యెప్పటికీ యెటువంటి ఉన్నత స్థాయినాకామించుకొని నిలవగలదో, అందులో వినిపించిన ఘంటసాల సంగీతమూ అలానే నిలవగలదు. 'ఇంతేనన్నా', 'మారిపోవురా కాలము' పాటలలో మాధవపెద్దికొక విశిష్ట స్థానం లభించింది. వాద్యానుసరణ వినీ వినబడకుండా నాయకుడు (ఘంటసాల) పాడిన 'ఏమనెనే చిన్నారి' యిప్పటికీ అద్వితీయం. కనకం పాడిన 'భలే దొరలకు' ఎప్పటికీ పాత్రాచితి గల పాటకు ఒక ప్రతీక. పతాక సన్నివేశంలో ఒక హరికథను నేపథ్య సంగీతంగా ఉపయోగించిన తీరు (దర్శకుడు:ఎల్.వి.ప్రసాద్) అనుపమానం. ఇలా ఆ చిత్రంలో సంగీతం గురించి యెంతయినా చెప్పుకు పోవచ్చు.

ఘంటసాల సంగీత దర్శకత్వం వహించిన మిగిలిన తొంభై చిత్రాలలో చెప్పుకోవలసినవి సాంఘికాలలో “చిరంజీవులు,” జానపదాలలో “రహస్యం,” పౌరాణికాలలో “దీపావళి.” ఈ మూడు చిత్రాలన్నటానికి కారణం వాటిల్లో దాదాపు అన్ని పాటలూ అందమైనవే కావటం; ప్రతి పాట స్వయం సృజనాత్మక శక్తికి తార్కాణాలు కావటం; వరసలూ, రచనా, సమయ శుద్ధి, సందర్భోచితమూ కావటం. మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రి గారు “చిరంజీవు”లో వ్రాసిన ప్రతి పాటా సాహిత్య లోకంలో సజీవంగా వుండేటట్లు ప్రాణ ప్రతిష్ట చేసిన ఘనత ఘంటసాలది. ‘రహస్యం’లో గిరిజా కళ్యాణ యక్షగానంలోనే కాక, తక్కిన పాటలకూ మల్లాది గారు ఆదేశించిన రాగాలలోనే ప్రజారంజకమైన (విఖ్యాత కర్ణాటక సంగీత పండితులైన చిత్తూరు సుబ్రహ్మణ్యం పిళ్ళై గారు యీ చిత్రంలోని సంగీతాన్ని ఎంతైనా మెచ్చుకొన్నారు) వరుసలు యేర్పరచిన వినయమూ, విద్యా ఘంటసాలవి. “దీపావళి” చిత్రంలో సత్యభామ పాత్రను సాహిత్య రూపంగా ‘సరియా నాతో’ అంటూ కీర్తి శేషులు సముద్రాల చిత్రిస్తే దానికి సంగీతంతో సమగ్రరూపం దిద్దిన విన్నాణం ఘంటసాలది.

‘ప్రయోగ శరణం వ్యాకరణం అన్నట్లు శ్రోత శృరణం సంగీతం ముఖ్యంగా చిత్ర సంగీతం డబ్బా పాటలూ, పాశ్చాత్య ధోరణులూ, హిందీ పాటల అనుకరణలూ, తమిళ గీతాల అనుసరణలూ యివన్నీ శ్రోతల అభిరుచిని ఆలంబనగా తీసికొని నిరంకుశ పరిపాలన చేస్తున్నప్పుడు అటువంటి సంగీతం ఘంటసాల మళ్ళీ వినిపించాలని కోరుకొనడం నేల విడిచి సంగీతం చేయమనడం.

ప్రఖ్యాత నిర్మాతల ఆదేశానుసారం హిందీ పాటలు మళ్ళీకి మళ్ళీ అనుకరించిన ఘంటసాల ___ యీనాటి క్షుద్ర సంగీతం ___ అదే క్లబ్బు సంగీతం ___ వినిపిస్తూ అందులోనే తగుమాత్రం అందాలు దొర్లిస్తున్న ఘంటసాల ___ అవకాశం దొరికితే సద్వినియోగ పరచుకునే స్తోమత గల వ్యక్తి. నిజాన్ని తెలియని, తెలుసుకోలేని నిష్టాగరిష్టులు, ఘంటసాల అభిమానులే ఒక మాట అడగవచ్చు. అటువంటి పనులు ఘంటసాల చేయ నిరాకరించ కూడదా అని. బ్రతుకు తెరువుగానుకోలేని మూర్ఖత్వం అతనిలో లేదు. నిర్మాతల ఆదేశానుసారం సంగీతం చెయ్యమ అన్నవారు లేకపోలేదు. వారికి మొదట్లో ఆత్మాభిమానం మిగిలినా, కంట్రాక్టులు సన్నగిల్లి పోవడంతో అదీ వెచ్చింపబడక తప్పలేదు. ఇప్పుడు వాళ్ళకు రెండూ లేవు. నిర్మాతలను ఒక వంక మెప్పిస్తూ వుంటేనే పరిశ్రమలో నిలబడగలగటం. అలా వుంటేనే అడపాదడపా వచ్చిన సదవకాశాన్ని వినియోగ పరచుకోవడం. అలా జరిగితేనే గిరిజాకళ్యాణం వంటివి సిద్ధించటం.

చిత్ర నిర్మాత

ఘంటసాల “పరోపకారం” (1953), “సాంతవూరు” (1956) “భక్తరఘునాథ్” (1960) అన్న మూడు చిత్రాలు స్వయంగా నిర్మించారు. ఘంటసాల పాడిన ‘వలపుల కథకిది తొలిపలుకు’ ‘హృదయమా సాగిపోవూ’ “పరోపకారం” లోనూ కృష్ణపరమైన ‘వెన్నెల విరియునురా’ ‘మల్లెమొగ్గల్లార సిగ్గు బుగ్గల్లార’ “సాంతవూరు” లోనూ జ్ఞాపకం చేసుకొనదగిన పాటలే అయినా సంగీత పరంగా ఉత్తమమైనది “భక్తరఘునాథ్” చిత్రమే. ‘జయ మురళీ లోలా’ అని కోమల పాడిన జావళి, ‘నీ గుణ గానము’ ‘సంసారజలధి దాటించే నావ, గోపాల దయసేయరా’ అన్న భజనలూ, ‘కొండమీద సందమామ’ అన్న పల్లె పాట ఆ చిత్రానికి స్వరాలంకరణలు. విజయం సంగతి ఎలా వున్నా యీ చిత్రం తీసినందుకే ప్రజలు హర్షించగలిగారు కాని, సంగీత దర్శకుడు నిర్మించడానికి ప్రత్యేక కారణం కనబడని మిగతా రెండు చిత్రాలనూ కాదు. ప్రస్తుత ప్రజాభిరుచి తెలిసిన ఘంటసాల, భవిష్యత్తులోనూ నిర్మాతగా వ్యవహరిస్తారని అనుకోవడానికి అవకాశం లేదు.

ప్రైవేట్ రికార్డుల గాయకుడు

గత పాతికేళ్ళలో ఘంటసాల కనీసం అరవై పాటలకు పైగా ప్రైవేటు రికార్డులు యిచ్చి వుంటారు. కపిలవాయి రామనాథ శాస్త్రి తరువాత హిస్ మాస్టర్స్ వాయిస్ వారికి అంత లాభసాటి గాయకుడు ఘంటసాలే. తాను మొట్ట మొదట ఇచ్చిన రికార్డులో ఒక ప్రక్క, ‘గాలిలో నా బ్రతుకు’ అన్న పాట, మరోక ప్రక్క ‘నగుమోమునకు’ అన్న పద్యం. ఇది బాగానే చెల్లుబడి అయినా తదుపరి యిచ్చిన ‘పుష్ప విలాపం’ ‘పుష్పాంజలి’ (కరుణశ్రీ పద్యాలు) ‘ఏడుకొండల స్వామీ’, ‘సమో వెంకటేశా’ (రావుల పర్తి భద్రరాజు రచనలు) అమ్ముడు పోయినట్లు (నా అంచనా, ఒక్కొక్కటి పది, పదిహేను వేలు) వేల సంఖ్యలో అమ్ముడు పోలేదు. ఇప్పటిదాకా యిచ్చిన పాటలలో జాతీయ గీతాలు (సరోజినీ దేవి, స్వాతంత్ర్య సిద్ధి) రాష్ట్రీయ గీతాలు (ఆంధ్ర రాష్ట్రం) శ్రీరామ, వినాయక, వెంకటేశ్వర దేవరలపై స్తోత్రాలు, జానపద గీతాలు (సంత సిగురు చిన్నదాన, నీచేయి నా చేయి) ప్రేమ గీతాలు (తలనిండ పూదండ, వెలిగించవే చిన్ని వలపు దీపం) వున్నాయి. ఏనాడో “మన దేశం” చిత్రంలో స్త్రీ పాత్రధారులు పాడిన ‘అత్తలేని కోడలు’ ‘పంచదారవంటి పోలీసెంకటసామి’ తదుపరి

ఘంటసాల కచేరీలలో పాడి ప్రజాదరణ సాధించగా, ఆ తరువాత ప్రైవేటు రికార్డుగా విడుదలైనది. ఇవన్నీ కాస్త పెద్ద మనిషి తరహా ఏంప్లి ఫైయర్ల వారికి, వారిని తెప్పించుకొనే వారికీ సుపరిచితాలే. ఇటీవలే తగ్గంపు ధరకు యీ పాటలు గల ఒక లాంగ్ ప్లేయింగ్ రికార్డు గ్రామఫోన్ కంపెనీవారు విడుదల చేశారు.

పాటల రచయిత

ఘంటసాల గురించి చాలామందికి తెలియని విషయం యిదొక్కటే. రంగప్రవేశం చేసిన మొదటి కాలంలో దాదాపు పది పదిహేను పాటల దాకా ఘంటసాల వ్రాయడం జరిగింది. ఒకటి కొందరికి తెలిసినదే 'బహుదూరపు బాటసారీ' అన్నది. రికార్డుగా వచ్చి, యిప్పటికీ అమ్ముడు పోతున్నది. రాసు రాసు పనుల ఒత్తిడి వలన, తనకంటే బాగా వ్రాసే రచయితల పాటలు కొల్లని గ్రహించే శక్తి ఘంటసాలలో వుండటం వలన వ్రాయటం మానుకొన్నారు. తక్కిన పాటలు రేడియో శ్రోతలకు పరిచితాలే. అందులో ఒక్కటి ఉదహరిస్తూ ముగిస్తాను. అది ఘంటసాలకు వర్తిస్తుంది ఆత్మ వర్ణనగా. ఘంటసాలకూ వర్తించాలి తన అభిమానుల ఆశంసగా

“సంసారమనే సాగరమందు

సంగీతమనే పూల నావపై

సరిగమపదనిస అంచులు దాటి

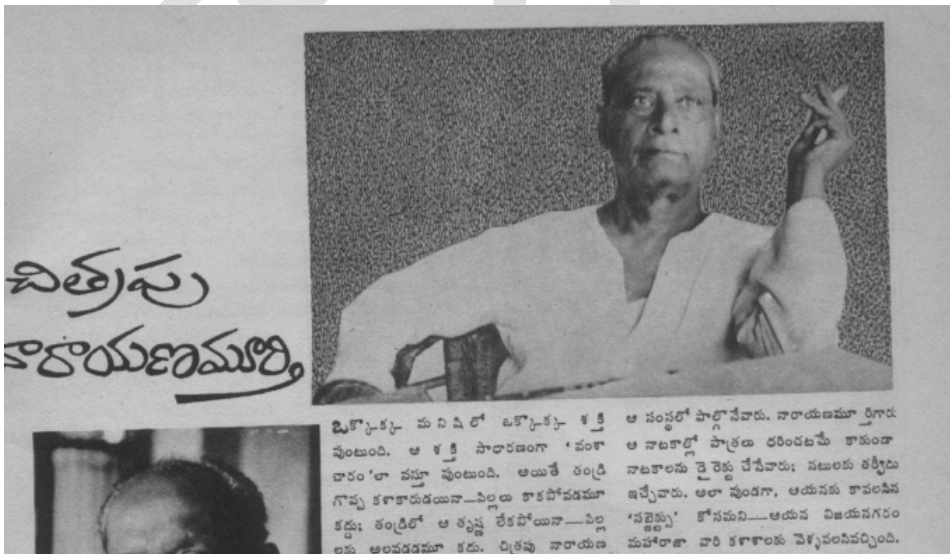
సర్వేశ్వరునీ తలచమన్నదీ

సుఖముగ స్వర్గము చేరమన్నదీ”

– వి.ఎ.కె.రంగారావు

చిత్రపు నారాయణ మూర్తి

(విజయచిత్ర – 1967, ఏప్రిల్ సంచిక నుంచీ)

ఒక్కొక్క మనిషిలో ఒక్కొక్క శక్తి వుంటుంది. ఆ శక్తి సాధారణంగా 'వంశాచారం' లా వస్తూ వుంటుంది. అయితే తండ్రి గొప్ప కళాకారుడయినా – పిల్లలు కాకపోవడమూ కద్దు; తండ్రిలో ఆ తృప్తి లేకపోయినా – పిల్లలకు అలవడడమూ కద్దు. చిత్రపు నారాయణ మూర్తి గారు ఈ రెండో కోవకు చెందిన వారు. ఆయన తండ్రి గారు సీతారామయ్యగారు. బందరు చుట్టుపట్ల వుండే కొన్ని గ్రామాలకు కరణం. ఆ వుద్యోగం మినహా ఆయనకు వేరే వ్యాపకం ఏమీ వుండేది కాదు.

నాటకాలు ఆడడంలో గాని, కనీసం చూడడంలో ఆసక్తి గాని ఆయనకు వుండేది కాదు. కాని - ఆయనకు జన్మించిన తొమ్మండుగురు మగపిల్లలకూ కాస్తో కూస్తో ఆ సాంగత్యం కలిగింది. ఉన్న ఆస్తిని అందరికీ పంచి పెట్టి - సీతారామయ్యగారు 1916లో కాలం చేశారు.

సీతారామయ్యగారికి 'ఏడవ అబ్బాయి' అయిన నారాయణమూర్తిగారి చదువు బందరులో సాగింది. చిన్నతనం నుంచీ ఆయనకు నాటకాల మీద ఆసక్తి వున్నా - స్కూలుపైనలు చదువుకోచ్చే సరికిగాని, అది ఫలించలేదు. నాటకాల్లో చిన్న చిన్న పాత్రలు ధరించడంతో ప్రారంభమైన ఆ 'కళాత్పష్ట' నాటకాలను ఆడించడానికీ, నాటక సంస్థ నడిపించడానికీ కారణమైంది. నేషనల్ థియేటర్స్ అనే నాటక సంస్థను స్థాపించి చాలా నాటకాలు ఆడారు. 'కాళిదాసు', 'లవకుశ' 'మార్కండేయ' 'మేవాడపతనం' మొదలైన ప్రఖ్యాతిగన్న నాటకాలన్నింటినీ ఆ సంస్థ ప్రదర్శించింది. నేషనల్ థియేటర్స్ - ఔత్సాహిక సమాజం. లాయర్లు, డాక్టర్లు, విద్యావంతులూ - ఆ సంస్థలో పాల్గొనేవారు. నారాయణమూర్తిగారు ఆ నాటకాల్లో పాత్రలు ధరించటమే కాకుండా నాటకాలను డైరెక్టు చేసేవారు; నటులకు తర్ఫీదు ఇచ్చేవారు. అలా వుండగా, ఆయనకు కావలసిన 'సబ్జెక్టులు' కోసమని - ఆయన విజయనగరం మహారాజా వారి కళాశాలకు వెళ్ళవలసివచ్చింది. అక్కడ బి. ఏ. చదివి, 1928 లో పట్టభద్రులయ్యారు. తర్వాత ఇంజనీరింగ్ చదవడానికి నారాయణమూర్తిగారి ప్రయత్నాలు చేశారు గాని, సీటు లభించలేదు. కలత్తా వెళ్ళిన ఒక సంవత్సరం పాటు ఎలక్ట్రికల్ ఇంజనీరింగ్ చదివారు. నారాయణమూర్తిగారి కుటుంబంలో అప్పటికప్పుడే డబ్బుకు 'కటకట' ఏర్పడింది. ఇంటి నుంచి డబ్బు తెప్పించుకుని, కలత్తాలో మకాం పెట్టి చదువుకోడానికి వీలైనంత పరిస్థితులు లేకపోయాయి. నారాయణమూర్తిగారు కలకత్తా నుంచి మచిలీపట్నం వచ్చేసి - విద్యార్థులకు 'ట్యూషన్స్' చెప్పడం ప్రారంభించారు. ఏ వూళ్ళో వున్నా, ఏ చదువు చదువుతున్నా నాటక కళ పట్ల ఆయనకుండే శ్రద్ధ మాత్రం తగ్గలేదు. ఏదో ఒక రూపాన ఆ ఉత్సాహం కొనసాగుతూనే వుండేది. విద్యార్థులకు ట్యూషన్స్ చెబుతూ కాలక్షేపం చేస్తూనే - ఆయన యమ్. ఏ. కు చదివారు. అయితే పరీక్షకు వెళ్లడానికి మాత్రం అవకాశం కలగలేదు. ఆయన ట్యూషన్స్ చెప్పే విద్యార్థులలో ఒక విద్యార్థి - పి. వి. దాసుగారి అబ్బాయి. పి. వి. దాసుగారు అప్పుడే మద్రాసులో 'వేల్ పిక్చర్స్' స్థాపించారు. వారి అబ్బాయికి ట్యూషన్స్ చెప్పడం ద్వారా - పి. వి. దాసుగారితో పరిచయం కలిగింది నారాయణమూర్తిగారికి. నారాయణమూర్తిగారి తమ్ముడు నరసింహారావుగారికి కూడా చిన్నతనం నుంచీ ఈ కళ పట్ల శ్రద్ధ వుండడంచేత, ఆయన చిత్రాల్లో ప్రవేశించారు. చిత్రపు నరసింహారావుగారు నారాయణమూర్తి కంటే ఏణ్ణుం చిన్న. మొదటి తెలుగు చిత్రం 'భక్త ప్రహ్లాద' కు నరసింహారావుగారు అసిస్టెంటుగా పని చేశారు. ఆ చిత్రంలో ఆయన బ్రహ్మ పాత్రనూ, గురువు పాత్రనూ కూడా ధరించారు.

చిత్రపురి కుటుంబానికి బందరులో నేషనల్ ప్రెస్ అనే ప్రింటింగ్ ప్రెస్ వున్నది. వూళ్ళో వున్న సినిమా థియేటర్ల కరపత్రాలన్నీ ఆ ప్రెస్సులోనే అచ్చయ్యేవి. ఆ కారణంగా ఆ థియేటర్లన్నింటిలోకి నారాయణమూర్తిగారికి ఉచిత ప్రవేశం వుండేది. పి. వి. దాసుగారి థియేటరయిన మినర్వాకయితే సరేసరి! అలా వుండడం వల్ల - నారాయణమూర్తిగారు వీలున్నప్పుడల్లా చిత్రాలు చూసేవారు. చూసిన చిత్రాన్నే మళ్ళీ మళ్ళీ చూసేవారు. చూసిన తర్వాత, ఇంటికొచ్చి - దాని మీద చర్చించుకునే వారు. కథ ఎలా నడిపాడు? అక్కడ ఆ దృశ్యం ఎందుకు పెట్టాడు? ఆ షాటు ఎలా తీశాడు? ఏ చిత్రం చక్కగా వుంది? దానికి కారణం ఏమిటి - ఇలాంటి విషయాలన్నింటినీ తానే చర్చించుకుంటూ, నోటు తయారు చేసుకునేవారు. అలా ఆయనకు ఆ ఉత్సాహం బాగా ప్రబలింది.

పి.వి. దాసు గారికి చిత్రపు నరసింహారావుగారికీ వున్న పరిచయం వల్ల - దాసుగారి మొదటి చిత్రం సీతాకల్యాణాన్ని నరసింహారావుగారు డైరెక్టు చేశారు. తనకున్న ఉత్సాహంతో నారాయణమూర్తిగారు అప్పుడే చిత్రపరిశ్రమలో ప్రవేశించారు. తమ్ముడు నరసింహారావుగారి దగ్గర అన్న నారాయణమూర్తిగారు అసిస్టెంటు! ఆ టెక్నికల్ వుద్యోగం కాక - ఆయన వేల్ పిక్చర్స్ వారి 'లాడ్జి' మేనేజరుగా కూడా వుండేవారు. అసిస్టెంటు డైరెక్టరు ఉద్యోగం చక్కగానే వున్నా, 'లాడ్జి' మేనేజరు ఉద్యోగం మాత్రం చిక్కగానే వుండేది. ఒకరి మీద అభిమానం చూపిస్తే, మరొకరి మీద నిర్దయగా వుంటున్నారని - ఫిర్యాదులు వెళ్ళేవి. అవి సహించలేక నారాయణమూర్తిగారు 'సీతాకల్యాణం' కాగానే వేల్ పిక్చర్స్ లోంచి బయటకు వచ్చేశారు.

ఆ రావడం రావడం అందుకు చేరుకుని, మళ్ళీ ట్యూషన్లు చెప్పడం ఆరంభించాడు. వేల్ పిక్చర్స్ లో అసిస్టెంటుగా పని చేసిన అనుభవంతో ఆయనలోని కళాత్పష్ట ద్విగుణీకృతమైంది. కథను తయారుచేసుకుని, నాటకాలు రాయడం కూడా సాగించారు. ఆ నాటకాలను 'తెరమీద' ప్రదర్శించే విధానాలను కూడా తయారు చేసుకునేవారు. నాటకాలను ప్రదర్శించడంతో పాటు సినిమా పరిజ్ఞానాన్ని కూడా ఆయన బాగా అవగాహన చేసుకున్నాడు.

1936 లో శ్రీ రామాఫిల్కువారు 'సతీతులసి' చిత్రాన్ని తలపెట్టి - చిత్రపు నరసింహారావుగారిని దర్శకునిగా తీసుకున్నారు. అప్పుడు నారాయణమూర్తిగారు వచ్చి ఆ సంస్థలో సహాయ దర్శకుడిగా చేరారు. ఈసారి 'ఎడిటింగ్' శాఖలో కూడా ఆయన అసిస్టెంటుగా చేశారు. తర్వాత నరసింహారావుగారు 'మోహినీ రుక్మాంగద' చిత్రాన్ని డైరెక్టు చెయ్యగా, అక్కడ పని చేశారు నారాయణమూర్తిగారు. 'మోహినీ రుక్మాంగద' లో స్వతంత్రంగా కొన్ని దృశ్యాలను చిత్రీకరించే అవకాశం కలిగింది - నారాయణమూర్తిగారికి.

1937 లో మీర్జాపురం రాజావారు జయాఫిల్కు స్థాపించి, 'కృష్ణజరాసంధ' ప్రారంభించారు. ఆ చిత్రానికి నారాయణమూర్తిగారు ఎడిటరయినారు - మామూలు అసిస్టెంటు వుద్యోగంకాక.

శ్రీ రామా ఫిల్కు ద్వారా నారాయణమూర్తి గారికి ఘంటసాల బలరామయ్యగారికి ఏర్పడిన పరిచయంతో, బలరామయ్యగారు కుబేరా పిక్చర్స్ ను స్థాపించడంతో వారి మొదటి చిత్రం - "భక్త మార్కండేయ" ను నారాయణమూర్తిగారు డైరెక్టు చేశారు. వేమూరి గగ్గయ్య, సీనియర్ శ్రీరంజని, జి, యన్. స్వామి ఈ చిత్రంలో నటించారు. దర్శకునిగా అదే వారి తొలి చిత్రం. ఈ చిత్రం నుంచీ, తాను డైరెక్టు చేసిన ప్రతి చిత్రానికీ 'ఎడిటింగ్' కూడా తానే చేస్తూ వచ్చారు. (కళ్ళకు కలిగిన అనారోగ్యం వల్ల ఆ మధ్య నుంచీ ఎడిటింగ్ చెయ్యడం మానుకున్నారు). 'మార్కండేయ' చిత్రం విజయవంతమైంది. దర్శకునిగా నారాయణమూర్తిగారికి మంచి పేరొచ్చింది. తిరిగి కుబేరావారు ప్రారంభించిన 'మైరావణ' చిత్రాన్ని కూడా నారాయణమూర్తిగారు డైరెక్టు చేశారు. గగ్గయ్య, కాంచనమాల మున్నగు వారు నటించిన ఈ చిత్రం, చాలా విజయవంతమైంది.

1940లో ఆయన జయా ఫిల్కులో చేరారు. అప్పట్నుంచీ శోభనాచల స్టూడియోగా జయా ఫిల్కు మారింది. మీర్జాపురం రాజా అధిపతి. వారి నిర్మించిన 'భక్త ప్రహ్లాద' 'దక్షయజ్ఞం' చిత్రాలను నారాయణమూర్తిగారు డైరెక్టు చేశారు. 'ప్రహ్లాద', 'దక్షయజ్ఞం' ఏకకాలంలోనే సాగాయి. ఒక రోజు 'ప్రహ్లాద', షూటింగూ, రెండో రోజు 'దక్షయజ్ఞం' షూటింగూ సాగేవి. 'ప్రహ్లాద' లో జి. వరలక్ష్మీ ప్రహ్లాదుడిగానూ, గగ్గయ్య హిరణ్యకశిపుడిగానూ నటించారు; 'దక్షయజ్ఞం' లో గగ్గయ్య, కృష్ణవేణి - నటించారు.

ఆ తర్వాత యుద్ధం వచ్చింది. అంతా మద్రాసు ఖాళీ చెయ్యవలసి వచ్చింది. నారాయణమూర్తిగారు విజయవాడ వచ్చి ఏడాదిపాటు కాలక్షేపం చేశారు. 1944 లో మళ్ళీ శోభనాచల స్టూడియో పని ప్రారంభించింది. "భీష్మ" చిత్ర నిర్మాణాన్ని తలపెట్టి - వారు నారాయణమూర్తిగారిని దర్శకునిగా అహ్వానించారు. నారాయణమూర్తిగారూ, మీర్జాపురం రాజావారూ శోభనాచల స్టూడియోను బాగా మార్పు చేశారు. కొన్ని కొత్త సౌకర్యాలు వెలిశాయి. 'భీష్మ'లో భీష్మునిగా గౌరీనాథశాస్త్రి నటించారు.

'భీష్మ' తర్వాత - నారాయణమూర్తిగారు నిర్మాతగా మారారు. వెంకట్రామా పిక్చర్స్ అనే సంస్థను స్థాపించి - 'బ్రహ్మరథం' చిత్రాన్ని నిర్మించి, డైరెక్టు చేశారు. ఆ చిత్రం బాగానే నడిచింది. అయితే 'ఘటన' బాగులేకపోవడం వల్ల, ఆ తర్వాత ప్రింటు కోసం ఇచ్చిన ఆ చిత్రం నెగటివ్ - లేబరేటరీలో అగ్ని ప్రమాదానికి ఆహుతయిపోయి, మొత్తం దగ్ధం అయిపోయింది! ముందు వేసుకున్న 16 ప్రింటులూ నడిచి, నడిచి అరిగి, చిరిగి పాతబడిపోయాయి. ఆ చిత్రానికి వెచ్చించిన ధనమయితే వచ్చింది గాని - లాభం మాత్రం ఏమీ రాలేదు. 'నా రాత బాగాలేదు' అని నారాయణమూర్తిగారు విచారించి, మళ్ళీ నిర్మాతగా పుంజుకోలేక పోయినాను.

తర్వాత శోభనాచలవారి 'మదాలస' చిత్రాన్ని డైరెక్టు చేశారు. మీర్జాపురం రాజావారు తానే దర్శకత్వం వహించాలనుకున్నాను. నారాయణమూర్తిగారు సంపూర్ణ సహకారంతో ఆయన 'కీలుగుర్రం' 'తిలోత్తమ' చిత్రాలను డైరెక్టు చేశారు. 'మాయక్కుదిరై' అన్న పేరుతో 'కీలుగుర్రం' చిత్రాన్ని తలికంలోకి 'డబ్' చేశారు. తమిళ భాషలోకి డబ్ కాబడిన మొటి చిత్రం అది. 'కీలుగుర్రం' ఎలాంటి ఘన విజయం సాధించిందో, 'మాయక్కుదిరై' కూడా సాధించింది.

'తిలోత్తమ' రెండు భాషలలోనూ నిర్మించారు. తిలోత్తమ నిర్మాణకాలంలో ఆయన క్షుణ్ణంగా తమిళం నేర్చుకున్నాను. ఆ సమయంలోనే అశోకా పిక్చర్స్ వారు - వారి తమిళ చిత్రం 'ఎస్ తంగై' ని డైరెక్టు చెయ్యమని, నారాయణమూర్తి గారిని కోరడం, వారు డైరెక్టు చెయ్యడం జరిగాయి. ఆ చిత్రం ఘన విజయం సాధించడంతో ఆ సంస్థవారే, నారాయణమూర్తిగారి దర్శకత్వంలోనే "నా చెల్లెలు" ను నిర్మించారు. అది కూడా విజయవంతమైంది.

తర్వాత, 'ఎదిర్ షారాదదు' 'పత్నీ దైవం' 'మనమాలై' 'దైవమేతునై' "అన్నెయిన్ ఆణై" 'నాన్ వళర్త తంగై' 'చిత్తూర్ రాణి పద్మిని' మున్నగు తమిళ చిత్రాలను ఆయన డైరెక్టు చేశారు. వీటిల్లో 'ఎదిర్ షారాదదు' 'అన్నెయిన్ ఆణై' చిత్రాలకు ప్రభుత్వ బహుమతులు లభించాయి. మధ్యలో ఏ. వి. యమ్. వారి 'నాగులచవిత' 'ఆదర్శవతి' (కన్నడం) గాయత్రీ వారి 'కృష్ణ కుచేల' చిత్రాలను డైరెక్టు చేశారు.

'చిత్తూర్ రాణి పద్మిని' చిత్రం హిందూ ముసల్మానుల మధ్య తగాయిదాగల చిత్రం. చరిత్రలో వున్నది చిత్రీకరించినా ఆ చిత్రంలోని సుమారు నాలుగు రీళ్ళు సెన్నార్లు కత్తెరకు బలయినాయి. తిరిగి అవన్నీ రీమాట్ చేసుకోవడానికి వ్యవధి లేదు - నిర్మాతకు స్తోమతలేదు. దాంతో అలాగే విడుదలయిన ఆ చిత్రం దెబ్బ తిన్నది. చిత్రమంతా అగమ్యంగా వున్నదని అంతా విమర్శించారు - అసలు కారణం తెలియక.

1963 లో నారాయణమూర్తిగారి రెండో అబ్బాయి చనిపోవడంతో, ఆయన మనసు వికలమైంది. రెండేళ్ళపాటు ఆయన ఏ పనీ చెయ్యలేకపోయారు.

1965లో ఆయన ఏ. వి. యమ్. వారి 'భక్తప్రహ్లాద్' ను చేపట్టారు. ఆ చిత్రాన్ని తమిళంలో కూడా ఆయన డైరెక్టు చేస్తున్నారు. తమిళ ప్రతి కొద్ది రోజుల్లో విడుదల కానున్నది.

"నాటి ప్రహ్లాదకూ నేటి ప్రహ్లాదకూ కథాగమనంలో పెద్ద తేడా ఏమీ లేదు. ఐతే, ఇప్పుడు టెక్నికల్ సౌకర్యాలు బాగా అభివృద్ధి చెందాయి. పైగా ఇది కలర్ చిత్రం. ట్రిక్ షాటు తీసేందుకుగాని, మరొకండుకుగాని, చాలా సౌకర్యాలున్నాయి." అన్నారు నారాయణమూర్తిగారు. ఆయనకు వేదాంతంలో మంచి నమ్మకం వున్నది. వేదాంతపరమైన సంభాషణలు - ఆయన చిత్రాల్లో అక్కడక్కడ వినిపిస్తూ వుంటాయి.

"భారతజాతిని ప్రతిబింబించే చిత్రాలు నిర్మాణం కావాలని నా వాంఛ. భారత స్త్రీని గురించీ, భారతీయులు గురించీ చెప్పే ఒక చిత్రాన్ని నిర్మించాలని నా ఆశ. ఆ ఆశ ఫలించడం కోసం ఎదురు చూస్తున్నాము. నాకేమీ పేరు గాని, ప్రఖ్యాతిగాని అక్కర్లేదు. అలాంటి చిత్రాన్ని విదేశీయులు చూసి - "ఇదా భారతదేశం!" అనుకోవాలి. అలాగే 'తెలుగుతనం' గల చిత్రాలు కూడా రావాలి. చలన చిత్ర కథ - మొదట్నుంచీ చకచకా నడవాలన్నదే నా సూత్రం. నేను ప్రతి విషయం తెలుసుకుంటాను. నాకు తెలియని విషయాలు, తెలిసిన వారిని అడిగి తెలుసుకుంటాను. 'ఒరిజినల్' గా వుండాలని నా అభిప్రాయం. చిత్ర దర్శకునికి నిర్మాత సహకారం ఎంతో అవసరం. ఎంతటి దర్శకుడైనా సరే, నిర్మాత సహకారం లేకపోతే ఏమీ చెయ్యలేడు." అన్నారు ఆయన.

'చలన చిత్రపు' నారాయణమూర్తిగారికి ఇప్పుడు 58 సంవత్సరాలు. వారి పెద్దబ్బాయి - శ్యామ్ సుందర్ యమ్. ఏ. చదువుకున్నారు. కొంతకాలం తండ్రి దగ్గరే సహాయ దర్శకుడిగా పని చేశారు. ఇప్పుడు 'ఆర్వో ఫిల్మ్' లో అసిస్టెంటు సెక్రటరీగా పని చేస్తున్నారు. తతిమ్మా పిల్లలంతా చదువుకుంటున్నారు.

*** పుగళేంది

(విజయచిత్ర - 1977)

ప్రస్తుతం మూడు తెలుగు చిత్రాలకు సంగీత దర్శకత్వం నిర్వహిస్తున్న స్వరమేధావి శ్రీ పుగళేంది, శ్రీ కె.వి.మహాదేవన్ సంగీతంతో వెలువడిన అనేక తెలుగు చిత్రాలకు సహాయ సంగీత దర్శకులై సహకరించిన అనుభవజ్ఞులు. 'యంగ్ టర్మ్స్' నిర్మిస్తున్న "పసివాని పగ" చిత్రానికీ, దేవీశంకర్ పిక్చర్స్ వారి "వైశాలి"కీ, శ్రీ కాళేశ్వరీ ఎంటర్ ప్రైసెస్ వారి న్యూవేవ్ చిత్రానికీ పుగళేంది స్వరసారధి. ఆ చిత్రాలలోని ఈయన స్వర రచనలు విన్న వారినందరినీ ఆకట్టుకుంటున్నాయి. వీరికి గల చిరకాల సహాయ సంగీత దర్శకత్వానుభవం ఇప్పుడు ఎంతగానో సహకరిస్తూ ఉంది.

పుగళేంది కేరళ ప్రాంతంలోని తిరువనంతపురంలో జన్మించారు నలభై మూడేళ్ళ క్రితం. వీరి తండ్రి టి.ఎన్.కేశవపిళ్ళై, "అయ్యప్ప విలాస్; అనే హోటల్ కి ప్రొఫైటర్; రంగస్థల నటులూ, సంగీతారాధకులూ కూడా కనక, పుగళేందికి గల సంగీత జ్ఞానం పైత్యక సంపత్తి.

సాధారణంగా సంగీతారాధకులు ఇతర విద్యాభ్యాసంలో ఒక్కొక్క అశ్రద్ధ వహించడం పరిపాటి ఆ పరిపాటికి చెందని వారు కారు మన పుగళేంది. ట్రివేండంలోని సాలై విభాగంలో కల వి.ఎం. స్కూల్లో 5వ క్లాసుతోనే చదువుకు స్వస్తి చెప్పారు. దీనికి కారణం వీరిలో అంతర్లీనమై ఉండిన నాటకాసక్తి, గానానురక్తి.

కొడుకు ధోరణి పసికట్టిన కేశవ పిళ్ళై, అబ్బాయిని చదువుకోమని నిర్బంధించలేదు. ఆ రోజుల్లో వారి ఊరికి అరుదెంచిన ప్రసిద్ధ గాయనీమణి కె.బి. సుందరాంబాళ్ వద్దకు కుమారుణ్ణి తీసుకొని వెళ్ళి పరిచయం చేయగా, ఆమె బాలుడి ప్రతిభనూ, ఉజ్వల భవిష్యత్తునూ గుర్తించి, ఆప్యాయంగా ఆశీర్వాదాలొసాగారు.

పుగళేంది నాటక జీవనం 11 ఏటనుండే ప్రారంభమైంది. పిన్నవయస్సులోనే పెద్ద సంగీత పాత్రలు ధరించి మెప్పులందుకున్నారు. నాగర్కోయిల్ లో శ్రీ టి.పొన్ను స్వామి పిళ్ళై ఆధ్వర్యంలో వెలసిన “బాలగాన సభ”లో చేరి, అనేక నాటకాల్లో పాల్గొన్నారు పాడే పాత్రలు నిర్వహిస్తూ. ఉత్తరోత్తరా ఆర్థికాలైన ఇబ్బందులకు గురియై పొన్నుస్వామి కంపెనీ నడవలేని పరిస్థితి రాగా కంపెనీకి చెందిన కొందరు పూనుకుని, “మంగళ బాల గాన సభ” పేరిట నడపసాగారు. వీరు ఆ కాలంలో వేసిన డ్రామాలు “రామాయణం, లవకుశ, కండిరాజా” మొదలైనవి.

ఈ కంపెనీయే తరువాత, అనగా సుమారు ఇరవై యారు సంవత్సరాల క్రితం ఎన్.ఎస్.కె. నాటక సభగా రూపొందింది. కీ||శ్రీ||ఎన్.ఎన్. కృష్ణన్ గారి నేతృత్వంలో. ఆ ప్రముఖ హాస్యనటుడు కారాగారానికి వెళ్ళిన రోజుల్లో ఈ సభ కుటు పడేసరికి పుగళేంది, శ్రీశక్తి కృష్ణస్వామి గారి “శక్తి నాటక సభ”లో చేరి పనిచేశారు.

ఇలా ఉంటుండగా దిండికల్లలో పుగళేంది “స్వర్ణసీమ” తెలుగు చిత్రం చూడడం తటస్థించింది. అందులో శ్రీమతి పి. భానుమతి పాడిన “ఓ హోహో పాపురమా” వీరినెంతో ఆకర్షించింది. వీరు పాడగా విని, శ్రీ శక్తి కృష్ణస్వామి ఆ పాట బాటలో ఒక తమిళ గీతం రచించి, “కవియన్ కనవు” అనే తమ తమిళ నాటకంలో ఆ పాట కోసమనే లేని ఒక నన్నివేశాన్ని సృష్టించి, పుగళేందికి బిచ్చమెత్తే ఒక చిన్న అమ్మాయి వేషం ఇచ్చి పాడించారు. ఈ పాట విని సభికులు అచ్చెరువొంది. హర్షధ్వనాలు చేసేవారు. “ఓహోహో వాడుదమ్మ” అనే ఈ పాటను పదే పదే పాడించేవారు వన్స్ మోర్లతో. బెంగళూరులోని గుబ్బి వీరణ్ణగారి థియేటర్లలో జరిగేవి ఈ నాటక ప్రదర్శనలు. నాటక కంపెనీతో బాటు పుగళేంది అక్కడ మూడు నాలుగు నెలలు ఉండిపోయారు.

అంతలో వీరికి టీన్ ఏజ్ ముదురుతున్న సమయంలో గొంతు కూడా ముదిరి బొంగురు పోయింది. అమ్మాయి గొంతులా సన్నగా వెన్నలా ఉండే కంఠస్వరం ఇనుములా గట్టిపడిపోయింది గానానికి సరిపడని రీతిగా. కనక, పాడే పాత్రలకు పనికి రాక, తోటిపని వాళ్ళ గేలికి గురియై వేదనలో వేగి, వీరు సమయాన్ని వృధా చెయ్యడం ఇష్టంలేక, టైలరింగు, మేకప్, వగైరా చిల్లర కళలూ, సాహిత్య రచనా చేసుకుంటూ కాలం గడిపేవారు. అప్పుడప్పుడు శ్మశాన పరిసరాలకు వెళ్ళి ఏదో తెలియని ఆవేదనతో. వేదాంత భావంతో గీత రచన కావిస్తూ ఉండేవారు.

అంతకు మునుపు కొంతగానే తెలిసిన హాస్యనియం వాయిచడాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోవాలనే ఆకాంక్ష చిగురెత్తింది. ప్రముఖ రచయిత శ్రీ ఎం.పి.శివం వీరికి గురువూ, బంధువూ కూడా. శివం, ‘బాలగాన సభ’ నాటినుంచీ నాటక సభలకు సంగీత దర్శకులుగా పనిచేస్తూ, పుగళేందికి ప్రథమ సంగీత సాంప్రదాయాలు బోధించేవారు; హాస్యనియం వాయంపించేవారు. పాడడం మాని పుగళేంది హాస్యనియం అభివృద్ధి చేసుకోవడాన్ని చూసి, అనూయా పరులైన కొందరు మిత్రులు, ‘అహో! భావి సంగత దర్శకుడు బయలుదేరాడండీ,’ అని వెక్కిరించేవారట. అలా వెక్కిరించిన వారిలో కొందరు ఇటీవల వీరికింద పనిచేయడానికి గత్యంతరం లేక తల వొగ్గడం, విధి సలిపే విచిత్రలీలలో ఒకటి అనిపిస్తుంది అంటారు పుగళేంది.

అలా హాస్యనియం అభ్యసిస్తూ ఉండగా, ‘తోషన్’ అనే తమిళ డ్రామాకి సంగీత రచన చేస్తున్న ఎం.పి.శివం, వాయుబాధ(గ్యాస్ట్రిక్ ట్రబుల్) కి గురియై ఎక్కువగా శ్రమపడలేని సందర్భంలో కొన్ని గీతాలకు స్వరకల్పన చెయ్యమని తమ శిష్యుణ్ణి ఆదేశించారు. ఆయన ఆజ్ఞానుసారం పుగళేంది పాటలకి చక్కని వరుసలు కూర్చారు. కాని, ఒక పాటకు కూర్చిన రాగం గురించి ఒక చర్చావాదం లేవదీశాడొక వయొలిన్ వాద్య కారుడు, పుగళేంది ప్రతిభను భరించలేక ఆయన్ని నగుబాటు పాలు జేయాలనే దురుద్దేశ్యంతో. పుగళేంది కూర్చిన స్వరాలను శివం ఆర్కెస్ట్రాకు చెప్పుతూండగా జరిగిందీ వితండవాదం. “నాటకురించి” అని పలికిన ఈ రాగంలో పంచమం ప్రయోగింపబడక పోవడం వల్ల అది “రవిచంద్రిక” అనే మరో రాగమని ఆ వాయులీన విద్వాంసుడి వాదన. శివం నాలిక కరుచుకున్నారు.

కాని, పుగళేంది సమయస్ఫూర్తితో, తనకు అంతకు ముందు ఆ విషయం తెలియకపోయినా, శివంతో వయొలినిష్టు చేస్తూన్న వాదం వినేటప్పుడే ఆ రాగం లోతుపాతులు గ్రహించి, 'పాట'లో చేయబడిన పంచమ స్వరప్రయోగం, ప్రమాదవశాన (పొరపాటున) శివంగారు చెప్పడం మరిచిపోయారని సర్ది చెప్పి, గురువుగారి గౌరవంతో పాట తన ప్రతిభ, ప్రతిష్ఠను కూడా నిలుపుకున్నారు అతి చాకచక్యంగా. ఈ సంఘటన సంగీతం పెంపొందించుకోదలచిన తన పట్టుదలను ఇంకా బలపరిచే సరికి మరింత శ్రద్ధత, నిష్ఠతో సంగీత సాధన చేశారు పుగళేంది క్రమంగా.

ఈ పై వాదం విని అత్యంత ప్రభావితమైన శక్తి కృష్ణస్వామి, పాటలకు మట్లు ఎవరు కట్టారని పుగళేందిని అడగా, ఆయనకు సచ్చలేదనుకుని, భయంతో జరిగిన విషయాల వివరాలు తెలిపారు. 'శక్తి', పుగళేంది గీతాలను ఎంతో మెచ్చుకుని, తమ తదుపరి నాటకాలకు సంగీతం అందించమని కోరారు. కాని, వినయంతో గురువుగారి స్థానాన్ని వారి అనుమతి లేకుండా ఆక్రమించే అన్యాయం తాను చెయ్యలేనని పుగళేంది పలికిన పలుకులు విని, 'శక్తి' మరింత మెచ్చుకున్నారు వీరి నీతిని, నిజాయితీని.

వేలూరు లోని దిల్ కుష్ పార్క్ లో నాటక ప్రదర్శనలు సాగుతున్న సమయాన శక్తి నాటక సభలో పనిచేసే ఒక గుమాస్తా వేలప్పన్ అనే ఆయన ఒక ఇంగ్లీషు డ్రామా ఆధారంగా "నినైపుక్కల్" అనే క్రైస్తవ నాటక రచన ప్రారంభించి, కారణాంతరాల వల్ల సగంలో నిలుపు చేయవలసి వచ్చేసరికి, ఆ వేలప్పన్ వదలి వేసిన మిగిలిన సగమూ ఈ వేలప్పన్ పూర్తి చేశారు సకాలంలో. అన్నట్లు, పుగళేంది అసలు పేరు కూడా వేలప్పనే. విధి విచిత్ర లీలలకు ఇది మరో దృష్టాంతం. పుగళేంది అనే ఈ వేలప్పన్ ను ఇప్పుడు సన్నిహితులందరూ "అప్పు" అని అప్యాయత ఒలకబోస్తూ పిలవడం అలవాటై కూర్చుంది. "అప్పు" అంటే తెలుగులో "ఋణం" అని అర్థం అయినా సంస్కృతంలో ప్రాణాధారమైన "నీరు" అని అర్థం. ఏనాటి "ఋణమో" తీర్చుకోదానికే మన "అప్పు" (పుగళేంది) తెలుగు చిత్రాలకు కూడా "సంగీత సుధా 'జలాభిషేకం" చేయడానికి అనువైన అవకాశాలు లభించి ఉండవచ్చు.

దిల్ కుష్ పార్కులో నడిచిన ఒక నాటకానికి సంగీతం సమకూర్చవలసిన సందర్భాననే వేలప్పన్, తమిళ భాషాభిమానం జ్ఞానం పెంపొందిన కారణంగా, ప్రసిద్ధ తమిళ సాహిత్యకారుడైన "పుగళేంది" అనే మహానీయుడి పేరునే తమ వృత్తి నామంగా స్వీకరించారు. ఎం.పి.శివం గారి శిష్యుడి వృత్తి పేరూ, ఆయన కొడుకు అసలు పేరూ ఒకటే కావడం మరో గమనార్హమైన విశేషం.

ఇలా 'పుగళేంది' గా మారిన వేలప్పన్ ఒక రోజున ఒక డ్రామా బాపతు పాట రిహార్సలు, ఆర్యేష్టా చేత చేయిస్తుండగా, గురువుగారైన శివం అక్కడికి విజయం చేసేసరికి, అనుకోకుండా శిష్యుడికి కంపం పుట్టుకొచ్చింది. వెంటనే రిహార్సలు నిలిపేసి, తరువాత చేద్దామని ఆర్యేష్టా వారిని పంపించేసే సరికి, అపార్థం చేసుకున్న శివం "ఆకాశంలో గరిడీ చేసే గారడీ వాళ్ళు సైతం, ఆఖర్ని డబ్బులడిగేందుకు భూమికి దిగిరావలసిందే," అనే అరవ సామెతను వ్యంగ్యంతో విసిరిన విసురు పుగళేంది స్వాభిమానాన్ని గాయపరిచింది.

వెంటనే గురుపత్ని తనకు అంతకు ముందెన్నడో వాత్సల్యంతో తొడిగిన బంగారపు ఉంగరాన్ని విక్రయించి, వచ్చిన పద్దెనిమిది రూకలలో ఎనిమిది ఆమెకిచ్చి, మిగిలిన పది రూపాయల పెట్టుబడితో మద్రాసు చేరుకున్నారు. బంధువులెవరికీ చెప్పకుండా తన కాళ్ళ పైనే తను నిలవాలనే సంకల్పంతో.

మద్రాసులో ఆనాటి శాస్త్రీయ సంగీతోపాసకియైన సుబ్బులక్ష్మి అమ్మాళ్ అనే పాటకురాలి ఇంట పుగళేందికి ఆశ్రయం లభించింది. ఈయన్ని తీసుకెళ్ళి ఎన్.ఎస్.కృష్ణన్ గారికి సిఫారసు చేసినప్పుడు ఆయన గుర్తించి, సమయం లభించినప్పుడల్లా అవకాశం చేకూరుస్తానని హామీ ఇచ్చారు.

"కళా వర్ధని" ఆర్యేష్టాకు అధినేతలైన సి.ఆర్. రామూర్తిగారు పుగళేంది ప్రతిభకు ప్రోత్సాహమిస్తూ, లలితా పద్మినీల నృత్య ప్రదర్శనలలో తాము వ్యస్తులై ఉన్నప్పుడల్లా తదితర ప్రదర్శనలకు పుగళేందిని తనకు మారుగా పంపేవారు. అలాంటి సందర్భాలలోనే ఒకసారి మాదిలక్ష్మి, ఆమె చెల్లెల్లు సచ్చు నృత్య ప్రదర్శనలలో పాల్గొనే అవకాశం లభించింది వారితో వీరి పరిచయం కౌటుంబిక స్నేహంగా అభివృద్ధి చెందింది. వారు ఆ అభిమానంతోనే పుగళేంది వివాహాన్ని కూడా వైభవంగా జరిపించారు బంధువుల అమ్మాయితో 1957 ఆగస్ట్ 21 న. నేడు పుగళేందికి నలుగురు చిరంజీవులు ముగ్గురబ్బాయిలు, ఒక అమ్మాయి.

"కళావర్ధని" ఆర్యేష్టాతో అశేష విశేషానుభవం గడించిన పుగళేందికి సినిమాలకు కూడా సంగీతమివ్వాలనే అభిలాష అంకురించింది. తోడనే, అప్పట్లో అనేక చిత్రాలలో ఆర్యేష్టా ఎరేంజర్ గా పని చేస్తున్న పాశ్చాత్య సంగీత నిపుణులు శ్రీ ధనరాజ్ కు తమ కోరిక ఎరుకపరిచారు. ధనరాజ్ వెంటనే ఈయనకు కెంపరాజ్ ప్రొడక్షన్స్ వారి "రాజా విక్రమ" తమిళ, కన్నడ చిత్రాలలో రీరికార్డింగ్ లో ఆర్గన్ వాయిచే సదవకాశం కలిగించారు. అదే ఈయన చిత్ర వృత్తికి నాందీ, చిత్ర ప్రవృత్తికి అభివృద్ధి.

తదుపరి సంగీత దర్శకులు సి.ఎన్.పాండురంగంగారికి సహాయకులుగా పని చేశారు పుగళేంది అశోకా పిక్చర్స్ వారి “ఎన్ తంగై, గుమాస్తా, మామియార్” మున్నగు చిత్రాలకు.

నేటి దర్శక నిర్మాత శ్రీధర్ కథలో నిర్మింపబడిన “ఎదిర్ పారాదదు” అనే చిత్రానికి సహాయ సంగీత దర్శకత్వం నెఱపే రోజులో ఈయనకు దర్శక నిర్మాత కె.ఎన్. గోపాల కృష్ణన్ పాటకు మట్టుకట్టే అవకాశం లభించి, పరిచయం పెంపొందింది.

శ్రీ కె.వి.మహదేవన్ హెచ్.ఎం.వి. గ్రామఫోన్ కంపెనీలో సంగీత దర్శకుడుగా పని చేస్తూ, పలు చిత్రాలకు స్వరరచనసాగిస్తూన్న రోజులవి.. కీ||శే||ఎం.ఎల్. పతి నిర్మిస్తూ ఉండిన “మదన మోహిని” చిత్రానికి ఆయన సంగీతం అందిస్తున్న తరుణంలో తలవని తలంపుగా పానగల్ పార్క్ వద్ద పుగళేందిని కలుసుకున్నారు. తనతో ఇంటికి రమ్మని ఆహ్వానించారు. కాని, పుగళేందిలో పెరిగిన ఆత్మాభిమానం అడ్డుగోడై నిలవడం మూలాన, రాసని చెప్పారు గురువుగారితో. శిష్యుడి మనోబలాన్ని మెచ్చుకున్న శివం తనతో పుగళేందిని కొనిపోయి, కె.వి.మహదేవన్ ను పరిచయం చేసి, పనికొచ్చేవాడని నచ్చజెప్పి, ఆయన వద్ద హాఠ్మోనిస్టు పోస్టులో కుదిర్చారు.

కె.వి.ఎం. వద్ద చేరినదాదిగా చిత్ర సంగీతం సమకూర్చే కొత్త పద్ధతులన్నీ ఆకళింపు చేసుకుంటూ, తమ భావి సంగీతవృత్తికి బలమైన పునాది వేసుకుంటూ, త్రివిక్రముడిలా పెరగ నారంభించారు పుగళేంది.

ప్రసిద్ధ చిత్రనిర్మాత ఎం.ఎ.వేణు “పెణ్ణరసి” అనే బ్రహ్మాండమైన చిత్ర నిర్మాణ సన్నాహాలు చేసి విజృంభిస్తూన్న తరుణాన కె.వి.ఎం., ఆ చిత్రానికి సంగీత కర్తగా కుదిరారు. చిత్రం పూర్తి అయి, సెన్సార్ ట్రబుల్ వల్ల రిలీజు ఒకింత ఆలస్యమైన కారణంగా రీరికార్డింగు అద్భుతంగా సమకూర్చాలని వేణు ఆదేశానుసారం ఆశించిన మహదేవన్ కు పూనాలో వారి బావమఱిది పెళ్ళికి వెళ్ళక తప్పని పరిస్థితి ఏర్పడేసరికి, వేణుగారికి ఎంతో నచ్చజెప్పి, తను వచ్చే లోపునే రీరికార్డింగు ప్రారంభించే పక్షాన పుగళేందితో కొనసాగించమనీ, తనకన్నా ఎంతమాత్రం తగ్గని ప్రతిభాశాలి అనీ సిఫారసు చేశారు; ఊర్పించి రాగానే తను మిగతా కార్యక్రమం చూసుకుంటానని హామీ ఇచ్చి వెళ్ళారు. ఆలస్యమవుతుందనుకున్న రీరికార్డింగు అత్యవసరంగా మర్నాడే ప్రారంభించవలసిన పరిస్థితి రాగా పుగళేందికి వేణు గ్రీన్ సిగ్నల్ ఇచ్చారు. కాని, ఏ కారణం చేతో ఆర్కెస్ట్రాలోని ప్రసిద్ధ వాయిద్యగాండ్రు అదివరకే తాము వేరొక మ్యూజిక్ డైరెక్టర్ కు కాల్ పీట్ ఇచ్చేశామని నుడివిన నుడుగు పిడుగులా పడినా, పుగళేంది ఇసుమంతైనా చలించక కంపెనీ కారు తీసుకుని స్వయంగా సి.ఎన్.పాండురంగ గారి ఆర్కెస్ట్రాలోని పరిచితులైన ప్రముఖులందర్నీ ప్రోగు చేసి, వేళ తప్పకుండా మర్నాడే రీరికార్డింగ్ ప్రారంభించారు. తాము రాకపోయినా పుగళేంది రీరికార్డింగు జయప్రదంగా సాగిస్తున్నారని వినగానే మొదట రాసన్న వాద్య విద్వాంసులు, వచ్చే డబ్బు ఎందుకు వదులు కోవడమని తమ ప్రోగ్రామ్ మారినందువల్ల తాము కూడా వచ్చేందుకు వీలు కలిగిందని వివరించి, వచ్చి చేరారు. ఉదార హృదయులైన పుగళేంది చిరునవ్వుతో వాళ్ళను ఆహ్వానించి, ఆర్కెస్ట్రాను బలపరచుకున్నారు. మూడు రోజులు నిరాఘటంగా కడు సమర్థతతో నిర్వహించిన వీరి డ్రిల్లింగ్ రీరికార్డింగ్ విని; వేణు, ఎ.పి.నాగరాజన్ మున్నగు ప్రముఖులందరూ ముక్కు మీద వేలు వేసుకున్నారు.

ఆనాడు రీరికార్డింగ్ విరామ సమయంలో పుగళేంది రెండు దమ్ములు దమ్మి, వాద్యగాళ్ళను మళ్ళీ పనికి ఉపక్రమించడానికి చేరమంటూన్న సమయాన కె.వి.ఎం. తాము కూడా సిద్ధమేనంటూ మందహాసంతో వచ్చి పలకరించగా, పుగళేందికి గంపెడు బరువు తగ్గినట్టు ఒళ్ళు పులకరించింది. కాని, వేణూ, ఇతర ప్రముఖులూ కె.వి.ఎం., తో “భలే సహాయకుడ్ని సంపాదించావయ్యా. నువ్వు రాని లోటు తెలియనివ్వకుండా పని చేశాడు నీ అసిస్టెంటు. మిగిలిన రీరికార్డింగు కూడా ఇతగాడి చేతిమీదే కానిచ్చి, నువ్వు సూపర్ వైజ్ చెయ్యి.” అనగానే కె.వి.ఎం., కొంచెం కూడా అపార్థం చేసుకోకుండా సహృదయతతో, తన మాట నిలబెట్టినందుకు పుగళేందిని అభినందించి, ఎంతో ప్రోత్సాహమిచ్చారు. తదాదిగా కె.వి.ఎం. కు పుగళేంది పై తరగక పెరిగే అభిమానం... ఈనాడు వీరిద్దరూ అభిన్న మిత్రులు. సంగీత మహారథ కృష్ణార్జునులు. రెండు వందల చిత్రాలకు పైగా కలిసి పని చేస్తూన్న కర్మవీరులు.

తన చిన్నతనాన పాటలూ, పాఠాలూ నేర్చుకున్న పెద్దలకు సైతం పాట నేర్చుతూన్న సమయాన పుగళేందికి ఒళ్ళు పులకరించేది. శ్రీమతులు పి.భానుమతి, కె.బి.సుందరాంబాళ్, శ్రీ చిదంబరం జయరామన్ మున్నగు గాయనీ గాయక శిఖామణుల చేత తను పాటలు పాడించిన సంధర్బాలు ఈయనకు అవి స్మరణీయాలు.

ఈయన స్వతంత్రంగా ఏ చిత్రానికి సంగీతం అందించినా కె.వి.ఎం., అనుమతి తీసుకుని మరీ పనిచేస్తారు నేటికీ. ఇది కె.వి.ఎం. అంటే ఈయనకు గల గురుభావం, గౌరవం, అభిమానం సూచించే అసదృశ తార్కాణం. అలాగే 'అప్పు'తో సంప్రతించే చేస్తారు కె.వి.ఎం., అన్ని వ్యవహారాలూ. ఇది ఆయనకు 'అప్పు' అంటే గల వాత్సల్యానికీ, విశ్వాసానికీ నిదర్శనం.

మోడరన్ థియేటర్స్ వారి తమిళ డబ్బింగ్ చిత్రం “జయవీరన్” కు, గోల్డన్ స్టూడియో వారి “నెల్వీయన్ నెల్వన్”, ఎ.పి. నాగరాజన్ గారి “గురు దక్షిణై” కి పుగళేంది స్వతంత్రంగా సంగీత సారథ్యం వహించారు. ఈ తమిళ చిత్రాలు కాక ఎం.ఎ.వేణు నిర్మించిన మలయాళ చిత్రం “ముదలాళి”కి. మరికొన్ని కేరళ చిత్రాలకు కూడా స్వతంత్రంగా సంగీత దర్శకత్వం వహించారు. పైన ఉదహరించిన మూడు తెలుగు చిత్రాల ద్వారా ఆంధ్ర ప్రజానీకానికి కూడా స్వతంత్ర సంగీత దర్శకుడుగా పరిచయం కాబోతున్నారు.

మితభాషీ, హితకారి అయిన పుగళేంది సమయస్ఫూర్తితో ఇచ్చే సమాధానాలు ఎలాటి వారికైనా కితకితలు పెడతాయి. ఎప్పుడూ తన పనితోనే ఈయనకు పని. అనవసర జోక్యాలు కిట్టవు. అసందర్భ సంభాషణలు పట్టవు. ఫోటోగ్రఫీ ఈయన హాబీ. తీరుబడి లభించినప్పుడు ఇంటిల్లిపాదితో కాలక్షేపం చేయడం ఈయన సరదా.

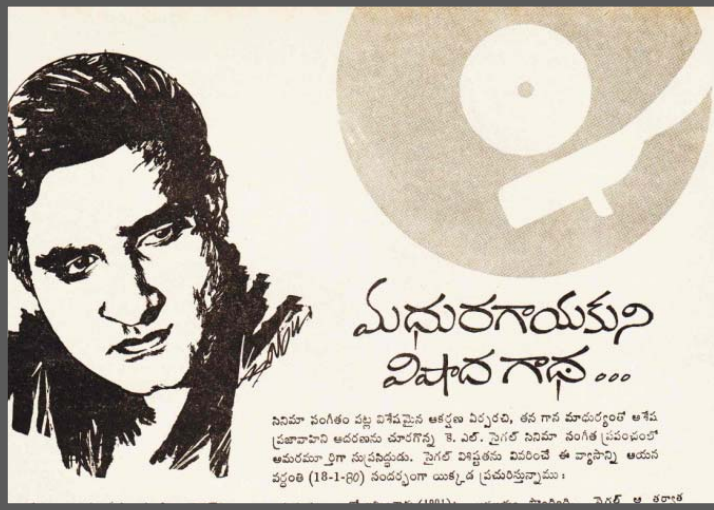
ఈ కార్మిక దీక్షా దక్షుడికి ఈశ్వరుడు అయురారోగ్య ఐశ్వర్య భోగభాగ్యాలూ, అశేష విజయ పరంపరలూ చేకూర్చి, ఆశీర్వాదిస్తుండాలని ప్రార్థిద్దాం.

మధుర గాయకుని విషాద గాథ..!

(విజయచిత్ర - 1980, జనవరి

సంచిక నుంచి)

సినిమా సంగీతం పట్ల విశేషమైన ఆకర్షణ ఏర్పరచి, తన గాన మాధుర్యంతో అశేష ప్రజావాహిని ఆదరణను చూరగొన్న కె.ఎల్.సైగల్ సినిమా సంగీత ప్రపంచంలో అమరమూర్తిగా నిలిచాడు. సైగల్ విశిష్టతను వివరించే ఈ వ్యాసాన్ని ఆయన వర్తంతి (18-1-80)సందర్భంగా యిక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము.

అతను చదువుకున్నది పూర్తిగా వానాకాలం చదువు. అల్లరి చిల్లరిగా తిరుగుతూ వుండేవాడు. పచ్చని పొలాల్లోనూ నదీ తీరాల్లోనూ

ఎక్కువ కాలం గడుపుతూ వుండేవాడు. ఐనా అతి చిన్న వయసులోనే కుటుంబాన్ని పోషించే బాధ్యత స్వీకరించవలసి వచ్చింది. ఉద్యోగం కోసం జలంధర్ నుంచి కలకత్తా చేరుకున్నాడు. చాలా చోట్ల తిరిగాడు. ఉద్యోగం కోసం అతను ఎక్కి దిగని గడప లేదు. ఆఖరికి టైప్ రైటర్ అమ్మే ఉద్యోగం దొరికింది. అందులో అతను రాణించలేకపోయాడు. ఆ తర్వాత బట్టలమ్మే ఉద్యోగం చేపట్టాడు. అందులోనూ అంతే !

అయితే అదృష్టం అతనిని వెతుక్కుంటూ వచ్చింది. ఒక సంగీత సభలో అతను అనుకోకుండా పాడాడు. “ఇంతవరకూ ఈ గాయకుడు ఎక్కడ దాక్కున్నాడా?” అని అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. ఆ రోజునే సైగల్ మధుర గాయకుడిగా అవతరించాడు !

సంగీత ప్రియుల జ్ఞాపకాలలో నిరంతరం జీవించే కుందన్ లాల్ సైగల్ జమ్ములో ఒక మధ్య తరగతి కుటుంబంలో జన్మించాడు (1901)! అయితే అతను పెరిగింది మటుకు జలంధర్ లో.

కలకత్తా లోని ప్రముఖ స్టూడియో 'న్యూ థియేటర్స్' కు అధిపతి బి.యన్.సర్కార్. స్టూడియో ఇన్-చార్జ్ జె.హెచ్ హాఫీజ్ జీ. సర్కార్ కి సైగల్ ని పరిచయం చేయడంతో భారతీయ చలనచిత్ర పరిశ్రమకి హాఫీజ్ జీ సంగీత భిక్ష పెట్టాడని చెప్పాలి. అదే సమయంలో ప్రముఖ స్వరకర్త గాయకుడు పంకజ్ మల్లిక్ సైగల్ ప్రతిభని గుర్తించాడు. ఆయన ప్రోత్సాహంతో కలకత్తా రేడియో స్టేషన్ నుంచి సైగల్ గానం మొదటిసారి ప్రసారమయింది. సైగల్ పేరు ఒక్కసారి నలుగురినోట వినిపించింది. !

అంతవరకూ బెంగాలీ భాషలోనే చిత్రాలు నిర్మిస్తోన్న న్యూ థియేటర్స్ హిందీలోనూ చిత్రాలు నిర్మించడం ఆరంభించారు. న్యూ థియేటర్స్ దృష్టిలో పడిన సైగల్ 'సెహగల్ కాశ్మీరి' అన్న పేరుతో 'మొహబ్బత్ కే ఆన్ నూ' చిత్రంలో నటించాడు. 1932 లో విడుదలయిన ఆ చిత్రం అపజయం పొందింది. సైగల్ ఆ తర్వాత నటించిన రెండు చిత్రాలు 'జిందాలాష్'

'సుబహ్ కా సితారా' కూడా విజయవంతం కాలేకపోయాయి. సైగల్ ఇక చిత్రాలలో నటించడని. పరిశ్రమలో స్థానం లభించడని ఎందరో వ్యాఖ్యానించారు. అయితే 'చండీదాసు' విడుదలనంతరం నటుడిగా సైగల్ ప్రతిభ మీద న్యూ థియేటర్స్ సంస్థలోని ప్రముఖులకు నమ్మకం పెరిగింది.

నటుడిగానే కాక గాయకుడిగా కూడా సైగల్ 'చండీదాసు' చిత్రంతో వెలుగులోకి వచ్చాడు. వెనువెంటనే వచ్చిన 'దేవదాసు'తో సైగల్ పేరు దేశమంతటా మారు మ్రోగింది.

'దేవదాసు' లో సైగల్ పాడిన 'బాలమ్ ఆయే...' 'దుఃఖ్ కే దిన్' పాటలను ఈ నాటికీ ఎవరూ మరచిపోలేదు. హిందీ 'దేవదాసు' చిత్రంలో దేవదాసుగా నటించిన సైగల్ బెంగాలీ 'దేవదాసు' చిత్రంలో చిన్న వేషం మటుకే వేశాడు. దేవదాసుగా బారువా నటించాడు. బెంగాలీలో పాటలు మాత్రం సైగల్ పాడాడు.

'దేవదాసు' తర్వాత సైగల్ ఎన్నో చిత్రాలలో నటించాడు. ఎన్నో పాటలు పాడాడు. 'ఏక్ బంగ్లా బనే నయారా' (ప్రెసిడెంట్), 'బాబుల్ మొరా' (స్ట్రీట్ సింగర్), 'కిన్నీ యేసబ్ ఫేల్ రచాయా' (ధర్మమాత), 'సోజా రాజకుమారి సోజా' (జిందగీ), 'దో నైనా మత్ వారే', (మేరీ బహన్), 'దియా జలావ్' (తాన్ సేన్), 'జబ్ దిల్ హీ టూట్ గయా'... హమ్ జీకే క్యా కరేంగే' (షాజహాన్) వంటి పాటలు ఒక్క సైగల్ పాడగలడనిపించే మధుర గీతాలు. ఆ చిత్రాలు విజయవంతం కావడానికి సైగల్ పాడిన ఈ పాటలే ప్రధానమైన కారణం అని చెప్పుకోవచ్చును.

సైగల్ పాడిన పాటలు ప్రైవేట్ రికార్డులుగా ఎన్నో వెలువడ్డాయి. వాటిలో మీర్జా గాలిబ్ 'నుక్తా చీన్ హై' ఘజల్ సైగల్ కి ఎంతో కీర్తి తెచ్చింది.

సైగల్ పాడిన పాటల వివరాలు చెప్పాలంటే ఒక గ్రంథమే వ్రాయవలసి వస్తుంది. అయితే ఇంత గొప్ప గాయకుడు మద్యపానానికి బానిసై పోయాడు. తల్లి మరణంతో సైగల్ ఎంతో క్రుంగిపోయాడు. చివరి రోజుల్లో సైగల్ తీవ్రమైన అనారోగ్యంతో బాధపడ్డాడు. జీవితంలో క్రమమైన పద్ధతులు ఏవీ సైగల్ పాటించలేదు. షూటింగ్ కి వేళకి చేరుకోలేకపోయే వాడు. అదీ అతి కష్టం మీద వచ్చేవాడు.

తన అవసరాలు గమనించకుండా సైగల్ శక్తికి మించి దానధర్మాలు చేసేవాడు. ఆయన ఎప్పుడూ పేరుకోసం ప్రాకులాడలేదు. స్టూడియోలో పని చేసే లైట్ బాయ్స్ కు, తక్కిన చిన్న కార్మికులకు సైగల్ అడిగింది లేదనకుండా ఇచ్చేవాడు. మిగిలిన వారికన్నా తాను గొప్ప అనే అహం సైగల్ లో ఏమాత్రమూ వుండేది కాదు !

తెర మీద సైగల్ దేవదాసుగా నటించాడు. దేవదాసు త్రాగి నాశనమయ్యాడు. కానీ, నిజజీవితంలో సైగల్ దేవదాసును మరిపించాడు.

ఆఖరి రోజుల్లో రికార్డింగ్ సమయంలో సైగల్ ప్రతి 'టేక్' ముందు కొంత విస్కీ పుచ్చుకుని పాట ప్రారంభించేవాడు. 'షాజహాన్' చిత్రంలో సైగల్ పాడిన పాటలు గొప్ప హిట్ అయ్యాయి. సైగల్ ఆ చిత్రంలో పాటలు పాడినప్పుడు తాగకుండా ఉండమని కోరాడు ఆ చిత్ర

సంగీత దర్శకుడు నౌషాద్. ఆయన మాట ప్రకారం త్రాగకుండానే ఆ పాటలు అద్భుతంగా పాడాడు సైగల్. భవిష్యత్తులోనూ ఇదే పంథాను అనుసరించమని నౌషాద్ ప్రేమతో సైగల్ కు సలహా చెప్పాడు.

ఆయన మాటల్లోని సత్యాన్ని గ్రహించినా “ఇక లాభం లేదు... నౌషాద్ జీ.... నేను త్రాగుడు మానలేను. మనం ఇదివరకే కలుసుకుని వుండి ఉంటే నేను ఇంకొక ‘కుందన్’ ను అయ్యే వాడిని!” అన్నాడు సైగల్ నౌషాద్ తో. (‘కుందన్’ అంటే మేలిమి బంగారం అని అర్థం!)

సైగల్ క్రమక్రమంగా క్షీణించడం ప్రారంభించాడు. భయంకరమైన వ్యాధి అతనిని ఆవరించింది. ఐనా ఆఖరి రోజు వరకూ కుటుంబ సభ్యుల అవసరాలు అతను గమనిస్తూనే వచ్చాడు.

1947 జనవరి 18 న సైగల్ జలంధర్ లో మరణించాడు. అతని మరణ వార్తను ఆలిండియా రేడియో ప్రసారం చేసింది. సంగీత ప్రియులు ఆ రోజున దుఃఖ సాగరంలో మునిగిపోయారు !

సైగల్ ‘జీవితగాథ’ను ‘అమర్ సైగల్’ పేరిట చలన చిత్రంగా బి.యన్.సర్కార్ నిర్మించారు. సైగల్ నటించిన చిత్రాలలోని సన్నివేశాలు, అతను పాడిన పాటలు ‘అమర్ సైగల్’ చిత్రంలో వున్నా. ఆ చిత్రం సైగల్ కి పూర్తి న్యాయం మటుకు కలిగించలేదు.

సైగల్ మరణించాడు. అయితే సైగల్ స్వరానికి మరణం లేదు. అది వినిపిస్తూనే వుంటుంది. ప్రజల హృదయాల్లో ఆ సజీవ స్వరం కలకాలం జీవిస్తూనే వుంటుంది.

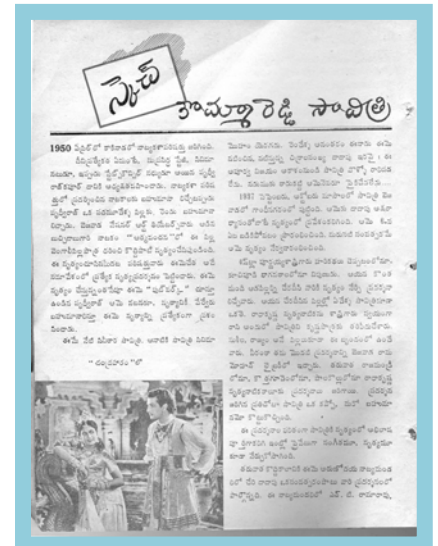
కొమ్మారెడ్డి సావిత్రి

(కినిమా – 1952, అక్టోబర్ సంచిక నుంచి)

1950 ఏప్రిల్ లో కాకినాడలో నాట్యకళాపరిషత్తు జరిగింది.

దీని ప్రత్యేకత ఏమంటే, సుప్రసిద్ధ స్టేజి, సినిమా నటుడూ, ఇప్పుడు స్టేటు కౌన్సిల్ సభ్యుడూ అయిన పృథ్వీ రాజ్ కపూర్ దానికి అధ్యక్షత వహించాడు. నాట్య కళా పరిషత్తులో ప్రదర్శించిన నాటకాలకు బహుమానాలిచ్చేటప్పుడు పృథ్వీరాజ్ ఒక పదమూడేళ్ళ పిల్లకు రెండు బహుమానాలిచ్చాడు. బెజవాడ నేషనల్ ఆర్ట్ థియేటర్స్ వారు ఆడిన బుచ్చిబాబుగారి నాటకం “ఆత్మవంచన” లో ఈ పిల్ల బెంగాలీపిల్ల పాత్ర ధరించి కొద్దిపాటి నృత్యం చేసి వుండింది. ఈ నృత్యం చూసిన మీదట పరిషత్తు వారు ఈమె చేత అదే సమావేశంలో ప్రత్యేక నృత్య ప్రదర్శనం పెట్టించారు. ఈమె నృత్యం చేస్తున్నంతసేపూ ఈమె “పుట్ వర్క్” చూస్తూ ఉండిన పృథ్వీరాజ్ ఆమె నటననూ, నృత్యానికీ వేర్వేరు బహుమానాలిస్తూ ఈమె నృత్యాన్ని ప్రత్యేకంగా ప్రశంసించాడు.

ఈమె నేటి సినీ తార సావిత్రి. ఆనాటికి సావిత్రి సినిమా మొహం యెరగదు. రెండేళ్ళ అనంతరం ఈనాడు ఈమె నటించిన, నటిస్తున్న చిత్రాల సంఖ్య దాదాపు ఇరవై; ఈ అపూర్వ విజయం ఆకాశం నుండి సావిత్రి వొళ్ళో రాలిపడ లేదు. నడుముకు తాడుకట్టి ఆమెనెవరూ పైకి చేదలేదు...

1937 సెప్టెంబరు, అక్టోబరు మాసాలలో సావిత్రి బెజవాడలో గాంధీనగరంలో పుట్టింది. ఆమెకు దాదాపు అక్షరాభ్యాసంతో బాటే నృత్యంతో ప్రవేశం కలిగింది. ఆమె 6వ ఏట బడికిపోవటం ప్రారంభించింది. మరుసటి సంవత్సరమే ఆమె నృత్యం నేర్వనారంభించింది.

శిష్ ట్లా పూర్ణయ్యశాస్త్రి గారు హరికథలు చెప్పటంలోనూ, కూచిపూడి భాగవతాలలోనూ నిపుణుడు. ఆయన కొంత మంది ఆడపిల్లల్ని చేరదీసి వారికి నృత్యం నేర్పి ప్రదర్శనాలిచ్చేవారు. ఆయన చేరదీసిన పిల్లల్లో ఏడేళ్ళ సావిత్రికూడా ఒకతె. రాధాకృష్ణ నృత్యనాటికను శాస్త్రిగారు స్వయంగా రాసి అందులో సావిత్రి కృష్ణపాత్రకు తరిఫీదు చేశారు. సుశీల, రాజ్యం అనే పిల్లలు కూడా ఈ బృందంలో ఉండేవారు. వీరంతా తమ మెదటి ప్రదర్శనాన్ని బెజవాడ రామమోహన్ లైబ్రరీలో ఇచ్చారు. తరువాత రాజమండ్రి లోనూ, కొత్తగూడెంలోనూ, పాలకొల్లులోనూ రాధాకృష్ణ నృత్యనాటిక తాలూకు ప్రదర్శనాలు జరిగాయి. ప్రదర్శన జరిగిన ప్రతిచోటా సావిత్రి ఒక కప్పో, మరో బహుమానమో కొట్టుకొచ్చింది.

ఈ ప్రదర్శనాల ఫలితంగా సావిత్రికి నృత్యంలో అభిలాష పూర్తిగా కలిగి ఇంట్లో ప్రైవేటుగా సంగీతమూ, నృత్యమూ కూడా నేర్చుకోసాగింది.

తరువాత కొద్ది కాలానికి ఈమె అరుణోదయ నాట్యమండలిలో చేరి దాదాపు ఒక సంవత్సరం పాటు వారి ప్రదర్శనలలో పాల్గొన్నది. ఈ నాట్యమండలిలో ఎన్. టి. రామారావు, జగ్గయ్య, కె. వి. ఎస్. శర్మ మొదలైనవారు నటిస్తూ వుండేవారు. వీరి ప్రదర్శనలు ఆరింటిలో సావిత్రి పాల్గొన్నది.

ఈ విధంగా సంవత్సరం గడిచాక సావిత్రి సొంతాన నవభారత నాట్యమండలి ప్రారంభించింది. దీనికి కోట సుబ్రహ్మణ్య శర్మగారు నృత్య దర్శకుడు. ప్రత్యేకంగా ఆర్కెస్ట్రా ఉండేది. ఈ నాట్య మండలిలో సావిత్రితో పాటు సుశీల, సరోజ అనే పిల్లలు కూడా ఉండేవారు. వీరు ఆంధ్రలో అనేక చోట్ల విజయవంతంగా పది పన్నెండు ప్రదర్శనలిచ్చారు.

1950 నాట్యకళాపరిషత్తులో ఎన్. టి. రామారావు బావమరిది పుండరీకాక్షయ్యగారి నిర్వహణకింద వున్న బెజవాడ నేషనల్ ఆర్ట్ థియేటర్ వారు బుచ్చిబాబు గారి “అత్మవంచన” ప్రదర్శించ నిశ్చయించి అందులో బెంగాలీ పిల్ల పాత్రను సావిత్రికిచ్చారు. దాని పర్యవసానం మనకు తెల్పు.

ఈ పరిషత్తుమావేశం జరిగిన మరుసటిమాసంలోనే – మేనెల 12వ తేదీన – గోకులకృష్ణా డిస్ట్రీబ్యూటింగు సంస్థకు చెందిన కృష్ణమూర్తి గారు సావిత్రి ఇంటికి వచ్చి అప్పట్లో తాము తీస్తుండిన సంసారం చిత్రంలో రెండవ నాయిక అయిన కమల పాత్రను సావిత్రికి “అఫర్” చేశారు.

ఇది సావిత్రికి వచ్చిన రెండవ సినిమా ఛాన్స్ అని చెప్పాలి. ఎందుచేతనంటే, అంతకు పూర్వమే – 1949లో – “అగ్నిపరీక్ష” లో వేశ్యపాత్రకు సావిత్రిని మద్రాసు పిలిపించి మేకప్ టెస్టుచెయ్యటమూ, ఎంతగా మేకప్ తో వయసు తీసుకురావటానికి ప్రయత్నించినా సావిత్రి ఆ పాత్రకు చిన్నదనిపించటమూ, చివరకాపాత్రను లక్ష్మీ కాంత నిర్వహించటమూ అయిపోయింది.

1950 మే 17 న బయలుదేరి ఎక్స్ ప్రెస్ లో సావిత్రి మద్రాసు చేరింది. కంట్రాక్టుల మీద సంతకాలయిపోయాయి. సావిత్రి కమల పాత్ర ధరించి పదిహేనురోజులు పనిచేసి ఒక సెట్ పూర్తి చేసింది కూడా. రెండవ సెట్ మీద పని ప్రారంభమయింది. ఒక రోజు షూటింగు జరిగింది. సావిత్రి కమల పాత్రకు పనికి రాదనీ, భయపడుతోందనీ నిర్మాతలు నిశ్చయించారు. కమల పాత్ర పుష్పలతకిచ్చారు. సావిత్రి “సంసారం” లో మరొక చిన్న పాత్ర ధరించింది. ఆమెకు పోర్నన్ లేదు. ఆమె కారులో తిరిగే అమ్మాయిలలో ఒకతెగా మనకు కనబడుతుంది; నాగేశ్వరావును చూసి “నువు హీరో నాగేశ్వరావులా వున్నావే”. అంటుంది . అంతే ఆమె వేషం.

సావిత్రి సినిమాలో అడుగుపెడుతూనే ఈ హాంసపాదు పడటానికి కారణం లేకపోలేదు. “సంసారం” చిత్రం చూసినవారికి కమల పాత్ర గుర్తుకొస్తుంది. కమల పెద్ద హోదాగలది, ధనమూ, దర్పమూకలది, నాగేశ్వరరావు ధరించిన పాత్ర పల్లెటూరు వాడిది. అతను ఆమెను చూసి భయపడి వెనక్కుతగ్గుతూంటే కమల మీదమీదికి వస్తుంది. ఆ పాత్రల పారస్పర్యం అటువంటిది. ఇక నటులస్థితి చూస్తే సావిత్రి దృష్టిలో నాగేశ్వరరావు రాటు తేలిన

నటుడు. తాను కొత్తగా సినిమా రంగంలో ప్రవేశించిన అనుభవంలేని మనిషి; పై పెచ్చు యెన్నడూ పురుషుల పక్కన నృత్యం కూడా చేసినది కాదు. ఒక మగవాడి పక్కన – అందులోనూ నాగేశ్వరరావు పక్కన – నటిస్తూ, మీదిమీదికి పోవటం ఆమెకు ఏ మాత్రమూ సాధ్యంకాలేదు. కమల పాత్రకు సావిత్రి పోషించలేకపోయింది. లోపం యెటువంటిదైనా సావిత్రికి ఈ తొలి అనుభవం. చాలా ఆశాభంగం కలిగించినట్లు కనిపిస్తుంది. ఆమె ఇక మరి ఏ సినిమా అవకాశం కోసమూ యత్నించలేదు. ఉండటం మటుకు మద్రాసులోనే ఉన్నది.

విజయ సంస్థ తరపున కె. వి. రెడ్డి గారు “పాతాళ బైరవి” షూటింగు పూర్తి చేస్తున్న రోజులు. రెడ్డి గారికి “మాజిక్ పాలెస్” సెట్ లో నృత్యం చెయ్యటానికి కొందరు కావలసి వచ్చారు. ఆయన సావిత్రి నృత్యం అది వరకే చూసివుండటం చేత ఆమెను ఒక నృత్యం చెయ్యమన్నారు. ఒప్పుకున్నది.

ఈ కారణంగా ఆమె వాహినీ స్టూడియో ఆవరణలో అడుగుపెట్టటం జరిగింది. ఇదే తన కళాజీవితంలో పెద్ద పరివర్తనకు పునాది అని సావిత్రి విశ్వాసం. ఏమంటే ఈ విధంగానే సావిత్రికి మొట్టమొదటిసారిగా చెప్పుకోదగిన పాత్ర – “పెళ్ళిచేసిచూడు” లో సావిత్రి పాత్ర – లభించింది. చాలా మంది చిత్ర నిర్మాతలు ప్రత్యక్షంగా నటులలో తాము చూడగలిగిన శక్తులనే విశ్వసిస్తారుగాని, వారిలో గుప్తంగా ఉన్న శక్తులను అంచనా కట్టగలవారు అరుదు. అటువంటి నిర్మాతల కళ్ళపడేవరకూ అర్థిస్తుకు మంచి అవకాశం దొరకదు.

“పెళ్ళిచేసిచూడు” లో సావిత్రికి అటువంటి అవకాశం దొరికిందనటానికి రుజువేమిటంటే, “పెళ్ళిచేసిచూడు” పూర్తికాక పూర్వమే సావిత్రికి నాలుగు బుకింగులు – “ప్రియురాలు,” “ఆదర్శం,” “రూపవతి,” “శాంతి” – లభించాయి. వీటిలో “శాంతి,” “పెళ్ళిచేసిచూడు” కన్న ముందుగా రిలీజయిందికూడానూ.

సావిత్రికి ఈ బుకింగులు రావటానికి మరొక కారణం కూడా ఉంది. విజయవారు తమ చిత్రాలతాలూకు “రష్” లను గోప్యంగా వుంచరు, స్టూడియోకు వచ్చిన వారినందరినీ చూడనిస్తారు. సావిత్రి తన పాత్రను బాగా పోషిస్తున్నదన్న మాట పొక్కటానికి ఇదే ముఖ్యకారణం. “విజయవారికి రెండో హీరోయిన్ గా పనికి వచ్చిన అర్థిస్తు మనకెందుకు పనికి రాకపోతుంది?” అన్న ధైర్యం కూడా కొందరు ఆవలంబించి ఉండవచ్చు. ఏమైన “పెళ్ళిచేసిచూడు” లో సావిత్రి సినిమా కళా జీవితం గట్టిగా ఆరంభమయింది. “పెళ్ళిచేసిచూడు” విడుదల అయినాక సహజంగా మరిన్ని బుకింగులు లభించాయి. ఇప్పుడు సావిత్రి ఎగ్రిమెంటు చేసివున్న చిత్రాలు జంపన వారి “మేనరికం”, చమ్రయావారి “సంక్రాంతి” వినోదావారి “దేవదాసు”, పీపుల్స్ వారి “పల్లెటూరు”, ఎ. వి. ఎం. వారి “వదినె”, శోభా పిక్చర్స్ (ఘంటసాల) వారి “స్వీట్ హోం,” హెచ్. ఎం. రెడ్డిగారి “ప్రతిజ్ఞ” విజయవారి “చంద్రహారం”, నవయుగ వారి “జ్యోతి”, భాస్కర్ వారి “బ్రతుకు తెరువు”, ప్రసాద్ ఆర్ట్ వారి తొలి చిత్రం. ఇందులో “పల్లెటూరు”, “సంక్రాంతి”, పూర్తి అయిపోయాయి. ఒక్క జంపనవారి “మేనరికం” తప్ప మిగిలినవన్నీ చురుకుగా సాగుతున్నవే.

సరిఅయిన పాత్రదొరికి, తదితర నటులుకూడా సమర్థులుండి, మంచి కంపెనీ, ప్రతిభగల డైరెక్టరూ వుంటేనే గాని ఎగ్రిమెంటు చెయ్యగూడదన్న పట్టుదల సావిత్రికి లేక పోతే ఆమె ఈపాటికి ఇంకా ఎక్కువ చిత్రాలలో బుక్ అయివుండును. ఏనటి కూడా స్వయంగా రాణించలేదనీ, ఇతర నటుల ప్రభావం కూడా తన మీద ఉంటుందనీ సావిత్రి విశ్వాసం. ఒకనాడు – రెండేళ్ల క్రితం – “సంసారం” లో కమల పాత్రకు పనికి రాదనిపించుకున్న సావిత్రి ఈనాడు నాయికపాత్రలూ, వాంప్ పాత్రలూ, “దేవదాసు”లో పార్వతి లాంటి బరువైనపాత్రలూ నటిస్తున్నదంటే ఆమె ఈ స్వల్ప కాలంలో యెంత నేర్చుకున్నదో మనం ఊహించవచ్చు. ఈ నేర్చుకోవటంలో ఆమెకు అపారమైన విశ్వాసం వుంది. తన పక్కన వుండే నటులు సమర్థులైతే తప్పనిసరిగా తన నటన కూడా పెరిగి తీరుతుందని ఆమె విశ్వాసం. ఈ విశ్వాసం ఆమెకు చాలా లాభించిందనటానికి యెట్టిసందేహమూలేదు. కొందరు పైకి వచ్చిన తారలు తామే చిత్రాన్ని మోసెయ్యగలమని బోర్లపడటం మనం చూస్తూనే ఉన్నాం.

అనేక చిత్రాలలో నటించటంలో ఈమె కొన్ని ఇబ్బందులు పడుతోంది. కొద్దిమంది తప్ప చిత్ర నిర్మాతలు తమ నటులకు కథ చెప్పరు, పాత్రను విడమర్చి చెప్పరు. ఏ రోజు డైలాగ్స్ ఆ రోజు ఇస్తారు. పాత్రను పోషించేభారం నటులకు వదలరు. డైరెక్టరు గట్టివాడైతే ఇదంత బాధ ఉండకపోవచ్చుగాని,

నటించేమనిషికి తూకంగా నటిస్తున్నామన్న సంతృప్తిగాని, ఆత్మవిశ్వాసంగాని ఉండదు. మరొక ఇబ్బంది ఏమంటే అధిక సంఖ్యాకులైన చిత్ర నిర్మాతలు తమ షూటింగు కార్యక్రమాన్ని ముందుగా తెలపరు. అనేక చిత్రాలలో పనిచేసే మనిషి ఒకరి పనితో మరొకరి పని సమన్వయించే అవకాశం వుండదు. అట్లా ముందుగా షూటింగ్ ప్రోగ్రాం ఇవ్వగల కంపెనీలను మూడింటినే సావిత్రి వేళ్ళ మీద లెక్కిస్తుంది.

తెలుగుతారలలో అంజలీదేవి అంటే సావిత్రికి చాలా అభిమానం, ఆమెను తన ఆదర్శంగా కూడా భావించేది. తన నృత్యప్రదర్శనాలలో అంజలీదేవి సినిమా నృత్యాలను అనుకరించేది. ముఖ్యంగా ప్రతిభా వారి “బాలరాజు” లో “తీయని వెన్నెలరేయి” అనే పాటకు అంజలీదేవి చేసిన నృత్యాన్ని సావిత్రి తన ప్రదర్శనాలలో ఆకర్షవంతంగా చేసేది. ఒకవేళ ఆమె చెయ్యకపోతే ప్రేక్షకులు పట్టుబట్టి ఆమె చేత చేయించేవారు. కొన్ని తమిళ చిత్రాలలో అంజలీదేవి వేదాంతం రాఘవయ్యగారి నృత్య దర్శకత్వంకింద చేసిన నృత్యాల గురించి సావిత్రి ఇప్పటికీ ఘనంగా చెబుతుంది.

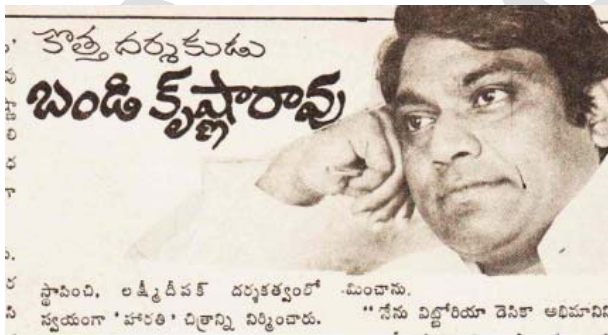
హిందీ నటులలో నర్గీస్, దిలీప్ కుమార్ లను చూస్తే సావిత్రికి యెక్కువ అభిమానం. విజయావారు “పెళ్ళిచేసి చూడు” నూ, రోహిణీ వారు “గృహలక్ష్మీ ” నీ హిందీలో తయారు చేసిన రోజున సావిత్రి హిందీ తారల జాబితాలో చేరిపోతుంది. అప్పుడీమెను గురించి హిందీ తారలు ఏమనుకుంటారో మనం తెలుసుకోవచ్చు.

సావిత్రి ఇంకా చిన్న పిల్ల. కొత్త తారల ఆవశ్యకతజాస్తిగా వున్న సమయంలో ఈమె రంగంలోకి అడుగు పెట్టింది. ఇదే తరుణంలో సినిమారంగ ప్రవేశంచేసిన మరి ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లలు తమకు దొరికిన అవకాశాలను సరిగా వినియోగించుకోలేక పోయినారు; సావిత్రి వినియోగించుకోగలిగింది. వారు తారా పథాన్ని అందుకోలేక పోయారు. ఈమె అందుకున్నది. ఈ కారణం చేత, ఈమె పైకి రావటానికి కేవలం అదృష్టమే తోడ్పడిందనటానికి లేదు. ఈమెలో స్వతహాగావున్న శక్తిసామర్థ్యాలేగాక ఈమె తండ్రి చౌదరిగారి క్రమశిక్షణ కూడా ఈమె అభివృద్ధికి తోడ్పడుతున్నదనటానికి సందేహం లేదు. ఈమెకు మంచి భవితవ్యం వున్నది.

బండి కృష్ణారావు

(విజయచిత్ర – 1980, ఏప్రిల్ సంచిక నుంచి)

త్వరలో విడుదల కానున్న ‘పందేమాతరం’ చిత్రం ద్వారా, ప్రేక్షకులకు పరిచయమవుతున్న మరో కొత్త దర్శకుడు బండి కృష్ణారావు. దర్శకుడిగా ‘పందేమాతరం’ తొలి చిత్రమే అయినా, చిత్రరంగంలోని వివిధ శాఖల్లో ఆయనకు పది సంవత్సరాలకు పైగా అనుభవం వుంది !

బండి కృష్ణారావు స్వస్థలం హైద్రాబాదు. మెట్రిక్యులేషన్ వరకు చదువుకున్నారు. తరచుగా సినిమా పత్రికలకు వ్యాసాలు రాసి పంపించడం, అవి ప్రచురింపబడుతూ వుండడంతో కృష్ణారావులో మొదటి నుంచీ సినిమాల పట్ల

గల ఉత్సాహం ద్విగుణీకృతమైంది. అందువల్లే రోడ్ ట్రాన్స్ పోర్ట్ కార్పొరేషన్ లో తను చేస్తున్న ఉద్యోగానికి ‘గుడ్ బై’ చెప్పి, చిత్ర నిర్మాణ రంగంలోకి దిగారు.

‘69 లో ప్రముఖ నటుడు డా||ప్రభాకరరెడ్డి ప్రోద్బలంతో, మిత్రుల సహకారంతో బి.ఎన్.మూవీస్ సంస్థలో ప్రముఖ పాత్ర వహించి ఒక ప్రక్క ‘పచ్చని సంసారం’ నిర్మాణ వ్యవహారాలను పరిశీలిస్తూ, మరో ప్రక్క దర్శకత్వ శాఖలో సహాయకుడిగా పని చేశారు. ఆ తర్వాత ఆయన

తన మిత్రులైన ఎ.పూర్ణచంద్రరావు (పూర్ణా ఆర్ట్ పిక్చర్స్), ఎమ్. చంద్రశేఖర్ గార్లతో కలిసి పూర్ణా ఆర్ట్ పిక్చర్స్ వారి 'కూతురు-కోడలు' చిత్ర నిర్మాణంలో పాల్గొన్నారు. ఆ చిత్రానికి కూడా దర్శకుడు లక్ష్మీ దీపక్ కు సహాయకుడిగా పనిచేశారు. శ్రీ పూర్ణా మూవీస్ వారి 'శ్రీ' చిత్రానికి కూడా భాగస్వామిగా వ్యవహరించిన తర్వాత కృష్ణారావుకు చిత్ర నిర్మాణం పట్ల ఒక అవగాహన ఏర్పడింది. వివిధ శాఖలలో ఏయే పనులు ఎలా నిర్వహింపబడతాయనీ అర్థమైంది. ఆ అనుభవంతో దేవీ ప్రియదర్శినీ పిక్చర్స్ సంస్థ స్థాపించి, లక్ష్మీ దీపక్ దర్శకత్వంలో స్వయంగా 'హారతి' చిత్రాన్ని నిర్మించారు.

“నేను చిత్ర నిర్మాణ రంగంలో నిలబడడానికి ఎక్కువ ప్రోత్సాహం అందజేసి, నన్ను ముందుకు నడిపించిన వారిలో శ్రీయుతులు డా|| ప్రభాకర రెడ్డి, లక్ష్మీ దీపక్, ఏ. పూర్ణ చంద్రరావు (పూర్ణా ఆర్ట్ పిక్చర్స్) ముఖ్యులు. వారికి నేనెంతైనా కృతజ్ఞుణ్ణి” అంటారు కృష్ణారావు.

ఆయనకు స్వయంగా దర్శకత్వం చేపట్టాలన్న ఆలోచన ఎలా వచ్చింది ?

“నేను ఇన్నాళ్ళూ ఈ రంగంలో వుంటూ, అన్ని శాఖలనూ గమనిస్తున్నా, కొన్ని విధానాలు నాకు చాలా అసంతృప్తికరంగా కనిపించాయి. ముఖ్యంగా చాలామంది ఒకేరకంగా సినిమా గురించి మూస ధోరణిలో ఆలోచించడం, కథలలో సెంటిమెంటు యాంటీ సెంటిమెంటు అని చర్చించుకోవడం. యిన్ని సీన్ల తర్వాత యిన్ని పాటలు వుండాలనుకోవడం. ఒక క్లబ్ పాట వుండాలనడం వంటి పద్ధతులు, ఆ ఆలోచనా విధానాలు నాకు నచ్చలేదు. అంచేత, నా ఆలోచనలకు తగినట్లుగా, నా ధోరణిలో ఒక చిత్రాన్ని నేనే ఎందుకు నిర్మించి, దర్శకత్వం వహించకూడదు ? అన్న ఆలోచన వచ్చింది. వెంటనే 'ప్రియదర్శినీ క్రియేషన్స్' అన్న సంస్థను స్థాపించి 'వందేమాతరం' చిత్ర నిర్మాణానికి ఉపక్రమించాను.”

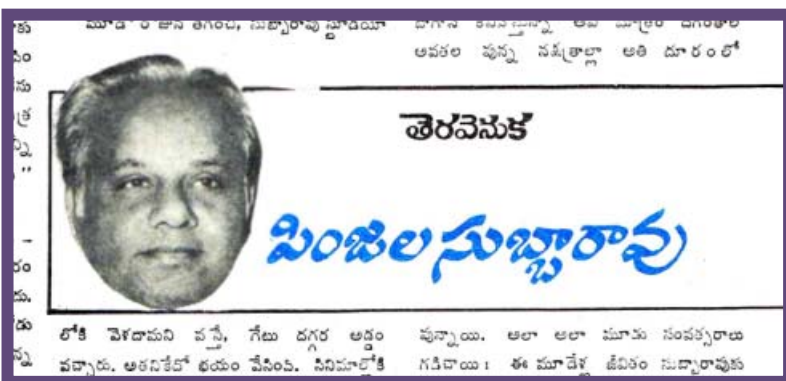
“నేను విట్టోరియా డెసికా అభిమానిని. చిత్రాలలో 'సర్రియలిజం' వుండాలని, ప్రేక్షకుల మేధస్సును పదునుపెట్టే విధంగా చలన చిత్రాలు రూపొందాలనీ ఆశిస్తాను. ముఖ్యంగా సినిమాలు సాంఘిక సమస్యలను చర్చించాలన్నది నా అభిప్రాయం. 'అర్ధరాత్రి అమావాస్యనాడు ఒక స్త్రీ ఒక వూరి పొలిమేర నుండి. ఇంకొక వూరికి సురక్షితంగా చేరుకోగలిగిననాడు మనది నాగరిక దేశం-స్వాతంత్ర్య దేశం' అని మహాత్మా గాంధీగారు ఏనాడో చెప్పారు. కానీ, ఈనాటికీ మన దేశంలో సగటు స్త్రీ పరిస్థితి విషమంగానే వుంది. ముఖ్యంగా వయసులో వున్న స్త్రీకి రక్షణ లేదు. అంచేత ఈ సమస్యను దృష్టిలో పెట్టుకుని, 'వందేమాతరం' చిత్రానికి కథ సమకూర్చి, దర్శకత్వం వహించి, నిర్మించాను. రకరకాల సమస్యలను ఎదుర్కొని కొత్తవారితో ఈ చిత్రాన్ని నిర్మించడం ఒక ఎత్తు. తీసిన తర్వాత సెన్సారు వారు కల్పించిన సమస్యల నుంచి బయటపడడం మరో ఎత్తు. ఏమైనా 'వందేమాతరం' చిత్రం నాకు కొన్ని విలువైన పాఠాలు నేర్పించింది. ఆ అనుభవంతోనే నా చలన చిత్రం జీవితాన్ని కొనసాగిస్తాను!” అన్నారు బండి కృష్ణారావు.

ప్రస్తుతం ఆయన 'పసుపు కుంకుమ' 'చెరసాల' అనే చిత్రాలు నిర్మించడానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నారు..

పింజల సుబ్బారావు

(విజయచిత్ర - 1980, మల్లీ సంచిక నుంచి)

కొందర్ని 'విధి' తమాషాగా అల్లరి చేస్తుంది; తన ఇష్టం వచ్చినట్టు గిరగిరా తిప్పుతుంది; ఆడిస్తుంది; పాడిస్తుంది; ఆ చోద్యాలు చూసి ఆనందంగా నవ్వుకుంటుంది. 'నా పరీక్షల్లో నెగ్గితేనే, ఆ వ్యక్తిని ఒక దారికి చేరుస్తాను' అన్నంతగా వుంటాయి విధి చేసే చేష్టలు.

లేకపోతే పింజల సుబ్బారావు లాంటి నేటి ప్రసిద్ధ చిత్ర నిర్మాత, తొలి రోజుల్లో అన్ని తిప్పలు పడడం ఏమిటి ? అన్ని అవస్థలు అనుభవించడం ఏమిటి ?

“నేను చదువుకున్నది ఏమీ లేదు; వ్యాపారంలో అనుభవం అంతకంటే లేదు. పెట్టుబడి పెట్టడానికి నా దగ్గర డబ్బూ లేదు. కాని నా జీవితమే నాకు ఎన్నో పాఠాలు నేర్పింది; అనుభవాలు రుచి చూపించింది. ‘నా జీవితం’ అనే పుస్తకంలో నేను చదవుకున్న పాఠాలతోనే, ఇవాళ నేను చిత్ర నిర్మాతగా నిలబడ్డాను. అందుకనే నా కృతజ్ఞతలన్నీ నిరంతరం నా జీవితానికే చెప్పుకుంటూ వుంటాను” అన్నారు సుబ్బారావు.

మచిలీపట్నంలో, అప్పటి చిన్న సుబ్బారావు చదువు మీద శ్రద్ధ చూపలేదు. అది తనకి అవసరం అన్న భావనా లేదు; దానిమీద అయిష్టమూ లేదు. తండ్రి గారు చేసే బట్టల వ్యాపారంలో చేదోడు వాదోడుగా వుంటూ, అందులోనే స్థిరపడాలన్న ఉద్దేశం మాత్రం ఉండేది.

సుబ్బారావులో చిన్నప్పట్నుంచీ లోలోపల వీలైనప్పుడల్లా తొంగి చూస్తూ వుండేది ఒక ‘కళ’, అది నటన. నటించాలని, నటుడిగా పేరు తెచ్చుకోవాలనీ ఆ అబ్బాయి ఆశిస్తూ వుండేవాడు. ఆ కోరిక ఫలించేసరికి, అతనికి ఇరవై నాలుగేళ్ళు వచ్చేశాయి. నాటక రంగం మీద అనుభవం సంపాదించాలన్న ఉద్దేశ్యంతో అతను నాటకాలు, సినిమాలు బాగా చూస్తూ వుండేవాడు.

మచిలీపట్నంలోని నాటక సమాజం ‘పసంతపని’ లో జేరి, వాణీబాల, గోవిందరావులతో కలిసి సుబ్బారావు - పల్లెపడుచు, కూలి పిల్ల, నాటకం మొదలైన నాటకాల్లో వేషాలు వేస్తూ వుండేవాడు.

1954 లో ఓ తమాషా జరిగింది. ‘పల్లెపడుచు’ నాటకంలో సుబ్బారావు - రంగయ్య అనే దుష్ట పాత్ర ధరించేవారు. ఒకసారి ప్రదర్శన ముగిసిన తర్వాత, ఒకాయన ఆయన్ని అభినందిస్తూ “చాలా బావుంది. సినిమాల్లో జేరిపోకూడదూ ?” అని ఓ సలహా పారేశాడు. ఆ సలహాకు అదిరిపోయిన సుబ్బారావు - ఆ ఉద్దేశం తనకు తట్టనందుకు తనని నిందించుకుని - ఆ రాత్రి నిద్రపోకుండా ఆలోచించుకుని, వీలైనంత త్వరలో మద్రాసుకు రైలక్కేయడానికి తీర్మానించుకున్నాడు.

ఆలోగా మరి కొంతమంది కూడా సుబ్బారావును ప్రోత్సహించడంతో, ‘55లో మద్రాసు వచ్చాడాయన. కాని ఎవర్ని కలవాలి ? ఎలా కలవాలి ? ఈ ఆలోచనలతోనే రెండు రోజులు గడిచి పోయింది. చేతిలో వున్న డబ్బులు ఖర్చయిపోయేలోగా, ఏ నిర్మాతనో దర్శకుడినో చూసి, తన కోరిక వెల్లడించి, వీలైతే, వెంటనే ఓ పాత్ర ధరించేయాలి !...

మూడో రోజున తెగించి, సుబ్బారావు స్టూడియో లోకి వెళదామని వస్తే, గేటు దగ్గర అడ్డం వచ్చారు. అతనికేదో భయం వేసింది. సినిమాల్లోకి రావాలనుకున్న వాడికి ఇలా అడ్డాలు తగుల్తుంటే, ఎలా రాగలుగుతాడు ? లాభం లేదని ఆ రాత్రికే, తిరిగి తన వూరు వెళ్ళిపోయాడు.

మరో సంవత్సరం అలా గడిచిన తర్వాత, లోపల రగుల్తున్న ‘పిపాసాగ్ని’ కి తట్టుకోలేక, మళ్ళీ వచ్చి నాలుగైదు రోజులుండి పారిపోయాడు.

ఎవరైనా వున్నవూళ్ళ నుంచి మద్రాసు పారిపోయిస్తూ వుంటారు. తను మాత్రం రెండుసార్లు తన వూరికే పారిపోయిచ్చాడు. తనకేమిటో భయంగా వుంది. తనలాంటి వాళ్ళూ, తనని మించిన వాళ్ళూ అక్కడ కనిపిస్తున్నారు. ఎలా ప్రవేశించాలో మార్గం తెలియడం లేదు. ఎవరైనా అడుగుదాం అంటే, ఏమంటారో అని భయం! తన ఉద్దేశం చెప్పాలంటే భయం! ఊళ్ళో తిరగాలంటే భయం. ఈ భయాలతో తను సతమతమై పోతున్నాడు.

ఒక రాత్రి సుబ్బారావు దీర్ఘంగా ఆలోచించి, ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికొచ్చి - ‘ఏమైనా సరే ఈ సారి తిరిగి రాకూడదు!’ అని తీర్మానించుకుని, ‘దైర్యే సాహసే లక్ష్మి’ అనుకుని మర్నాడు మద్రాసు బండెక్కాడు. అది ‘57లో, ఏమైతే అదే ఆవుతుందని, ప్రయత్నాలు చెయ్యడం మొదలు పెట్టడంతో, అప్పుడూ అప్పుడూ వేషాలు వచ్చాయి. సారంగధర, భూలోకరంభ, తెనాలి రామకృష్ణ మొదలైన చిత్రాల్లో సుబ్బారావు చిన్న చిన్న పాత్రలో కనిపించాడు.

ఐతే జీవితం చాలా గడ్డుగా వుంది. రోజు గడవడానికి సంవత్సరం పడుతోంది. తను తెచ్చుకున్న, తెప్పించుకుంటున్న డబ్బు ఐపోతోంది. తన ప్రయత్నాలు సరిగా ఫలించడం లేదు. ఆశలు బాగానే కనిపిస్తున్నా అవి మాత్రం దిగంతాల అవతల ఉన్న నక్షత్రాల్లా అతి దూరంలో వున్నాయి. అలా అలా మూడు సంవత్సరాలు గడిచాయి. ఈ మూడేళ్ళ జీవితం సుబ్బారావుకు ముప్పై ఏళ్ళ పాఠాలు చెప్పింది. తిండి లేనప్పుడు, నీళ్ళు తాగి పడుకోమంది; వేషం ఇవ్వలేకపోయిన నిర్మాతని చూసినప్పుడు, క్రుంగి పోవద్దంది. నడవలేక తిరగలేక అలిసిపోయినప్పుడు, డీలా పడిపోయి నిస్సారం అయిపోకూడదంది.

ఈ వేషాల కోసం ఇహ అవస్థలు పడలేక సుబ్బారావు ప్రొడక్షన్ లైన్ లో కాలు పెట్టాడు. యన్.యస్.మూర్తి, యమ్.యస్.నాయక్ లు ‘రామాంజనేయ యుద్ధం’ తీస్తున్నారు. ఆ చిత్రానికీ ‘సతీసుకన్య’ చిత్రానికీ సుబ్బారావు నిర్మాణ శాఖలో పని చేసి అనుభవం సంపాదించాడు. అంతకు

ముందు అతనికి ఆ అనుభవం లేక పోయినా, చేరి పని చెయ్యడంతో - చాలా విషయాలు తెలిశాయి. తనకు తానే చాలా వ్యవహారాలు తెలుసుకుని, అనుభవజ్ఞుడిలాగా పని చేసుకుంటూ పోయేవాడు.

ఐతే, అప్పటికీ విధి సుబ్బారావును ఒక చోట శాశ్వతంగా కుదర్చలేదు. ఇంకా ఆట ఆడించాలనుకుంది; ఇంకా పరీక్షించాలనుకుంది. ఆ చిత్రాలు పూర్తయిపోయిన తర్వాత మరో సంవత్సరం పాటు సుబ్బారావు మళ్ళీ ఖాళీ !

ఈ సంవత్సరంలో ఆయన పడని కష్టం అంటూ లేదు. ఏం చెయ్యాలి ? ఎలా బతకాలి ? మళ్ళీ వెనక్కి వెళ్ళి అక్కడ చేసేదేమీ లేదు. ఇక్కడే వుండి ఏదైనా చెయ్యాలంటే, ఎందులోనూ అవకాశాలు రావడం లేదు. రోజులు తిండికీ, నిద్రకీ కరువై పోతున్నాయి.

ఈ పరిస్థితిలో కొట్టుకు పోతూ వుండగా, చిన్న 'తెప్ప' లాంటిది దొరికింది. పాత ఫిల్ము కొని, అమ్మితే లాభం వస్తుందని చూశాడు. తనకు ఒక కంపెనీ నుంచి, రావాల్సిన ముప్పై రూపాయల కోసం తిరిగి, ఆ డబ్బు పెట్టుబడి పెట్టి, పాత ఫిల్ము కొని, తెల్లారే సరికే కాస్త లాభానికి అమ్మాడు. ఆ డబ్బుతో మళ్ళీ కొంత కొని; మళ్ళీ అమ్మాడు. ఆ వ్యాపారం బాగానే కనిపించింది; ప్రోత్సాహకరంగా వుంది. అంతే; ఆ వ్యాపారంలో తొందరగా చెయ్యి తిరిగింది; రాణించారు; లాభాలు సంపాదించారు. అటు తర్వాత, ఆయనకు నటించాలన్న తాపత్రయం తగ్గిపోయింది. సినిమాలోనే వుంటూ, వ్యాపారం చేసుకోవచ్చున్న నమ్మకం గట్టిగా కుదిరింది.

నిదానంగా ఒక తమిళ చిత్రాన్ని కొని, 'రాజ ద్రోహి' పేరిట డబ్ చేసి, విడుదల చేశారు. అది తొలి యత్నం. అయితే, ఈ లోగా, మరికొన్ని వ్యాపార రహస్యాలు తెలిసి, పాత చిత్రాలు కొనడం, అమ్మడం వంటివి కూడా చేస్తూ వచ్చారు.

'రాజద్రోహి' తర్వాత, స్ట్రైట్ చిత్రం తియ్యాలని, 'నానళ్' అన్న తమిళ చిత్రం కొని, 'హంతకులొస్తున్నారు జాగ్రత్త' అన్న పేరిట చిత్రంగా తీశారు.

ఆ రెండు చిత్రాలూ సుబ్బారావుకు లాభాలు తెచ్చి పెట్టకపోయినా, తాను కొన్న పాత చిత్రాల మీద కొద్దో గొప్పో వస్తున్న లాభాలతో నిరాశపడకుండా మళ్ళీ మరో చిత్రం తీశారు 'రణభేరి'.

"తొలినుంచీ నాకు నా వ్యాపారంలో భాగ స్వాములు అంటూ లేరు. నేనొక్కడినే, అప్పట్నుంచీ సొంతంగానే చిత్రాలు తీస్తున్నాను." అని చెప్పారు సుబ్బారావు.

'రణభేరి' తర్వాత పేదరాశి పెద్దమ్మ కథ, లక్ష్మీ కటాక్షం (యన్.టి.రామారావుతో) విక్రమార్క విజయం, సుగుణ సుందరి కథ, రాడీలకు రాడీలు, పిల్లా పిడుగా, రాణీ అవుర్ జానీ (హిందీ) మాయా మచ్చీంద్ర (యన్.టి.ఆర్ తో) సీతా కళ్యాణం (బాపు దర్శకత్వంలో వచ్చిన ఈ చిత్రం విశేషమైన ప్రశంసలు పొందిన చిత్రం) సీతారామ వనవాసం, అడవిమనుషులు, లక్ష్మీ పూజ మొదలైన చిత్రాలు తీశారు. ఇటీవలే 'మహాశక్తి' విడుదల చేశారు. 'త్రిలోక సుందరి' విడుదలకు సిద్ధంగా వుంది. 'రాహువు-కేతువు' (సాంఘిక చిత్రం) పూర్తయి పోయింది.

అర్థికంగా ఎలాంటి ఫలితం ఇచ్చినా సరే, చిత్రం మీద చిత్రం తియ్యడం అన్నది అరుదైన విషయం. ఆ అరుదైన విషయాన్ని సాధిస్తున్నారు గనుకనే, పింజల సుబ్బారావు దక్షత గల నిర్మాతగా నిలబడ్డారు; ప్రముఖ నిర్మాతగా పరిగణింప బడుతున్నారు.

"ఇన్ని చిత్రాలు తీశాను. ఏదీ కక్కూర్తి గానో, ఏదో రకంగానో తియ్యలేదు. ఆయా దర్శకుల మాట మేరకు, వారు కోరిన సదుపాయాలు సమకూరుస్తూ అన్ని చిత్రాలూ శ్రద్ధతోనే తీశాను. అయితే, నన్ను బాధించే విషయం ఏమిటంటే. ఏ చిత్రం కూడా వంద రోజులు, నడవలేదనే ! అదే నా దురదృష్టం" అంటారాయన.

"ఇన్ని సినిమాలు ఇలా వరసగా, తియ్యగలుగుతున్నానంటే, అదంతా నా ఘనత అని నేను అనుకోను. కేవలం నేను పరిశ్రమలో సంపాదించుకున్న మంచితనమే నా చేత ఇలా వరసగా చిత్రాలు తీయిస్తోందనుకుంటాను."

ఐతే ఆయన తీసిన చిత్రాలన్నీ పి.యన్.ఆర్. పిక్చర్స్ పేరు మీదనే రాలేదు. కొన్ని తన పేరు మీద తీస్తే మరికొన్నింటిని ఆయన తన పిల్లల పేర్ల మీద పి.యన్.ఆర్, ఆనంద లక్ష్మి, బాలాజీ అని తీశారు; తీస్తున్నారు.

పింజల సుబ్బారావు గారికి డిస్ట్రిబ్యూషన్ శాఖలో కూడా అనుభవం వుంది. పి.యన్.ఆర్ పిక్చర్స్ పేరిట హైద్రాబాద్ లో డిస్ట్రిబ్యూషన్ సంస్థ నడుస్తున్నది. కొంతకాలం కళ్యాణి పిక్చర్స్ లో భాగస్వామిగా కూడా వుండేవారు.

సినిమాల్లో అవకాశాలు ఎలా 'అదృష్టం' మీద కూడా ఆధారపడి వుంటాయో.. సినిమాల విజయం కూడా అదృష్టం మీదనే ఆధారపడి వుంటుందని సుబ్బారావు గట్టిగా నమ్ముతారు. "అందుకనే, ఎన్ని చిత్రాలు ఎంతటి భారీ తారాగణంతో వస్తున్నా కొన్ని విజయవంతం కావడం; కొన్ని కాకపోవడం" అంటారాయన.

విధి చేతిలో మనిషి మరణొమ్మ. అది తిప్పినట్టుగానే మనిషి తిరుగుతాడు. విధి సుబ్బారావునూ అలాగే తిప్పి తిప్పి, చివరికి ఒక ప్రముఖ నిర్మాతగా నిలబెట్టింది. త్వరలోనే 'వంద రోజుల' చిత్రాన్ని తీయిస్తుంది. ఆ పట్టుదలా, దీక్షా సుబ్బారావులో వున్నాయి గనక, ఆ రెండూ కలిసి విధినే తమ చేతుల్లో తిప్పుకుంటాయి. అందుకు సందేహం లేదు !

*** ఎనాటిద్ ఈ అనుబంధం - చక్రపాణి గురించి నాగిరెడ్డి (విజయచిత్ర - 1994, అక్టోబర్ సంచిక నుంచి)

పి.పుల్లయ్య గారి దర్శకత్వంలో 'ధర్మపత్ని' చిత్రాన్ని నిర్మిస్తున్న రోజులవి. ఆ చిత్రానికి సంభాషణలు రాయడానికి ఒక రచయితను పిలిపించారు.

ఐతే, ఆ రచయిత రాసిన సంభాషణలు దర్శకుడికి అంత సంతృప్తికరంగా అనిపించక 'చందమామ' రామారావు గారు తెనాలి నుంచి చక్రపాణి గారిని రప్పించారు మళ్ళీ సంభాషణలు రాయించడానికి.

'ధర్మపత్ని' చిత్రానికి చక్రపాణి గారు రాసిన సంభాషణలు సంతృప్తికరంగా వుండడంతో వాహినీ వారి 'స్వర్ణసీమ' చిత్రానికి కూడా ఆయన చేతనే సంభాషణలు రాయించడం జరిగింది. అప్పటి నుంచి అంటే 1943 నుంచీ మా సంస్థకీ చక్రపాణి గారికీ అలా అనుబంధం ఏర్పడింది.

చక్రపాణి గారి అసలు పేరు ఎ.వి.సుబ్బారావు. ఆయనకి తెలుగు, తమిళం, హిందీ, బెంగాలీ భాషలు క్షుణ్ణంగా తెలుసు.

అసలు ఆయన బెంగాలీ భాష నేర్చుకోవడమే చాలా చిత్రంగా జరిగింది. అదెలాగంటే, ఆయన టి.బి. చికిత్స నిమిత్తం మదనపల్లి లోని 'ఆరోగ్యవరం' హాస్పిటల్ లో చేరారు. అక్కడ ఆయన పక్క బెడ్ లోని పేషెంట్ ఒక బెంగాలీ వ్యక్తి. చికిత్స నిమిత్తం మూడు మాసాల పాటు ఆ ఆస్పత్రిలో వున్న చక్రపాణి గారు ఆ వ్యక్తితో పరిచయం పెంచుకుని. ఆయన వద్దే బెంగాలీ భాష మాట్లాడడం, రాయడం, చదవడం నేర్చుకున్నారు. ఆ తర్వాత సుప్రసిద్ధ బెంగాలీ రచయిత శరత్ చంద్ర చట్టర్జీ గారి నవలలను తెలుగు భాషలోకి అనువదించే స్థాయికి చేరుకున్నారు. ఏదైనా నేర్చుకోవాలనే తపన వుంటే చాలు. ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనైనా ఎలాంటి వారైనా నేర్చుకోగలరు అనడానికి చక్రపాణి గారు ఒక నిదర్శనం. ఆయనలో గల ఈ సామర్థ్యమే ఆయనపై నాకు అపరిమితమైన అభిమానం కలగడానికి దోహదం చేసింది.

ఒక సారి ఆయన తాను అనువదించిన నవలల మొదటి సంపుటి పూర్తయిన సందర్భంగా, రెండవ సంపుటిని విడుదల చేసే ఉద్దేశ్యంతో నా వద్దకు వచ్చారు. బి.ఎన్.కె. ప్రెస్ ఆరంభించిన కొత్తలో 'యువ పబ్లికేషన్స్' ద్వారా తన పుస్తకాలను విడుదల చేయమని ఆయన నన్ను కోరారు. ఆ సమయంలోనే మా స్నేహం మరింత బలపడింది.

ఇటు స్టూడియో అటు పబ్లికేషన్ కి సంబంధించిన పనులతో సతమతమవుతున్న చక్రపాణి గార్ని మద్రాసులోనే కాపురం పెట్టమని సలహా ఇచ్చాను. ఆయన, తల్లి లేని తన ఇద్దరు కొడుకులతోనూ మద్రాసుకు మకాం మార్చారు. పెద్ద కొడుకు తిరుపతి రావు (మేము ముద్దుగా అతణ్ణి 'తిరు' అని పిలిచేవాళ్ళం). రెండవ కొడుకు సుధాకర్. (ప్రస్తుతం హైద్రాబాదులో వున్నాడు) వాళ్ళిద్దరినీ చదువు నిమిత్తం రాయపేటలోని 'చిల్డ్రన్ గార్డన్ స్కూలు'లో చేర్చాము. తమ స్కూల్లో పిల్లలకి సీటు ఇచ్చిన ఆ స్కూలు నిర్వాహకులు, శర్మగారు అక్కడ హాస్టల్ వసతి లేదన్నారు.

ఈ విషయాన్ని నా భార్యకి చెప్పి, 'తల్లిలేని ఈ ఇద్దరు పిల్లలకీ నువ్వే తల్లిగా ఉండాలి' అన్నాను.

అందుకు ఆమె మారు మాట చెప్పకుండా తన సమ్మతిని తెలియజేసింది. అప్పటి నుంచీ ఆ ఇద్దరు పిల్లలూ మాతో పాటే వుండేవారు. మా పిల్లల్లో పాటు వాళ్ళూ నా భార్యని 'అమ్మా' అని పిలిచేవారు.

వారికేదన్నా అవసరమొచ్చి చక్రపాణి గారిని అడిగితే, 'వెళ్ళి అమ్మనడగండి' అని పంపేసేవారు ఆయన.

ఆయనకు నా చిన్న కొడుకు బాబ్బీ (నిర్మాత బి.వెంకట్రామరెడ్డి), నా కుమార్తె శారద అంటే చాలా అభిమానం. పిల్లల మధ్య ఆయనా ఒక చిన్నపిల్లవాడిలా ప్రవర్తించే వారు. అలా క్రమక్రమంగా ఆయన మా కుటుంబ సభ్యులలో ఒకరయ్యారు.

ఆయన మా ఇంటి మేడ మీద ఓ గదిలో వుండేవారు. నాగిరెడ్డి - చక్రపాణి అంటే ఇద్దరూ అన్నదమ్ములేమోనని అందరూ అనుకునే స్థాయికి మా ఇద్దరి మధ్య స్నేహం వర్ధిల్లింది. ఆయన పిల్లలూ, మా పిల్లలూ ఒకే చోట పడుకోవడం వల్ల ఇంట్లో స్థలం చాలక నేను వరండాలో పడుకోవలసి వచ్చేది.

పనిమీద బయటికెళ్ళి - రాత్రి ఎనిమిది గంటల లోపు నేను ఇంటికి తిరిగి రాకపోయే సరికి చక్రపాణి గారు విలవిల లాడిపోయేవారు. వచ్చిన తర్వాత వెంటనే ఆలస్యానికి తగిన కారణం ఆయనకి చెప్పి తీరాల్సిందే. లేకపోతే వూరుకునే వారు కాదు. అలా నన్ను కంటికి రెప్పలా కాపాడేవారు. నా గురించి ఎవరైనా (అది మా పిల్లలే అయినా సరే!) పొరబాటుగా మాట్లాడితే సహించేవారు కాదు ఐతే, తను మాత్రం నన్ను అప్పుడప్పుడు మందలించేవారు. ఆ మందలింపు కూడా ఒక గురువు తన ప్రియ శిష్యుణ్ణి మందలించే తీరులో వుండేది.

ఈ స్నేహమే దినాదినాభివృద్ధి చెంది కాలక్రమేణా భాగస్వామ్యానికి వునాది వేసింది. నేను స్టూడియో ప్రారంభిద్దామని 'ప్లాన్' చేసినప్పుడు అందులో తనూ ఒక భాగం పంచుకున్నాడు. ఆ విధంగా 'విజయా ప్రొడక్షన్స్' ను స్థాపించి, సంస్థ తొలిచిత్రంగా 'షావుకారు' ని నిర్మించాం. ఆ చిత్రానికి కథ రాసింది చక్రపాణి గారే! ఆ చిత్రం టైటిల్స్ లో మొదటి సారిగా 'నాగిరెడ్డి - చక్రపాణి' అని చూపించాం. అప్పుడు ప్రారంభమైన ఆ జంట పేర్లు ఆయన బ్రతికి వున్నంత కాలమూ మా చిత్రాలన్నింటిలోనూ 'టైటిల్స్' లో కనిపించింది.

కథ.. సంభాషణలు.. దర్శకత్వం.. ఇలా మా చిత్రాల నిర్మాణ బాధ్యతంతా ఆయనే వహించేవారు.

చిత్రం పంపిణీ బాధ్యత మాత్రం నేను నిర్వహించేవాడిని. అతని పనిలో నేను గాని, నా పనిలో అతను గాని ఎన్నడూ జోక్యం కలిగించుకునే వారం కాదు.

పని విషయంలో మాత్రం ఆయన చాలా కఠినంగా వ్యవహరించేవారు.

ఉదాహరణకి, 'మిస్సమ్మ' చిత్రం తొలి షెడ్యూలులో భానుమతి నటించారు. రెండవ షెడ్యూలు చిత్రీకరణ ప్రారంభానికి ముందు, కథ ప్రకారం భానుమతి క్రైస్తవ కుటుంబానికి చెందిన అమ్మాయి. ఎన్.టి.రామారావు హిందువు. ఉద్యోగం కోసం ఇద్దరూ భార్యా భర్తలుగా నాటకం అడే దృశ్యాలు చిత్రీకరించాల్సిన సమయంలో - భానుమతికీ, చక్రపాణి గారికీ ఏదో విషయంలో అభిప్రాయ భేదాలు వచ్చాయి.

వెంటనే చక్రపాణి గారు భానుమతిని పిల్చి, అంతవరకూ 'షూట్' చేసిన 'నెగెటివ్' ని ఆమె కళ్ళ ముందే కాలేసి ఆమెకు ఇవ్వాలన్న పారితోషికం అణాపైసల్లో సహా లెక్కగట్టి ఇచ్చి పంపేశారు.

ఆ తర్వాత, అంతవరకూ చిన్న చిన్న పాత్రలు పోషిస్తున్న సావిత్రిని కథానాయికగా ఎన్నుకుని 'మిస్సమ్మ' చిత్రాన్ని పూర్తి చేశారు. అలాంటి గుండె ధైర్యం వున్న వ్యక్తి ఆయన.

అలాగే, 'రామ్ జెర్ శ్యామ్' (తెలుగులో రాముడు - భీముడు) హిందీ చిత్రంలో కథానాయిక పాత్రకి అప్పట్లో 'నెంబర్ వన్' స్థానంలో వున్న 'హీరోయిన్' ని ఎన్నుకున్నారు. ఐతే, చిత్రీకరణ సమయంలో ఆమెతో మా యూనిట్ కి విభేదాలు వచ్చి అప్పట్లో అది తీవ్రమైన సంచలనాన్ని సృష్టించింది. ఫలితంగా ఆ చిత్రంలో వహీదా రెహమాన్ కథానాయికగా నటించాల్సి వచ్చింది. ఆనాడు ఎదురైన సమస్యను నేను ధైర్యంగా ఎదుర్కొని విజయం

సాధించడానికి అనంత నారాయణన్, అడ్వోకేట్ ఎన్.సి.రాఘవాచారి, ఎ.ఎల్.శ్రీనివాసన్ మొదలైన వారు ఎంతో సహకరించారు. ఐతే, అన్నింటినీ మించి నాకు అండదండగా నిల్చి ధైర్యాన్ని నూరి పోసింది చక్రపాణి గారే! ఇలా చెప్పుకుంటూ పోతే ఎన్నో సంఘటనలున్నాయ్!.

ఈనాడు పన్నెండు భాషల్లో ప్రచురించబడుతున్న 'చందమామ' పేరు ప్రఖ్యాతులు అందరికీ తెలిసినవే! ఆరేళ్ళ పిల్లల దగ్గర్నుండీ ఎనభైయ్యేళ్ళ వృద్ధుల వరకూ 'పెద్దలు చదివే పిల్లల పత్రిక' గా కొనియాడబడుతున్న ఆ పత్రిక పేరు ప్రఖ్యాతులకు మూలపురుషుడు చక్రపాణి గారే!

ప్రతి కథకీ ఒక ప్రయోజనం వుండాలి. పరితలు తమతమ వ్యక్తిత్వాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి దోహదం చేసేలా వుండాలి. మనో వికాసంతో పాటూ విజ్ఞానాన్ని పెంపొందించే విధంగా వుండాలి అనేవారు. ఆ సిద్ధాంతంతోనే నేటి యువతరానికి మన సంప్రదాయాల్ని, పురాణేతి హాసాల్ని తెలియజెప్పాలనే ఉద్దేశంతో రామాయణం, భారతం, భాగవత కథల్ని పాత్రల్ని అందమైన బొమ్మలతో ప్రచురించేవారు. నూట నాలుగు డిగ్రీల జ్వరంతో బాధపడుతున్నా సరే, చక్రపాణి గారి ఆమోదం లేనిదే 'చందమామ' లో ఒక్క వాక్యం కూడా ప్రచురించబడేది కాదు. ఆ పత్రికతో ఆయనకున్న అనుబంధం అలాంటిది.

పేరుకు పిల్లల పత్రికే అయినా. అందులో పెద్దవాళ్ళకి కూడా ఉపదేశాలు వుండాలి. అయితే, ఆ ఉపదేశాలు ఏ 'ఇజా'నికీ లోబడి వుండకూడదు అనేది ఆయన సిద్ధాంతం. ఇతరులు రాసి పంపిన కథల్ని కూడా దిద్ది తిరగరాయమనే వారు ఆయన. ఒక్కోసారి ఆయనే రాసేవారు కూడా!

చిత్ర నిర్మాణంలోనూ, పత్రికా నిర్వహణలోనూ ఆయన చేసిన సేవలు అమూల్యం.

ఉదయం పూట స్టూడియో వ్యవహారాలు, మధ్యాహ్నం రెండు గంటలసేపు పత్రికా నిర్వహణ కార్యక్రమాలు, ఆ తర్వాత రాత్రి ఏడుగంటల వరకూ స్టూడియో... ఆ పైన మళ్ళీ పత్రికాఫీసులో పని.. ఇది చక్రపాణి గారి తీరికలేని దినచర్య.

ఆయన విజయాలకి ముఖ్యకారణం - ఆయనకున్న లౌకిక జ్ఞానం. చిత్ర నిర్మాణంలో ఆయనొక ప్రేక్షకుడు. 'చందమామ' ప్రచురణలో ఆయన ఒక పాఠకుడు.

చిన్నపిల్లలకు ఏవి నచ్చుతాయి? ఏవి నచ్చవు? - అనేవి చక్కగా విశ్లేషించగలడాయన. అలాగే చిత్రాల విషయంలో కూడా ప్రేక్షకులకు ఏది నచ్చుతుంది? ఏది నచ్చదు? - అనేది చక్కగా పరిశీలించి చెప్పగలగడం ఆయన ప్రత్యేకత.

ఇంతటి వివేచనా శక్తి, దూరదృష్టిగల మేము నిర్మించిన చిత్రాల్లో ఘోర పరాజయం పొందిన చిత్రం 'చంద్రహారం'.

'పాతాళ బైరవి' అఖండ విజయం సాధించిన తర్వాత ఆ ఉత్సాహంతో దాన్ని మించిన మరో అద్భుతమైన చిత్రాన్ని నిర్మించాలనే ఉద్దేశంతో నిర్మించిన చిత్రం 'చంద్రహారం.' ఎన్.టి.రామారావు, ఎన్.వి.రంగారావు, శ్రీరంజని, సావిత్రి వంటి భారీ తారాగణంతో నిర్మించిన ఈ చిత్రం తప్పకుండా విజయం సాధిస్తుందని అనుకున్నాము. దానికి తగ్గట్టే భారీ ఎత్తున 'పబ్లిసిటీ' చేశాం. ఆంధ్రదేశమంతటా చిత్రం విడుదలైంది.

నెల్లూరులో మా మావగారి థియేటర్ 'శేవ్ మహల్' లో విడుదలైంది. 'చంద్రహారం' చిత్రానికి భారీ ఎత్తున ఆదరణ లభిస్తుందనే ఆశతో నేను, చక్రపాణి సాయంత్రం ఆటకీ థియేటర్ కి వెళ్ళాం. చిత్రం ప్రారంభమైంది. విరామ సమయంలో మమ్మల్ని చిత్ర నిర్మాతలుగా గుర్తుపట్టిన కొందరు విద్యార్థులు 'విరామం తర్వాతైనా చిత్రంలో కథ వుంటుందా ! హీరో ఇకనైనా నిద్రలేస్తాడా?' అని అడిగారు. దాంతో, అంతవరకూ ఆ చిత్రం పట్ల మాకున్న నమ్మకం కాస్తా గాల్లో కలిసిపోయింది.

మా మావగారింటికి కూడా వెళ్ళకుండా థియేటర్ నుండి నేరుగా కారులో మద్రాసుకి బయల్దేరాం. నెల్లూరు నుంచి మద్రాసులో టి.నగర్ లోని మా ఇంటికొచ్చే వరకూ మేమిద్దరం ఒక్క మాట మాట్లాడితే ఒట్టు.

ఇల్లు చేరాక, కారు దిగుతూ 'గంట ఎంతైంది?' అని అడిగాను చక్రపాణి గారిని.

'రెండున్నర' అన్నారు ఆయన.

అలాగే వెళ్ళి పడుకొని మర్నాడు ఉదయం లేచి ఆ చిత్రం గురించి తీవ్రంగా ఆలోచించడం మొదలుపెట్టాం.

'చంద్రహారం' సినిమా పూర్తయిన తర్వాత మద్రాసులో 'ప్రాజెక్షన్' వేస్తే, చూసిన వాళ్లంతా 'చిత్రం సూపర్ హిట్' అన్నారే! మరి ఎందుకింత ఘోరంగా పరాజయం పొందింది? - అని విశ్లేషించుకున్నాం. చిత్రం గురించి. అందులోని లోటుపాట్లు గురించి ప్రేక్షకుల దృష్టితో ఆలోచించాం, ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాం. ఆ నిర్ణయాన్ని, మా తదుపరి చిత్రాల నిర్మాణంలో అమలు జరిపాము. ఫలితంగా ఎన్నో విజయాలు చవిచూశాం.

చక్రపాణి గారు ఒక కథని, చిత్ర కథగా తయారు చేసి, దాన్ని మా పిల్లలకి చదవడానికి ఇచ్చేవారు. పిల్లల అభిప్రాయాల్ని ఆయన తప్పని సరిగా వినేవారు. వాటిలో ఆచరణ యోగ్యమని అనిపించిన వాటిని చిత్రంలో ఉపయోగించేవారు. వయోభేదం పాటించకుండా అందరి అభిప్రాయాలనూ ఆయన గౌరవించేవారు. చిత్రంలో సంభాషణలు పాత్ర పరంగా నిర్దుష్టంగా, టూకీగా వుండాలనే వారాయన. ఇలా ప్రతి విషయాన్నీ నిశితంగా పరిశీలించేవారు.

ఆంధ్ర దేశంలో ప్రభలమైన కులాలు రెండు - ఒకటి రెడ్డి, రెండు కమ్మ మాలాగే (నేను రెడ్డి కుటుంబానికి చెందిన వాడ్ని, చక్రపాణి కమ్మ కుటుంబానికి చెందిన వారు) ఈ రెండు కులాల మధ్య సఖ్యత ఏర్పడాలన్న సదుద్దేశంతో చక్రపాణి గారు ఎన్.టి.రామారావు, అక్కినేని నాగేశ్వరరావులను రెడ్డి-కమ్మ కులాలకు ప్రతినిధులుగా రెండు పాత్రలు సృష్టించి, వారితో 'కాలం మారింది - మనుషులే మారాలి' అనే చిత్ర నిర్మాణానికి సన్నాహాలు చేశారు. ఐతే, ఆ చిత్ర నిర్మాణం ప్రారంభం కాకముందే చక్రపాణి గారు అకాల మృత్యువు వాతబడ్డారు. ఆయన లేకుండా చిత్రాన్ని నిర్మించే ధైర్యం నా మనసుకి రాలేదు.

మా స్నేహాన్ని విడదీయగల శక్తి ఆ మృత్యువుకి మాత్రమే వుంది. ఆయన భౌతికంగా నానుంచి వేరైనది మా 'విజయా హాస్పిటల్' లోనే! చక్రపాణి గారి కుటుంబ సభ్యులు (కీ.శే.తిరుపతి రావు కుటుంబం) మా కుటుంబంతో కలిసిమెలసి వుండడం. ఆయన నాతో సన్నిహితంగా మెలిగినంత సంతృప్తిని కలుగజేస్తోంది.

ఈనాడు నా గురించి ప్రజలకు ఈ మాత్రమైనా తెలిసి వుండడానికి కారణం చక్రపాణి గారే! నాకు మంచి మిత్రుడుగా, సోదరుడుగా, మార్గదర్శిగా, గురువుగా వుండి చిరస్మరణీయుడయ్యారు చక్రపాణి గారు.

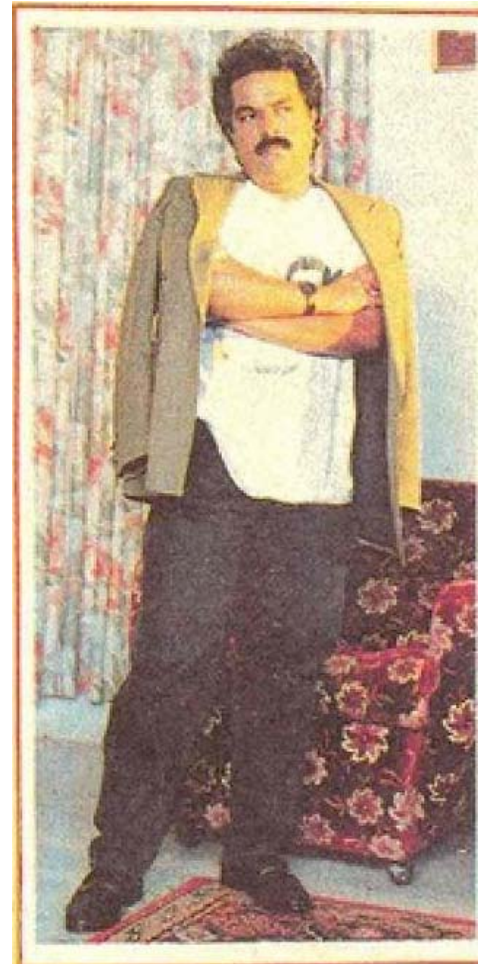

వర్ణమాన దర్శకుడు - భరత్

(విజయచిత్ర - 1994, అక్టోబర్ సంచిక నుంచి)

భరత్ స్వగ్రామం గుడివాడ దగ్గరి బేతవరం. ఆయన తండ్రి పారేపల్లి సుబ్బారావుగారు ప్రఖ్యాత రంగస్థల నటులు, సుప్రసిద్ధ నటులు అక్కినేని నాగేశ్వరరావు గారితో కలిసి అప్పట్లో నాటకాలు వేసేవారు. అక్కినేని గారితో ఏర్పడిన పరిచయంతో హైదరాబాద్ వచ్చి అన్నపూర్ణా స్టూడియోస్ లో దాదాపు ఒకటిన్నర సంవత్సరం పనిచేసి చిత్ర నిర్మాణానికి సంబంధించిన అంశాలన్నీ క్షుణ్ణంగా తెలుసుకున్నారు. తర్వాత నాగేశ్వరరావుగారే భరత్ని దాసరినారాయణరావుగారి దగ్గర దర్శకత్వ శాఖలో చేర్పించారు. 'శివరంజని' చిత్రం నుంచి 'రొటేషన్ చక్రవర్తి' వరకూ 35 చిత్రాల వరకు దాసరినారాయణరావు గారి వద్ద దర్శకత్వ శాఖలో పనిచేశారు. ఆ అనుభవంతో "ముప్ప", "ప్రేమిస్తే పెళ్ళవుతుందా" అనే టీ.వీ. ధారావాహికలకు దర్శకత్వం వహించారు. అది చూసిన క్రియేటివ్ కమర్షియల్స్ అధినేత కె.యస్. రామారావు గారు డా. అంబేద్కర్ చిత్రానికి తొలిసారిగా దర్శకత్వం వహించే అవకాశాన్ని భరత్ కి కల్పించారు.

తొలిసారిగా 'డా. అంబేద్కర్' లాంటి క్లిష్టమైన ఇతివృత్తంగల చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించడానికి కారణం, ఆ చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించడంలో భరత్ అనుభవాలు ...

‘అసలు నన్ను ముందుగా కె. యస్. రామారావు పిలిపించింది ‘బోయ్ ఫ్రెండ్’ చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించడానికే. కారణాంతరాల వల్ల ఆ చిత్ర నిర్మాణం కొద్దిగా జాప్యం కావడం వల్ల ఈ లోగా వారి ఆధ్వర్యంలోనే నిర్మితమైన ‘డా. అంబేద్కర్’ చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించే అవకాశం లభించింది. అదీ గాక మొదటి నుంచీ నాది ఒక రకమైన మొండి, మనస్తత్వం, ఏదైనా ఒకే అవకాశం నాకు లభించిందంటే, దానికి తగిన కృషి చేసి దాన్ని సద్వినియోగ పరిచేంత వరకూ ఊరుకోను. ఆ రీతిగానే అంబేద్కర్ చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించే అవకాశం రాగానే అద్దైర్య పడకుండా, అంతకు ముందు అంబేద్కర్ గురించి నాకు తెలియకపోయినా, ఆ చిత్రం కోసం అంబేద్కర్ కు సంబంధించిన అనేక గ్రంథాలను చదవడం, వారితో సన్నిహిత పరిచయమున్న వారిని వ్యక్తిగతంగా కలుసుకుని విషయాలు సేకరించడం చేశాను. ఆ చిత్రం విడుదలకు ముందు ఢిల్లీలో జరిగిన ప్రీమియర్ షోకు రాష్ట్రపతి డా. శంకర్ దయాళ్ శర్మ గారితో పాటు ఇరవై మంది కేంద్ర మంత్రులు అంబేద్కర్ గారి తనయుడు ప్రకాష్ అంబేద్కర్ వచ్చి చిత్రాన్ని చూసి బావుంది అని మెచ్చుకున్నప్పుడు, ఆటెన్ బరో గాంధీ లా ఈ చిత్రం కూడా చలన చిత్ర చరిత్ర లో నిలిచిపోతుందని ఆశీర్వాదించినప్పుడు నేను పొందిన ఆనందం వర్ణనాతీతం. ఓ కొత్త దర్శకుడికి అరుదుగా సంభవించే అనుభవం అది. ‘డా. అంబేద్కర్’ చిత్రం ఆర్థికంగా విజయవంతం కాకపోయినా, ఆ చిత్రం చూసిన ప్రేక్షకులు, తద్వారా పరిశ్రమలోని వారు ఈ దర్శకుడు ఎలాంటి చిత్రానైనా దర్శకత్వం వహించగలడు అన్న సదభిప్రాయానికి రావడం నా అద్భుతంగా భావిస్తాను.’

భరత్ దర్శకత్వంలోనే విడుదలైన ‘జంతర్ మంతర్’ కథాగమనం గందరగోళంగా ఉందన్న విమర్శ ఉంది. దానిపై భరత్ వ్యాఖ్య?!

‘జంతర్ మంతర్’ సినిమా కథలో ఎలాంటి గందరగోళం లేదు. ఇందులోని గబ్బర్ సింగ్ పాత్రధారి బాబూమోహన్ కి చక్కని పేరొచ్చింది. ఈ చిత్రం ఒక్క హైదరాబాద్ నగరంలోనే పది ధియేటర్లలో విడుదల చేస్తే అన్ని ధియేటర్లలోనూ విజయవంతంగా ప్రదర్శితమైంది. ఇక నా తృతీయ చిత్రం ‘బోయ్ ఫ్రెండ్’ విషయానికొస్తే చిత్రం స్థాయిని బట్టి ఆలోచిస్తే అది విజయవంతం అయినట్లే లెక్క. కాకపోతే పై రెండు చిత్రాలు కేవలం ఆరు రోజుల వ్యవధిలో విడుదల కావడం వల్ల ఆశించిన మేరకు విజయాన్ని సాధించలేక పోయాయే తప్ప, అసంతృప్తికి గురిచెయ్యలేదు. అందుకే ఇకముందు నా దర్శకత్వంలో వచ్చే చిత్రాల విడుదల విషయంలో చిత్రానికీ, చిత్రానికీ తగినంత వ్యవధి ఉండేలా జాగ్రత్తలు తీసుకోబోతున్నాను.’

‘తపస్సు’ చిత్రంలో భరత్ నటుడిగా కొత్త బాధ్యత చేపట్టడానికి కారణం ఏమిటి?

‘ప్రత్యేకంగా కారణం అంటూ ఏమీలేదు. నేను అనుకున్న నటుల కాల్ షీటు నా చిత్ర నిర్మాణానికి అనువైన విధంగా లభించకపోవడంతో ప్రత్యేక తరహాలో సాగే పాత్రను ఎవరు పోషించాలా అన్న మీమాంస వచ్చినప్పుడు మా శృతిలయ యూనిట్ సభ్యులందరూ ‘మీరు సృష్టించిన పాత్రను మీరే ఎందుకు ధరించకూడదు’ అనే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చడంతో తప్పనిసరి అయ్యి నేను ఆ పాత్రను పోషించాల్సిన వచ్చింది అంతకు ముందు నా చిన్న నాట మా తండ్రి గారితో పాటు ‘హరిశ్చంద్ర’ నాటకంలో లోహితాస్యుడు తదితర పాత్రలు ధరించిన కొద్దిపాటి నాటకానుభవం నాకు వుంది.’

తపస్సు చిత్రంలో భరత్ పోషించే పాత్ర ఎలాంటిది?

‘మనసారా తాను ప్రేమించిన యువతి మరొకరిని మనువాడితే ఆ యువకుడు మనస్తాపంతో ఏ విధంగా ప్రవర్తిస్తాడో తెలిపే పాత్ర, ఇది హిందీ చిత్రాల్లో షారుక్ ఖాన్ ప్రస్తుతం ధరిస్తున్న పాత్రల కోవకు చెందినది. కథ విన్న ప్రతీ వారూ విభిన్నమైన కథాంశం అని ప్రశంసించారు. ముఖ్యంగా సంగీత దర్శకులు ‘రాజ్ – కోటి’ ఈ చిత్రానికి అద్భుతమైన బాణీలను అందించారు.’

నటుడిగా, దర్శకుడిగా, నిర్మాతగా ఒకేసారి అన్ని బాధ్యతలను చేపట్టడం తలకి మించిన భారంగా మీరు భావించడం లేదా అనే ప్రశ్నకు భరత్ సమాధానం.

'అలా ఎప్పుడూ భావించడం లేదు. ఎలాంటి ఒత్తిడికీ గురికావడం లేదు. ఎందుకంటే నేను దర్శకత్వశాఖలో సహాయకుడిగా ఉన్నప్పట్నీంచి కూడా చిత్ర నిర్మాణ వ్యవహారాల్లో పాలు పంచుకునే వాణ్ణి. ఆ అనుభవం నాకిప్పుడు తోడ్పడింది. దానికి తోడు నిర్మాణంలోని మరో భాగస్వామి సి. యస్. అవధాని గారు నాకు ఎంతగానో తోడ్పడుతున్నాడు. వారు ఈ చిత్రంలో ముఖ్యమంత్రి పాత్రను కూడా పోషిస్తున్నారు.'

భరత్ దర్శకత్వం వహించిన 'భాగ్యనగర్' హిందీ టెలి ఫిల్మ్ త్వరలో దూరదర్శన్ జాతీయ ప్రసారాల్లో ప్రసారం కానుంది. 'మా ఇంట్లో ఇండియా', 'పీరుడు' చిత్రాలు భరత్ దర్శకత్వంలో త్వరలో ప్రారంభం కానున్నాయి.

బిబిసి